

SUNDHEDSSTYRELSEN

2020

Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019

Rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9. klasse
i Danmark og udviklingen siden 1995

Den Europæiske Rusmiddelundersøgelse (ESPAD) 2019

Rusmiddeladfærd blandt skoleelever i 9. klasse i Danmark og udviklingen siden 1995

Udarbejdet for Sundhedsstyrelsen af: Heidi Amalie Rosendahl Jensen, Caroline Holt Udesen og Ola Ekholm – alle fra Statens Institut for Folkesundhed, SDU

© Sundhedsstyrelsen, 2020.
Publikationen kan frit refereres
med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Elektronisk ISBN: 978-87-7014-200-7

Sprog: Dansk

Version: 1.0

Versionsdato: 11. august 2020

Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
August 2020

Indholdsfortegnelse

Sammenfatning	4
1. Baggrund, formål og metode.....	11
2. Tobak	19
3. Alkohol.....	38
4. Stoffer	73
5. Sammenhæng mellem risikofaktorer	101
6. Bilag A. Tabel- og figuroversigt	110

Sammenfatning

Denne rapport er baseret på resultater fra den undersøgelse, som udgør den danske del af den internationale spørgeskemaundersøgelse The European School Survey on Alcohol and Other Drugs (ESPAD). Undersøgelsen, som har været gennemført hver fjerde år siden 1995, omhandler adfærd og vaner blandt 15-16-årige elever i 9. klasse, hvad angår blandt andet alkohol, tobak og stoffer. Det skal dog bemærkes, at der var få deltagende elever i undersøgelsen i 2007, hvorfor data fra dette undersøgelsesår er ekskluderet fra nærværende rapport. Ud fra en geografisk stratificeret tilfældig udvælgelse blev i alt 388 skoler i Danmark inviteret til at deltage i undersøgelsen i 2019, hvoraf 81 skoler deltog.

I den følgende sammenfatning præsenteres udvalgte hovedresultater fra rapporten. For størstedelen af de inkluderede indikatorer for tobak (figur 1), alkohol (figur 2) og stoffer (figur 3) præsenteres dels de overordnede andele i 2019, dels udviklingen for hver indikator i perioden 1995 til 2019, hvis muligt. Mens figurerne viser de overordnede andele, vil der i den tilhørende tekst tillige indgå en beskrivelse af de kønsspecifikke andele og udviklingen heri i den angivne periode. Enkelte indikatorer vil imidlertid ikke fremgå af figurerne, men alene blive præsenteret i teksten, efterfulgt af et 'data ikke vist' i parentes først i det pågældende afsnit. For de indikatorer, der hører under kapitel 5 om sammenhæng mellem risikofaktorer, vil beskrivelsen af hovedresultaterne alene være tekstbaseret og tage udgangspunkt i opgørelser for 2019.

Tobak

I alt 79,0 % af eleverne svarer, at de meget let eller let ville kunne få fat i cigaretter (figur 1). I perioden 2003 til 2015 ses et fald i denne andel, fra 98,6 % til 75,8 %, hvorefter andelen stiger igen i 2019. Selvom andelen i 2019 er lidt større blandt drenge (80,9 %) end blandt piger (77,3 %), ses samme mønster i udviklingen for drenge og piger mellem 1995 og 2019.

Der er endvidere 9,9 % af eleverne, som angiver, at de er har røget cigaretter dagligt (i løbet af de sidste 30 dage). I perioden 1995 til 1999 ses en kraftig stigning i andelen, der ryger cigaretter dagligt, hvorefter andelen falder fra 23,5 % i 1999 til 9,1 % i 2015. Der er ingen forskel i andelen, der ryger cigaretter dagligt, blandt drenge (9,6 %) og piger (10,1 %), men mens der blandt drenge ses en stigning fra 8,4 % i 2015 til 9,6 % i 2019, er andelen blandt piger uændret i samme periode (9,8 % i 2015 og 10,1 % i 2019).

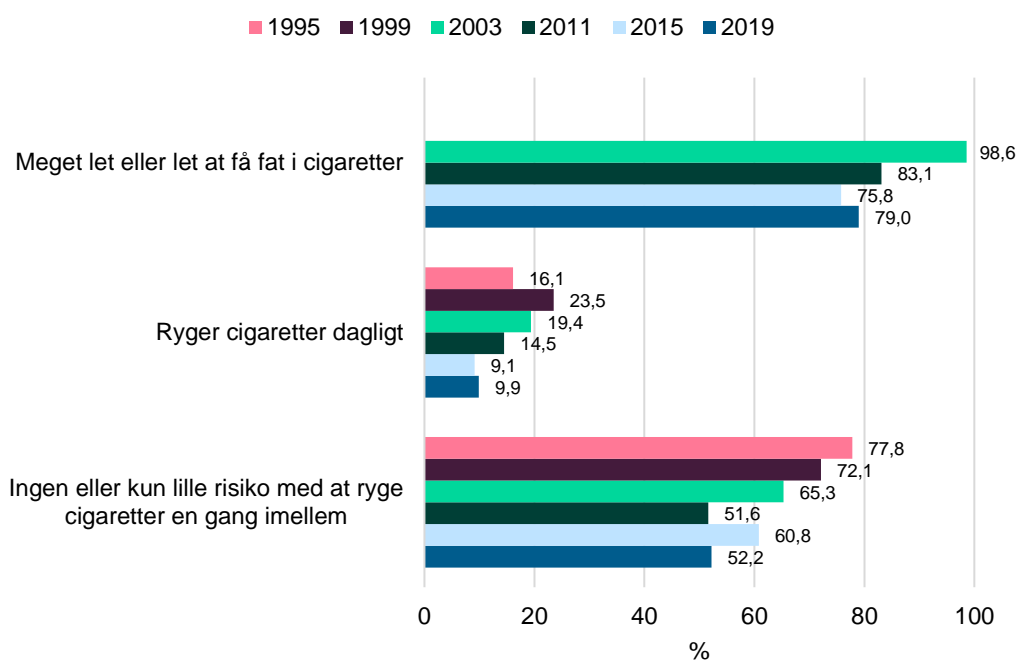
Omkring halvdelen (52,2 %) af eleverne vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem. Overordnet set er denne andel faldet fra 77,8 % i 1995 til 51,6 % i 2011, mens der ses et mere usystematisk billede i perioden 2011 til 2019. Andelen er nogenlunde den samme i 2019 (52,2 %) som i 2011 (51,6 %). En lidt større andel blandt drenge (53,6 %) end blandt piger (51,1 %) vurderer, at der er ingen

eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem. Udviklingen blandt drenge og piger følger den overordnede udvikling.

I alt svarer godt én ud af fire (28,4 %), at de har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, og andelen er markant større blandt drenge (36,6 %) end blandt piger (21,1 %) (data ikke vist). Overordnet set er andelen, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, faldet mellem 2015 og 2019. Faldet dækker imidlertid over en stigning i andelen blandt drenge (fra 32,8 % 2015 til 36,6 % i 2019) og et fald i andelen blandt piger (fra 32,9 % i 2015 til 21,1 % i 2019).

Knap hver fjerde elev (22,8 %) svarer, at de har prøvet røgfri tobak (omfatter snus, tyggetobak og tobakspastiller) (data ikke vist). Andelen er større blandt drenge (28,4 %) end blandt piger (17,7 %). Omtrent én ud af fem (20,5 %) af eleverne har brugt røgfri tobak i løbet af de sidste 12 måneder, og også her er andelen markant større blandt drenge (25,6 %) end blandt piger (16,0 %).

Figur 1. Udvalgte indikatorer for tobak. 1995-2019. Procent

Alkohol

Cirka tre ud af fire elever (74,3 %) har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage (figur 2). I perioden 1999 til 2015 er andelen faldet fra 84,1 % til 73,5 % og er således stort set uændret i 2019. Andelen, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage, er stort set ens blandt drenge (73,9 %) og piger (74,8 %), og mønstret i udviklingen følger for begge

køn den generelle udvikling, dog fraregnet en mindre stigning blandt piger siden 2015 (73,0 %).

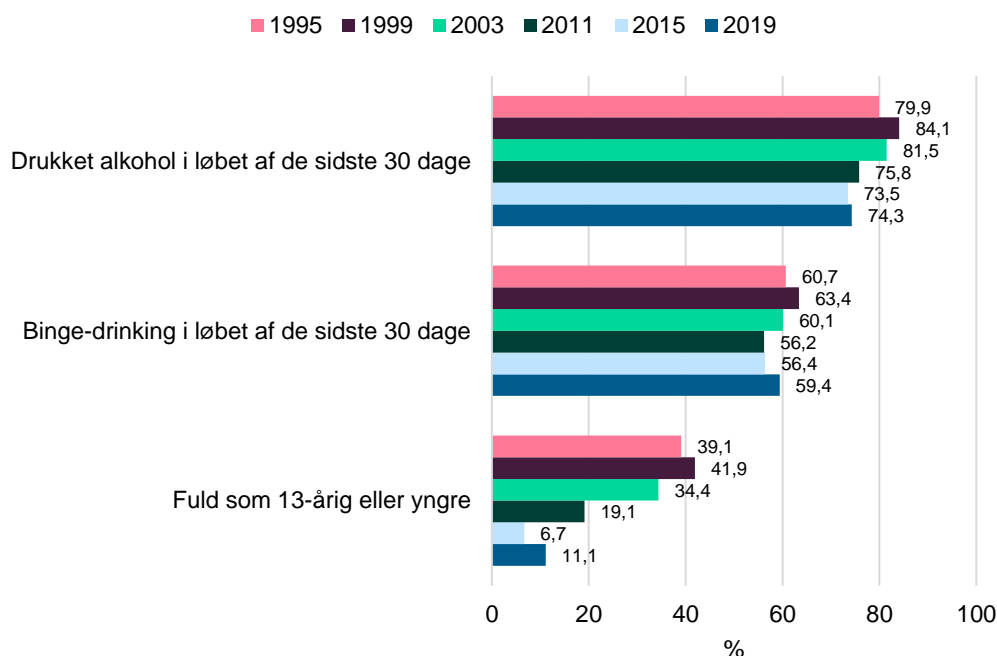
Der er i alt 59,4 % af eleverne, som svarer, at de har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er faldet fra 72,0 % i 1999 til 57,2 % i 2015, hvorefter der således ses en stigning i 2019. Der ses ingen forskel mellem drenge i denne andel. Udviklingen blandt drenge følger det generelle mønster, mens der blandt piger ses et fald i andelen mellem 1995 og 2003, hvorefter der ses en stigning frem mod 2019.

I alt angiver 40,4 % af eleverne, at de har været fulde i løbet af de sidste 30 dage. Mellem 2011 og 2015 falder andelen fra 36,6 % til 31,8 %, hvorefter der ses en stigning i 2019. Andelen, der har været fuld i løbet af de sidste 30 dage, er ens blandt drenge (40,6 %) og piger (40,2 %), og mønstret i udviklingen følger for begge køn den generelle udvikling.

Andelen af elever, der første gang var fulde som 13-årig eller yngre, er 11,1 %. I perioden 1999 til 2015 ses et markant fald i denne andel, fra 41,9 % til 6,7 %, hvorefter andelen stiger igen i 2019. En lidt større andel blandt drenge (12,2 %) end blandt piger (10,2 %) svarer, at de var fulde første gang som 13-årig eller yngre, og for begge køn følger mønstret i udviklingen den generelle udvikling.

Knap hver tredje elev (29,6 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke én til to genstande næsten hver dag (data ikke vist), og andelen er markant større blandt drenge (37,3 %) end blandt piger (22,7 %). Både overordnet set samt blandt drenge og piger ses et usystematisk mønster i udviklingen mellem 1995 og 2019, men samlet set er andelen faldet fra 39,5 % til 29,6 %.

Omtrent én ud af fem elever (20,8 %) mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend (data ikke vist). Andelen er større blandt drenge (25,8 %) end blandt piger (16,2 %). Mens den overordnede andel er stort set uændret mellem 2015 og 2019, er der i perioden sket en stigning blandt drenge, fra 22,7 % til 25,8 %, mens der ses et lille fald blandt piger, fra 17,7 % til 16,2 %.

Figur 2. Udvalgte indikatorer for alkohol. 1995-2019. Procent

Stoffer

Omtrent halvdelen af eleverne (47,9 %) ville meget let eller let kunne få fat i hash, hvis de var interesseret (figur 3). Mellem 1995 og 1999 stiger andelen fra 45,7 % til 56,5 %, hvorefter der ses et fald i andelen frem mod 2015 (40,1 %). I perioden 2015 til 2019 stiger andelen fra 40,1 % til 47,9 %. Andelen, der meget let eller let ville kunne få fat i hash, hvis de var interesseret, er større blandt drenge (52,1 %) end blandt piger (44,1 %), og mønstret i udviklingen følger den generelle udvikling både blandt drenge og piger (data ikke vist).

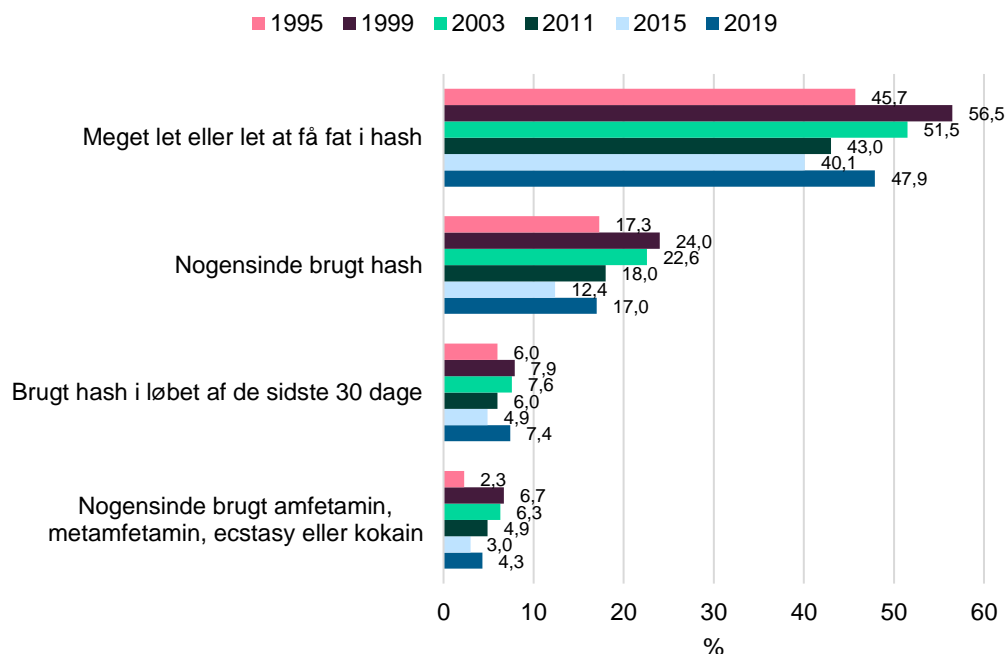
I alt svarer 17,0 % af eleverne, at de nogensinde har prøvet at ryge hash. Andelen stiger mellem 1995 og 1999, fra 17,3 % til 24,0 %, for derefter at falde igen frem mod 2015 (12,4 %). I perioden 2015 til 2019 er der således sket en stigning i andelen. Andelen, der nogensinde har prøvet at ryge hash, er markant større blandt drenge (21,9 %) end blandt piger (12,5 %), og mønstret i udviklingen følger for begge køn den generelle udvikling.

Der er 7,4 % af eleverne, som har røget hash i løbet af de sidste 30 dage. Efter en mindre stigning i andelen mellem 1995 (6,0 %) og 1999 (7,9 %) ses et mindre fald frem mod 2015 (4,9 %), hvorefter andelen således igen stiger en smule i 2019. Andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, er større blandt drenge (9,1 %) end blandt piger (5,8 %), og mønstret i udviklingen er nogenlunde ens blandt drenge og piger og følger den generelle udvikling.

Andelen af elever, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, er 4,3 %. Mellem 1995 (2,3 %) og 1999 (6,7 %) ses en stigning i andelen, hvorefter andelen falder frem mod 2015 (3,0 %). Andelen stiger således lidt i perioden 2015 til 2019. En lidt større andel blandt drenge (5,0 %) end blandt piger (3,7 %) har nogensinde taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain. For drenge følger udviklingen det generelle mønster, mens udviklingen blandt piger ikke viser et entydigt billede.

Omtrent halvdelen af eleverne (49,9 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve hash én eller to gange, mens 27,0 % mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem, og én ud af 10 elever (10,0 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt (data ikke vist). For alle typer af brug gælder det, at en større andel blandt drenge end blandt piger forbinder ingen eller en lille risiko med det pågældende brug.

Overordnet set vurderer én ud af fem elever af, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve andre stoffer end hash én eller to gange. Eksempelvis vurderer 19,5 % af eleverne, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve ecstasy én eller to gange, mens 3,9 % forbinder samme risiko med et jævnligt brug af ecstasy (data ikke vist). For amfetamin gælder det også, at omtrent en femtedel (18,9 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve stoffet én eller to gange, mens andelen, der forbinder ingen eller lille risiko med jævnlig brug af amfetamin, er 3,7 %. På tværs af de angivne stoffer ses et overordnet mønster, hvor der er en lidt større andel blandt drenge end blandt piger, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med både at prøve stofferne én eller to gange eller at tage dem jævnligt.

Figur 3. Udvalgte indikatorer for stoffer. 1995-2019. Procent

Sammenhæng mellem risikofaktorer

Blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, er der en markant større andel, som har røget hash i løbet af de sidste 30 dage (41,0 %), end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (3,7 %). Der ses samme mønster blandt drenge (45,7 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 5,2 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt) og piger (36,9 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 2,3 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt).

Der er en markant større andel blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt, som svarer, at de nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain (henholdsvis 20,4 % og 2,5 %). Der ses samme mønster blandt drenge (26,8 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 2,6 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt) og piger (15,0 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 2,4 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt).

En markant større andel blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt, svarer, at de har drukket fem eller flere genstande i løbet af de sidste 30 dage (henholdsvis 91,6 % og 55,8 %). Der ses samme mønster blandt drenge (95,1 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 55,6 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt) og piger (88,6 % blandt de, der ryger cigaretter dagligt, og 56,0 % blandt de, der ikke ryger cigaretter dagligt).

I alt har 12,0 % af eleverne, som har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af samme periode, røget hash i løbet af de sidste 30 dage, mod 0,6 % blandt de, der ikke har røget hash. Der ses samme mønster blandt drenge (15,1 % blandt de, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed, og 0,4 % blandt de, der ikke har) og piger (9,3 % blandt de, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed, og 0,7 % blandt de, der ikke har).

Blandt elever, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage, ses en større andel, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain (6,7 %), end blandt de, der ikke har (0,6 %). Der ses samme mønster blandt drenge (7,8 % blandt de, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed, og 0,6 % blandt de, der ikke har) og piger (5,8 % blandt de, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed, og 0,6 % blandt de, der ikke har).

1. Baggrund, formål og metode

Baggrund

Denne rapport præsenterer resultaterne fra den danske del af den internationale spørgeskemaundersøgelse The European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) – www.espad.org. Undersøgelsen gennemføres blandt 15-16-årige og blev første gang gennemført i 1995 og derefter hvert fjerde år (1-6). I 2019 er undersøgelsen i Danmark således gennemført blandt elever i 9. klasse født i 2003. Formålet med undersøgelsen er at få et nuanceret billede af europæiske skoleelevers adfærd og vaner, hvad angår tobak, alkohol, stoffer, energidrikke, brug af internettet og forskellige former for spil på elektroniske enheder. Denne rapport omhandler alene tobak, alkohol og stoffer. De gentagne tværsnitsundersøgelser giver mulighed for at danne tidsserier og følge udviklingen i adfærd og vaner inden for disse emner siden 1995 for de indikatorer, som har været inkluderet i alle år. Ud over nærværende rapport er der endvidere udarbejdet en pixi-udgave, som indeholder en forkortet udgave af hovedresultaterne.

Der er flere vigtige grunde til at analysere og monitorere unges sundhedsadfærd. Sundhedsadfærd er nemlig helt grundlæggende for helbred og trivsel både i ungdommen og også senere hen i voksenlivet. Den sundhedsadfærd, som er grundlagt i ungdommen, fastholdes ofte ind i voksenlivet (7-9). Endvidere kan det betragtes som et samfundsansvar at sikre, at børn og unge er sunde, og at de trives. Undersøgelsen gennemføres i en lang række andre europæiske lande, hvilket samtidig giver mulighed for at sammenligne danske unges sundhedsadfærd med sundhedsadfærden blandt unge i andre europæiske lande. Denne slags data giver således mulighed for at identificere og prioritere vigtige indsatsområder samt for at evaluere effekten af forebyggende og sundhedsfremmende indsatser målrettet unge.

I 2019 er dataindsamlingen gennemført i 35 europæiske lande. Hvert lande skulle bidrage med en studiepopulation på mindst 2.400 elever. For en nærmere beskrivelse af de tidligere danske undersøgelser henvises der til de tidlige rapporter fra perioden 1995 til 2015 (1-6, 10-11). I 2019 foregik dataindsamlingen i Danmark for første gang elektronisk, hvor der i de tidligere undersøgelser blev anvendt papirspørgeskemaer. Flere studier viser, at de to dataindsamlingsmetoder giver stort set samme resultater (12-16).

Den internationale projektkoordination varetages af Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug (EMCDDA). Den danske undersøgelse følger kravene omkring sampling, studiepopulation, dataindsamling, oprensning og brug af data samt publicering som angivet i den internationale forskningsprotokol for ESPAD. For en nærmere beskrivelse af forskningsprotokollen henvises der til www.espad.org.

Den største del af det danske spørgeskema består af kernespørgsmål, som er udviklet i det internationale ESPAD-netværk, og som bliver stillet i alle deltagende lande. Størstedelen af kernespørgsmålene fastholdes fra undersøgelse til undersøgelse. Spørgeskemaet består også af en række spørgsmål, som ikke er obligatoriske. Disse spørgsmål er også udviklet i det internationale ESPAD-netværk, men er oftest stillet i et mindre antal deltagerlande. Endeligt består det danske spørgeskema af nogle enkelte nationale spørgsmål. I 2019 blev der stillet supplerende spørgsmål om brug af lattergas fra gaspatroner, mentalt velbefindende, målt ved den såkaldte Short Warwick-Edinburgh Mental Wellbeing Scale (SWEMWBS), samt om forskellige former for gener (træthed, hovedpine, søvnbesvær, nedtrykthed/at føle sig deprimeret eller ulykkelig samt ængstelse, nervøsitet, uro og angst).

Projektet er godkendt under SDU's paraplygodkendelse (anmeldelsesnummer 10.120) med SDU som dataansvarlig.

Formål

Det overordnede formål med denne rapport er at beskrive forekomsten og fordelingen af 15-16-åriges adfærd og vaner, hvad angår tobak, alkohol og stoffer. Endvidere er formålet at følge udviklingen i adfærd og vaner inden for disse emner. Denne rapport er således tænkt som et opslagsværk, der beskriver netop disse emner fra undersøgelsen.

Materiale og metode

Til undersøgelsen i 2019 er der udvalgt skoler fra en oversigt over alle danske grundskoler. Stikprøven er afgrænset til folkeskoler samt friskoler og private grundskoler. Skolerne er blevet inddelt i seks geografiske områder efter samme fremgangsmåde som i Skolebørnsundersøgelsen i 2018 (8): Københavns Kommune, Region Hovedstaden (eksklusive Københavns Kommune), Region Sjælland, Region Syddanmark, Region Midtjylland og Region Nordjylland. Der blev foretaget en stratificeret tilfældig udvælgelse med proportional allokering, det vil sige, at skolerne blev udtrukket proportionalt med det geografiske områdes andel af landets samlede skoler. I nærværende undersøgelse blev der udtrukket 400 skoler.

I Danmark blev data indsamlet elektronisk i perioden fra d. 18. februar til d. 15. maj 2019. Henvendelse med invitation om deltagelse skete ved separate breve mailet til skoleleder og skolebestyrelse. Det blev i brevene gjort klart, at deltagelse i undersøgelsen var frivillig. Der blev sendt to påmindelser via e-mail til de skoler, der ikke havde reageret på henvendelsen, og desuden blev der foretaget telefoniske henvendelser til skolelederne. På hver deltagende skole besvarede elever i 9. klasse, som var født i 2003, spørgeskemaet. Eleverne var således 15-16 år på det tidspunkt, hvor de besvarede spørgeskemaet. Der blev afsat 45 minutter til udfyldelse af spørgeskemaets 71 spørgsmål. Besvarelsen skete i en klasselektion efter standardiseret instruktion fra den tilstedeværende lærer. Gennem denne instruktion blev eleverne blandt andet informeret om, at undersøgelsen var frivillig, og at deres besvarelser ville blive behandlet fortroligt. Ligeledes modtog eleverne denne

information skriftligt indledningsvist i spørgeskemaet. Dataindsamlingen foregik elektronisk. Eleverne fik adgang til det elektroniske spørgeskema via et link og en unik adgangskode. Der var ikke knyttet en specifik adgangskode til den enkelte elev, så uddelingen af adgangskoder foregik tilfældigt. Det var lærerens opgave at udlevere adgangskoderne til eleverne i dén klassektion, hvor spørgeskemaet blev besvaret.

I alt blev 12 skoler ekskluderet fra bruttostikprøven, fordi der var meget få eller ingen elever født i 2003 i 9. klasse på skolen. Således bestod den endelige nettostikprøve af 388 skoler, og heraf accepterede 93 skoler at deltage i undersøgelsen. Dog gennemførte 12 af disse skoler aldrig undersøgelsen. De primære årsager, til at disse skoler ikke gennemførte undersøgelsen, var sygdom hos personalet, og at der ikke blev opnået kontakt med skolen igen, efter de havde accepteret at deltage i undersøgelsen.

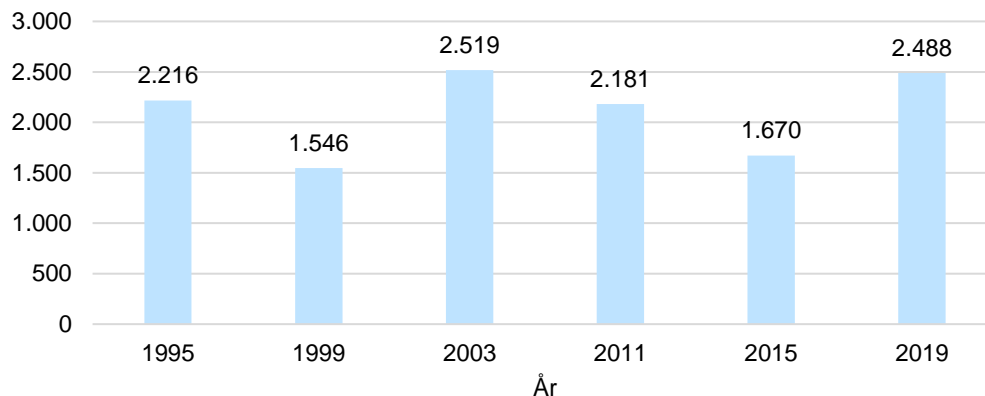
I alt deltog 81 ud af nettostikprøvens 388 skoler i undersøgelsen, og dette betyder, at svarprocenten på skoleniveau er 21 %. Den lave svarprocent afspejler, som også flere af skolerne selv nævnte i forbindelse med deres afslag på deltagelse i undersøgelsen, at skolerne er plaget af travlhed og generelt inviteres til mange forskellige undersøgelser og projekter. Mange af skolerne oplyste endvidere, at de kun deltager i de undersøgelser, der er obligatoriske at gennemføre (f.eks. Den Nationale Trivselsmåling), og således takker nej til alle andre undersøgelser. Blandt eleverne på de deltagende skoler er svarprocenten dog høj. I alt besvarede cirka 87 % af alle elever indskrevet i de deltagende klasser spørgeskemaet. I tabel 1.1 er deltagelsen i undersøgelsen opgjort efter skoletype og region. Svarprocenten er lidt større blandt friskoler og private grundskoler (24 %) end blandt folkeskoler (20 %). I forhold til region så varierer svarprocenten fra 18 % i Region Hovedstaden og Region Sjælland til 24 % i Region Midtjylland. I alt 2.488 elever besvarede spørgeskemaet – 1.185 drenge og 1.303 piger.

Table 1.1. Antal inviterede skoler og antal deltagende skoler, klasser og elever samt svarprocent på skoleniveau

	Antal inviterede skoler	Antal deltagende skoler	Svarprocent på skoleniveau	Antal del- tagende klasser	Antal deltagende elever
I alt	388	81	21	158	2.488
Skoletype					
Folkeskole	265	52	20	109	1.726
Friskoler og private grundskoler	123	29	24	49	762
Geografisk område					
Region Hovedstaden	107	20	19	50	809
Region Sjælland	59	11	19	22	309
Region Syddanmark	88	19	22	29	497
Region Midtjylland	92	23	25	43	685
Region Nordjylland	42	8	19	14	188

EMCDDA har i samarbejde med Institute of Clinical Physiology, National Research Council (IFC-CNR) i Italien samlet data fra alle deltagende lande, oprenset disse og på denne baggrund oparbejdet en fælles, international database. Resultaterne fra alle deltagende lande vil blive afrapporteret i en engelsksproget rapport. Datoen for offentliggørelsen af rapporten er endnu ikke fastsat. Tidligere internationale rapporter er tilgængelige på www.espad.org (1-6).

Figur 1.1 viser antallet af deltagende elever i de danske ESPAD-undersøgelser. De største antal besvarelser ses i 2003 (2.519 elever) og 2019 (2.488), mens de mindste antal besvarelser ses i 1999 (1.546 elever) og 2015 (1.670 elever). Det skal bemærkes, at der var få deltagende elever i undersøgelsen i 2007, hvorfor data fra dette undersøgelsesår er ekskluderet fra nærværende rapport.

Figur 1.1. Antal deltagende elever i de danske undersøgelser. 1995-2019

For at validere elevernes besvarelser blev den lærer, som var til stede i klasselokalet under elevernes besvarelse af spørgeskemaet, bedt om at besvare nogle enkelte spørgsmål om klassens deltagelse i undersøgelsen. I 87 af de 158 deltagende klasser (55 %) besvarede læreren disse spørgsmål. I 71 % af disse klasser oplevede læreren ingen forstyrrelser under udfyldelsen af spørgeskemaerne. I 55 % af klasserne oplyste læreren, at eleverne fandt det meget let eller ret let at besvare spørgeskemaet. De resterende lærere (45 %) oplyste, at eleverne fandt det hverken let eller svært at besvare spørgeskemaet. Således var det ingen af lærerne, der oplyste, at eleverne fandt det meget svært eller ret svært at besvare spørgeskemaet.

Vægtning

For at give et repræsentativt billede af danske unges sundhedsadfærd er det væsentligt i undersøgelser som denne, at de deltagende elever ligner den samlede population af elever så meget som muligt, hvad angår forskellige sociodemografiske karakteristika. Af tabel 1.1 fremgår det, at sammensætningen blandt de elever, der har besvaret spørgeskemaet, afviger på nogle områder fra sammensætningen i hele stikprøven, idet svarprocenten på skoleniveau er lidt højere for nogle geografiske områder i forhold til andre og for friskoler og privatskoler i forhold til folkeskoler. I denne rapport er dette problem søgt løst ved en opregning, en såkaldt vægtning for non-response. Det betyder, at besvarelsen fra den enkelte elev i et bestemt geografisk område er givet en vægt i forhold til, hvor sandsynligt det er at få en besvarelse fra en person fra det samme område. Der er ikke vægtet i forhold til skoletype, eftersom der ikke ses nogen sammenhæng mellem skoletype og henholdsvis brug af tobak, alkohol eller stoffer (data ikke vist).

Læsevejledning

Denne rapport er tænkt som et opslagsværk i forhold til 15-16-åriges adfærd og vaner, hvad angår tobak, alkohol og stoffer, således at læseren kan slå op et givent sted i rapporten og få konkret viden om de unges adfærd og vaner inden for det pågældende emne.

Rapporten består af en sammenfatning og fem kapitler. Første kapitel er en introduktion til rapporten med baggrund, formål, materiale og metode samt læsevejledning. Hvert af kapitlerne indledes med en indledning, hvori der indgår en indføring i det pågældende emne samt en kort beskrivelse af tidligere forskning på området. Dernæst præsenteres forekomsten af de udvalgte indikatorer inden for emnet, og i de tilfælde, hvor det er muligt, vises også udviklingen for den pågældende indikator fra 1995 til 2019. For de fleste indikatorer vises både opgørelser over den overordnede forekomst samt forekomsten opdelt på køn. I nærværende rapport vises desuden fordelingen på regionsniveau for udvalgte indikatorer i 2019.

Referencer

1. Hibell B, Andersson B, Bjarnason T, Kokkevi A, Morgan M, Narusk A. The 1995 ESPAD report: alcohol and other drug use among students in 26 countries. Stockholm: Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, 1997.
2. Hibell B, Andersson B, Ahlström S, Balakireva O, Bjarnason T, Kokkevi A, Morgan M. The 1999 ESPAD report: alcohol and other drug use among students in 30 European countries. Stockholm: Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, 2000.
3. Hibell B, Andersson B, Bjarnason T, Ahlström S, Balakireva O, Kokkevi A, Morgan M. The ESPAD report 2003: alcohol and other drug use among students in 35 European countries. Stockholm: Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, 2004.
4. Hibell B, Guttormsson U, Ahlström S, Balakireva O, Bjarnason T, Kokkevi A, Kraus L. The 2007 ESPAD report: substance use among students in 35 European countries. Stockholm: Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, 2009.
5. Hibell B, Guttormsson U, Ahlström S, Balakireva O, Bjarnason T, Kokkevi A, Kraus L. The 2011 ESPAD report: substance use among students in 36 European countries. Stockholm: Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs, 2012.
6. EMCDDA and ESPAD. ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: EMCDDA–ESPAD joint publications, Publications Office of the European Union, 2016.
7. Bendtsen P, Mikkelsen SS, Tolstrup JS. Ungdomsprofilen 2014. Sundhedsadfærd, helbred og trivsel blandt elever på ungdomsuddannelser. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, 2015.
8. Rasmussen M, Kierkegaard L, Rosenwein SV, Holstein BE, Damsgaard MT, Due P (red). Skolebørnsundersøgelsen 2018. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
9. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Jørgensen A, Christensen AI, Thygesen LC. UNG19 - Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.

10. Guttormsson U, Leifman H, Kraus L, Arpa S, Molinaro S, Monshouwer K, Trappencieris M, Vicente J, Englund A, Svensson J. ESPAD 2015 methodology. Luxembourg: EMCDDA–ESPAD joint publications, Publications Office of the European Union, 2016.
11. Iburg KM, Kønig C, Skriver MV. ESPAD 2015 for Danmark. The European school project on alcohol and other drugs. Den Europæiske rusmiddelundersøgelse blandt 15-16-årige skoleelever i 9. klasse i Danmark i 2015 og udviklingen siden 1995. Aarhus: Institut for Folkesundhed, Aarhus Universitet, 2016.
12. Ritter P, Lorig K, Laurent D, Matthews K. Internet versus mailed questionnaires: A randomized comparison. *J Med Internet Res* (2004); 6: e29.
13. Mangunkusomo RT, Moorman PW, Van Den Berg-de Ruyter AE, Van Der Lei J, De Koning HJ. Internet-administered adolescent health questionnaires compared with a paper version in a randomized study. *J Adolesc Health* (2005); 36: 70.e1-6.
14. Looij-Jansen PM, de Wilde EJ. Comparison of web-based versus paper-and-pencil self-administered questionnaire: Effects on health indicators in Dutch adolescents. *Health Serv Res* (2008); 43: 1708-1721.
15. Eaton DK, Brener ND, Kann L, Denniston MM, McManus T, et al. Comparison of paper-and-pencil versus web administration of the Youth Risk Behavior Survey (YRBS): Risk behavior prevalence estimates. *Eval Rev* (2010); 34: 137-53.
16. Breakman E, Berete F, Charafeddine R, Demarest S, et al. Measurement agreement of the self-administered questionnaire of the Belgian Health Interview Survey: Paper-and-pencil versus web-based mode. *PLOS One* (2018); 13: e0197434.

2. Tobak

Rygning øger risikoen for en lang række alvorlige sygdomme, såsom lungekræft, hjertekarsygdom og kronisk obstruktiv lungesygdom (1,2). Uanset hvor meget man ryger, er rygning relateret til en øget risiko for sygdom, men risikoen for en rygerelateret sygdom øges med antallet af cigaretter og antallet af år, man har røget. Jo tidligere man begynder at ryge, jo større er risikoen for at man også ryger senere hen. Samtidig viser forskning, at de, der begynder at ryge tidligt, også har sværere ved at stoppe igen. De fleste voksne, der ryger, er startet med at ryge, da de var børn eller unge, og derfor er ungdomsårene en særlig vigtig periode, hvis man vil forebygge rygning.

Gennem de seneste årtier har andelen af personer, der ryger, været faldende i Danmark, men andelen er stagneret i de seneste år både blandt unge og voksne (3-5). Der har også været tegn på en lille stigning i nogle aldersgrupper. I Skolebørnsundersøgelsen fra 2018 angiver lidt mere end hver sjette af de 15-årige, at de ryger dagligt, ugentligt eller sjældnere, mens 4 % pigerne og 5 % af drengene angiver, at de ryger dagligt (4). I 2018 gennemførte Københavns Kommune en spørgeskemaundersøgelse om rygevaner blandt 7.609 udskolingselever på 7., 8. og 9. klassetrin fra 53 folkeskoler i kommunen (6). I denne undersøgelse angiver 5 % af eleverne i 9. klasse, at de ryger dagligt.

Siden Skolebørnsundersøgelsens begyndelse i 1984 er der overordnet set sket et fald i andelen af børn og unge, der ryger dagligt, ugentligt eller sjældnere, og dette fald har været særligt udtalt siden slutningen af 1990'erne (4). Men denne udvikling ser dog ud til at være stagneret fra 2014 og frem til 2018. I aldersgruppen 16-24 år angiver 17 % af mændene og 14 % af kvinderne i spørgeskemaundersøgelsen Den Nationale Sundhedsprofil fra 2017, at de ryger dagligt (3). De tilsvarende andele i 2013 var henholdsvis 15 % og 13 %. Sammenlignet med andre europæiske lande ses i ESPAD-undersøgelsen fra 2015 en forholdsvis lav rygeforekomst blandt danske elever i 9. klasse, når man ser på andelen, der nogensinde har røget (39 % blandt danske unge og 46 % blandt europæiske unge generelt). Derimod er der stort set ingen forskel i andelen, der har røget i løbet af de sidste 30 dage (19 % blandt danske unge og 21 % blandt europæiske unge generelt) (8).

Mange faktorer har betydning for børn og unges rygedebut. Både sociale, socioøkonomiske, kulturelle og psykologiske faktorer samt omgivelserne spiller en rolle. Undersøgelser har vist, at der er en sammenhæng mellem forældrenes socioøkonomiske position og rygning blandt børn og unge (4, 9, 10). Børn, der har forældre, søskende og/eller venner, der ryger, har stor risiko for selv at begynde at ryge (9). Derudover har forældrenes holdning til rygning og den sociale norm ligeledes betydning for, om de unge begynder at ryge.

I spørgeskemaundersøgelsen Røgfri Fremtids Ungeundersøgelse 2017, som Kræftens Bekæmpelse har gennemført blandt 14-19-årige unge, er de unge blandt andet blevet

spurgt, hvorfor de begynder at ryge (11). Undersøgelsen viser, at der er en væsentlig forskel på daglig- og lejlighedsrygernes oplevelse af, hvorfor de begynder at ryge. Blandt unge, der ryger dagligt, er der flest, der nævner, at omgangskredsen ryger. Blandt de, der ryger lejlighedsvis, er det forskellige forhold ved fester, der nævnes af flest (11).

Derudover har rammerne uden for hjemmet, for eksempel regler på skolen, let tilgængelighed, herunder lav pris samt påvirkningen fra tobaksindustrien, en betydning for, at unge begynder at ryge (11). Tobaksindustriens markedsføring har stor indflydelse på udviklingen og udformningen af unges rygevaner (12). I førnævnte undersøgelse bliver der ligeledes peget på, at flere af begrundelserne for rygestart indirekte drejer sig om tobaksindustriens markedsføring; for eksempel at de unge synes, at det er sejt eller spændende at ryge (11).

Ud over cigaretrykning eksperimenterer unge også med andre former for tobaks- og nikotinprodukter, som er relevant at have for øje i forhold til at beskrive tobaksforbruget blandt unge; det gælder blandt andet e-cigaretter (elektroniske cigaretter), vandpibe, 'røgfri tobak' (for eksempel snus og tyggetobak) og opvarmet tobak (varm tobak, 'heated tobacco'). På befolkningsniveau omfatter de mest udbredte andre former for tobaks- og nikotinprodukter e-cigaretter, vandpibe og snus, og de har det til fælles, at de alle har helbredsskadelige effekter, og at de øger risikoen for rygestart på længere sigt (13-15). I Skolebørnsundersøgelsen fra 2018 angiver cirka hver femte 15-årige pige og næsten hver tredje 15-årige dreng, at de har prøvet at bruge e-cigaretter (4). Nyere studier tyder på, at der er sundhedsskadelige effekter af at bruge e-cigaretter (16), men der foreligger endnu ikke entydig, uafhængig evidens om langtidseffekterne og konsekvenserne blandt børn og unge.

Især de seneste 20 år er tobakslovgivningen blevet skærpet i Danmark. Blandt andet blev det i 2004 forbudt for unge under 16 år at købe tobak, og i 2008 blev aldersgrænsen hævet til 18 år. Med indførslen af Lov om røgfri miljøer i 2007 blev det forbudt at ryge på arbejdspladser, restauranter og værtshuse (bortset fra rygerum). I 2012 blev der indført rygeforbud på grundskolernes matrikel - det vil sige, at der heller ikke må ryges udendørs på skolens område. I EU, herunder Danmark, er det endvidere ulovligt at markedsføre og sælge snus. Som en del af Finansloven for 2020 er det blevet besluttet løbende at hæve tobaksafgiften, så en pakke cigaretter i 2022 kommer til at koste gennemsnitlig 60 kroner. Samtidig har regeringen indgået sammen med størstedelen af Folketingets partier udarbejdet en national handleplan, som har til formål at forebygge rygning blandt børn og unge. Denne handleplan indebærer blandt andet planer om, at tobaksprodukter og e-cigaretter skal være skjult på salgssteder, indførelse af standardiserede pakker og skærpet reklameforbud, røgfri skoletid i grundskolen og på ungdomsuddannelserne, forbud mod smag i e-cigaretter samt styrket kontrol og strengere straffe ved salg til mindreårige.

I nærværende kapitel beskrives elevernes brug af henholdsvis cigaretter, e-cigaretter, vandpibe, 'røgfri tobak' (omfatter snus, tyggetobak og tobakspastiller) og opvarmet tobak. Endvidere beskrives blandt andet elevernes vurdering af tilgængeligheden og elevernes risikovurdering af skadeligheden ved tobak.

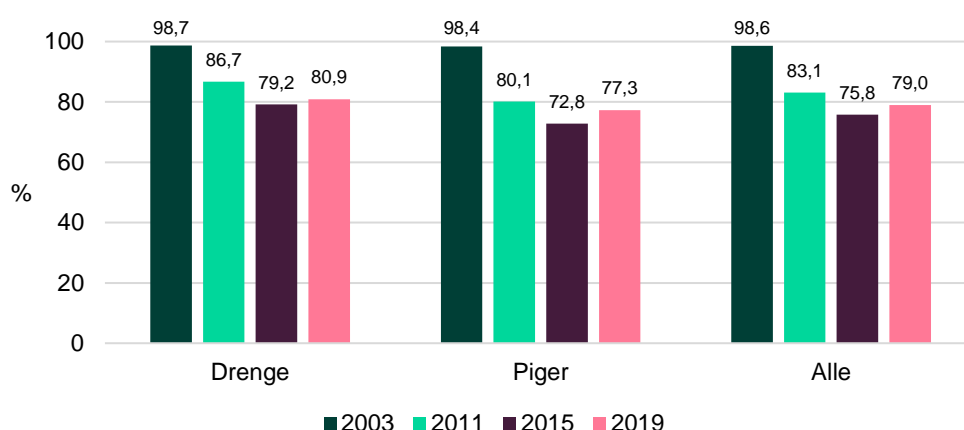
I ESPAD-undersøgelsen er eleverne blevet spurgt om, hvor svært de vurderer, at det vil være at få fat i cigaretter (ikke e-cigaretter), hvis de var interesseret. Fire ud af fem elever (79,0 %) angiver, at det vil være meget let eller let at få fat i cigaretter, hvis de var interesseret (tabel 2.1). Andelen er lidt større blandt drenge (80,9 %) end blandt piger (77,3 %).

Tabel 2.1. Vurdering af mulighed for at få fat i cigaretter, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Umuligt	1,9	1,5	1,7
Meget svært	2,9	4,1	3,5
Svært	6,6	7,7	7,1
Let	30,0	34,9	32,6
Meget let	50,9	42,3	46,4
Ved ikke	7,7	9,5	8,7
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.185	1.303	2.488

I perioden 2003 til 2015 falder andelen, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret, fra 98,6 % til 75,8 %, hvorefter andelen stiger til 79,0 % i 2019 (figur 2.1). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Det skal her bemærkes, at aldersgrænsen for salg af tobak blev hævet til 16 år i 2004. I 2008 blev aldersgrænsen yderligere hævet til 18 år.

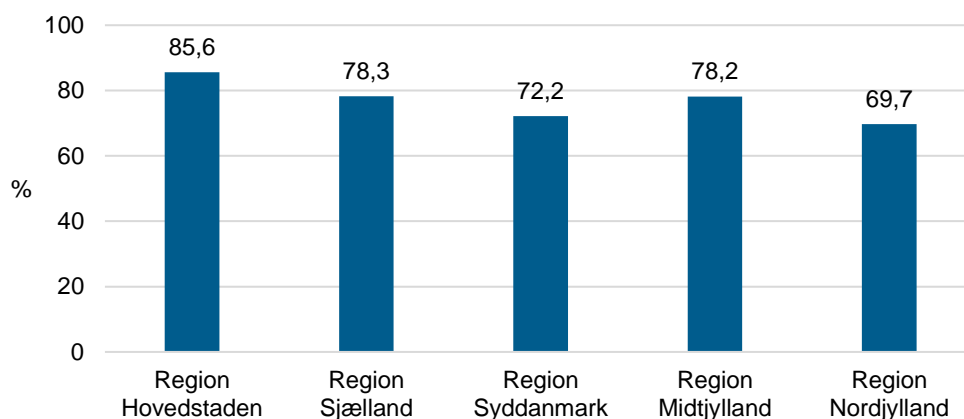
Figur 2.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret. 2003-2019. Procent

Af figur 2.2 fremgår det, at den største andel af elever, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret, ses i Region Hovedstaden (85,6 %).

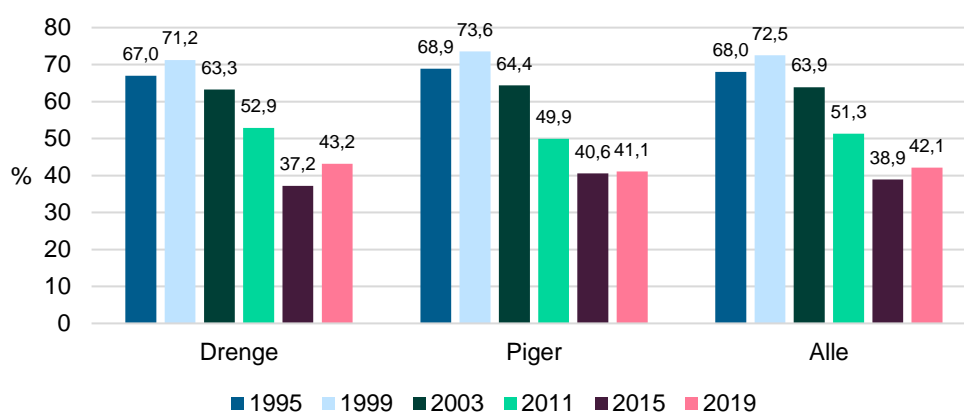
Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). De mindste andele ses i Region Nordjylland (69,7 %) og Region Syddanmark (72,2 %).

Figur 2.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent

I alt angiver 42,1 % af eleverne i 2019, at de nogensinde har prøvet at ryge cigaretter (figur 2.3). Der er en lidt større andel blandt drenge (43,2 %) end blandt piger (41,1 %). I perioden 1999 til 2015 er der sket et markant fald i andelen, der nogensinde har prøvet at ryge cigaretter, men herefter stiger andelen fra 38,9 % i 2015 til 42,1 % i 2019. Stigningen skyldes primært en stigning blandt drenge, hvor andelen er steget fra 37,2 % i 2015 til 43,2 % i 2019.

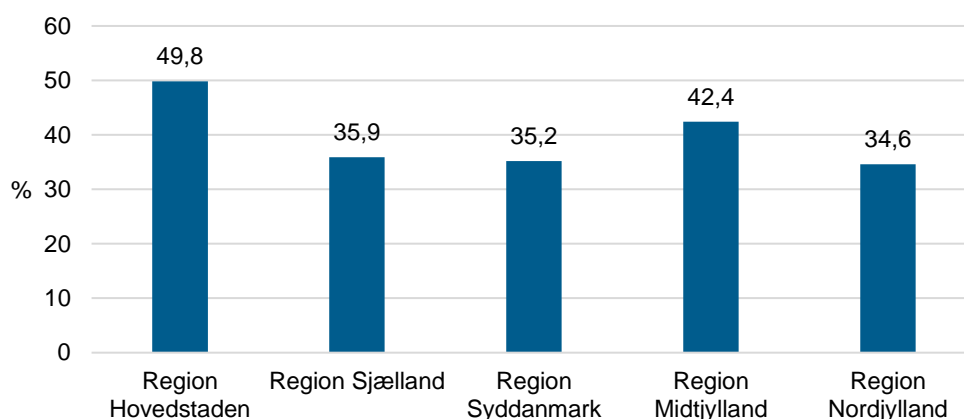
Figur 2.3. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge cigaretter. 1995-2019. Procent

I alt angiver 49,8 % blandt eleverne i Region Hovedstaden, at de nogensinde har prøvet at ryge cigaretter (figur 2.4). Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i

Københavns Kommune (data ikke vist). I Region Midtjylland er andelen omtrent 42 %, mens den er omtrent 35 % i de øvrige tre regioner.

Figur 2.4. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge cigaretter, opdelt på regioner. 2019. Procent

Tabel 2.2 viser, at 22,5 % af eleverne har røget mindst én cigaret i løbet af de sidste 30 dage. Der ses ingen kønsforskel, idet det gælder for 21,9 % blandt drenge og 22,9 % blandt piger. Endvidere viser tabellen, at 2,6 % har røget mindst 11 cigaretter om dagen i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er større blandt drenge (3,4 %) end blandt piger (1,7 %).

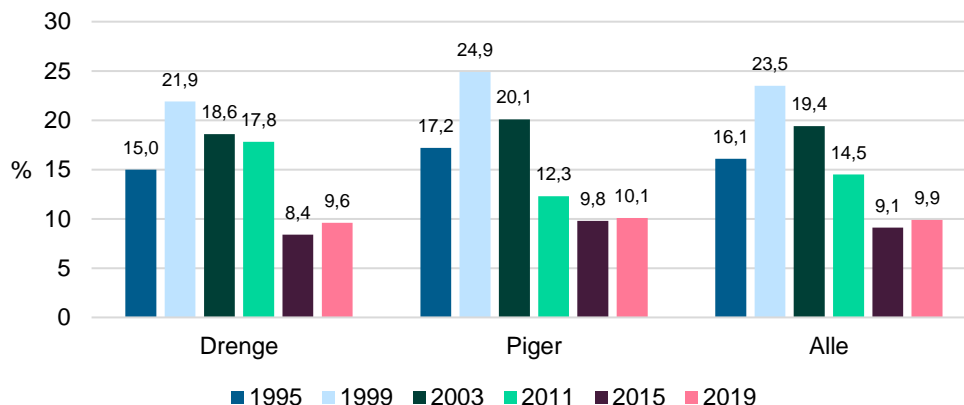
Tabel 2.2. Antal cigaretter i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen overhovedet	78,1	77,1	77,5
Mindre end 1 cigaret om ugen	9,1	9,0	9,0
Mindre end 1 cigaret om dagen	3,2	3,8	3,5
1-5 cigaretter om dagen	3,7	4,6	4,2
6-10 cigaretter om dagen	2,4	3,8	3,2
11-20 cigaretter om dagen	2,3	1,3	1,8
Mere end 20 cigaretter om dagen	1,1	0,4	0,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.184	1.303	2.487

Figur 2.5 viser andelen elever, der har røget cigaretter dagligt i løbet af de sidste 30 dage (herefter omtalt som 'daglig rygning'), hvilket 9,9 % af eleverne svarer, de gør. Der ses ingen forskel i andelen blandt drenge (9,6 %) og blandt piger (10,1 %). I perioden 1995 til 1999 ses en kraftig stigning i andelen, der ryger cigaretter dagligt, hvorefter andelen falder fra 23,5 % i 1999 til 9,1 % i 2015. I perioden 2015 til 2019 er andelen således stort

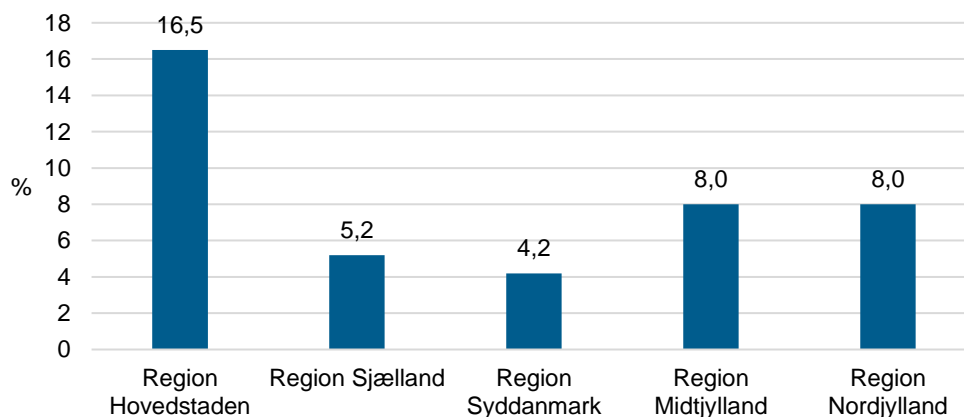
set uændret. Blandt drenge ses en lille stigning fra 8,4 % i 2015 til 9,6 % i 2019. Blandt piger er andelen stort set uændret i samme periode (9,8 % i 2015 og 10,1 % i 2019).

Figur 2.5. Andel, der ryger cigaretter dagligt. 1995-2019. Procent

I figur 2.6 ses andelen, der har røget cigaretter dagligt i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. Den markant største andel ses blandt elever i Region Hovedstaden (16,5 %). Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). De mindste andele ses i Region Syddanmark (4,2 %) og Region Sjælland (5,2 %).

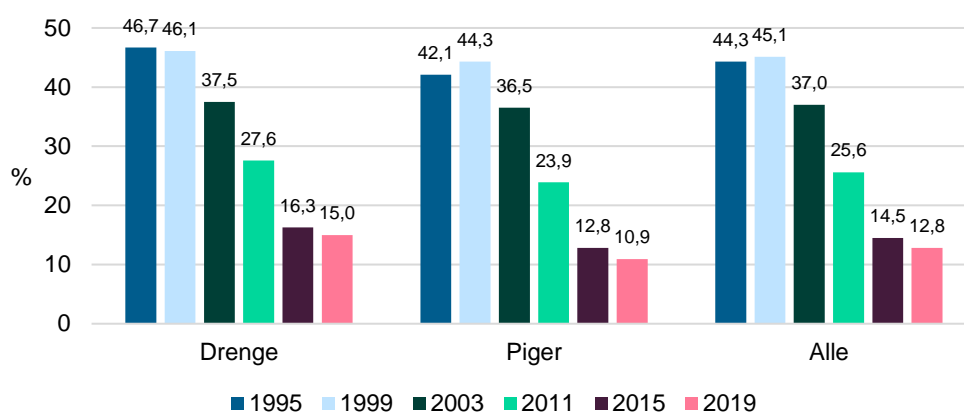
Figur 2.6. Andel, der ryger cigaretter dagligt, opdelt på regioner. 2019. Procent

I alt oplyser 12,8 % af eleverne, at de prøvede at ryge den første cigaret, da de var 13 år eller yngre (figur 2.7). Andelen er større blandt drenge (15,0 %) end blandt piger (10,9 %). I perioden 1999 (45,1 %) til 2019 (12,8 %) er der sket et markant fald i andelen, der

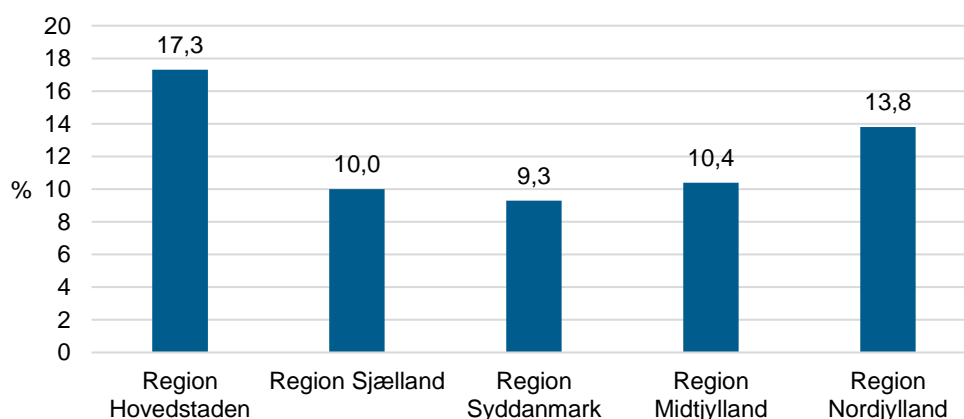
prøvede at ryge den første cigaret, da de var 13 år eller yngre. Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger.

Figur 2.7. Andel, der prøvede at ryge den første cigaret, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent

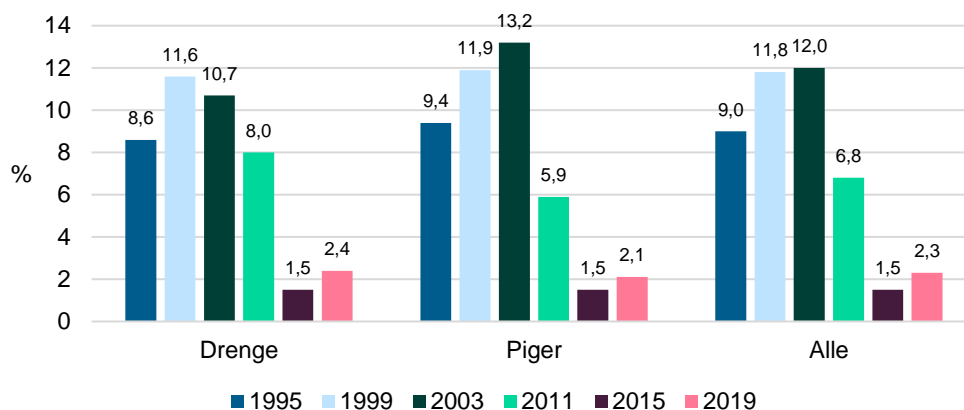
Andelen, der prøvede at ryge den første cigaret, da de var 13 år eller yngre, er markant større i Region Hovedstaden (17,3 %) end i de fire andre regioner (figur 2.8). Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). Den mindste andel ses i Region Syddanmark (9,3 %).

Figur 2.8. Andel, der prøvede at ryge første cigaret, da de var 13 år eller yngre, opdelt på regioner. 2019. Procent

Figur 2.9 viser, at 2,3 % af eleverne begyndte at ryge dagligt, da de var 13 år eller yngre. Der ses ingen kønsforskel i denne andel, idet det gælder for 2,4 % blandt drenge og 2,1 % blandt piger. I perioden 1995 til 2003 ses en stigning i andelen, der begyndte at ryge dagligt, da de var 13 år eller yngre, hvorefter andelen faldt fra 12,0 % i 2003 til 1,5 % i 2015. I 2019 er andelen 2,3 %. Udviklingen i perioden 1995 til 2019 er nogenlunde ens for begge køn.

Figur 2.9. Andel, der begyndte at ryge dagligt, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent

Tabel 2.3 viser andelen, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpibe, 'røgfri tobak' (omfatter snus, tyggetobak og tobakspastiller) og opvarmet tobak (varm tobak, 'heated tobacco'). Mere end hver tredje elev angiver, at de har prøvet e-cigaretter (35,1 %). Andelen er markant større blandt drenge (44,5 %) end blandt piger (26,7 %). Endvidere viser tabellen, at omtrent én ud af fem drenge (19,0 %) og én ud af ti piger (9,5 %) har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 30 dage.

I alt angiver 24,2 % af eleverne, at de har prøvet at ryge vandpibe (tabel 2.3). Andelen er lidt større blandt drenge (27,5 %) end blandt piger (21,1 %). I alt svarer 17,9 % af eleverne, at de har røget vandpibe i løbet af de sidste 12 måneder – 21,3 % blandt drenge og 14,8 % blandt piger.

I alt angiver 22,8 % af eleverne, at de har prøvet røgfri tobak. Andelen er større blandt drenge (28,4 %) end blandt piger (17,7 %). Omtrent hver femte elev (20,5 %) har brugt røgfri tobak i løbet af de sidste 12 måneder, og 12,2 % har brugt det i løbet af de sidste 30 dage. Andelen, der har brugt røgfri tobak i løbet af de sidste 30 dage, er markant større blandt drenge (16,9 %) end blandt piger (8,0 %). Endvidere viser tabel 2.3, at i alt 4,4 % af eleverne nogensinde har brugt opvarmet tobak – 4,9 % blandt drenge og 4,0 % blandt piger. Blandt drenge har 2,8 % brugt opvarmet tobak i løbet af de sidste 30 dage, mens den tilsvarende andel blandt piger er 1,5 %.

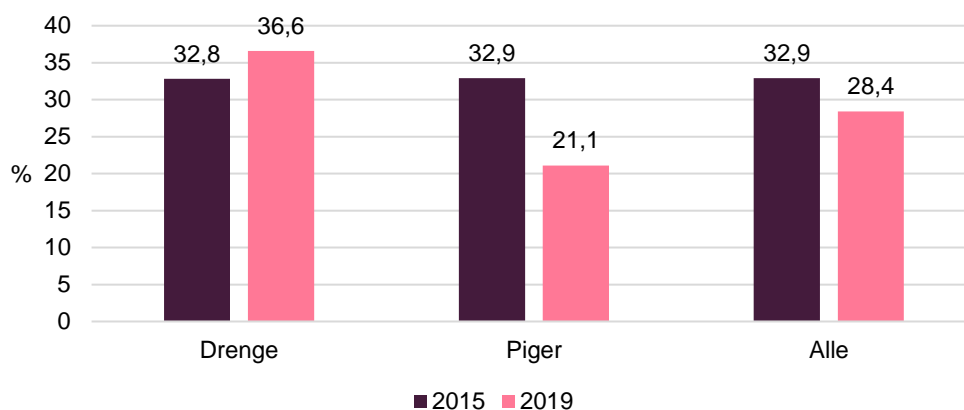
Table 2.3. Andel, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpibe, 'røgfri tobak' og opvarmet tobak. 2019. Procent

		I løbet af de sidste 30 dage	I løbet af de sidste 12 måneder	For mere end 12 må- neder siden	Aldrig	I alt
E-cigaretter	Drenge	19,0	17,6	7,9	55,5	100,0
	Piger	9,5	11,6	5,6	73,3	100,0
	Alle	14,0	14,4	6,7	64,9	100,0
Vandpibe	Drenge	7,6	13,7	6,2	72,5	100,0
	Piger	5,0	9,8	6,3	78,9	100,0
	Alle	6,2	11,7	6,2	75,8	100,0
'Røgfri tobak'	Drenge	16,9	8,7	2,8	71,6	100,0
	Piger	8,0	8,0	1,8	82,3	100,0
	Alle	12,2	8,3	2,3	77,2	100,0
Opvarmet tobak	Drenge	2,8	1,6	0,5	95,1	100,0
	Piger	1,5	1,7	0,8	96,0	100,0
	Alle	2,1	1,6	0,7	95,6	100,0

I perioden 2015 til 2019 er der overordnet set sket et fald i andelen, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, fra 32,9 % til 28,4 % (figur 2.10). Disse tal dækker dog over en stigning blandt drenge og et fald blandt piger. Blandt drenge er andelen steget fra 32,8 % i 2015 til 36,6 % i 2019, mens den blandt piger er faldet fra 32,9 % i 2015 til 21,1 % i 2019. Andelen af elever, der angiver, at de har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 30 dage, er nogenlunde konstant i perioden (15,5 % i 2015 og 14,0 % i 2019) (data ikke vist). For piger ses et fald i perioden, fra 13,6 % i 2015 til 9,5 % i 2019. Andelen blandt drenge er stort set uændret i perioden. Endvidere er der overordnet set sket et fald i andelen, der nogensinde har prøvet e-cigaretter, på 3,7 procentpoint i perioden (38,8 % i 2015 og 35,1 % i 2019) (data ikke vist). Også her dækker tallene over en stigning blandt drenge og et fald blandt piger. Blandt drenge er andelen steget fra 41,7 % til 44,5 %, mens den blandt piger er faldet fra 38,1 % til 26,7 %.

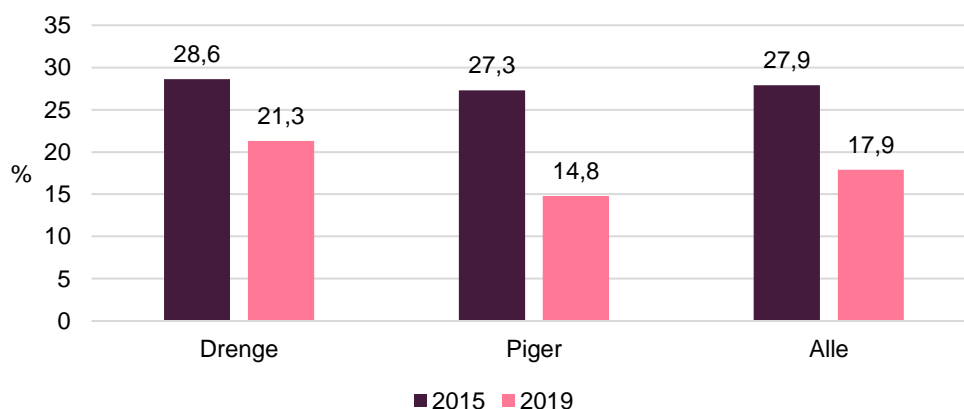
I alt oplyser 2,0 % af eleverne, at de har brugt e-cigaretter næsten dagligt eller dagligt i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er større blandt drenge (2,9 %) end blandt piger (1,2 %).

Figur 2.10. Andel, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder. 2015-2019. Procent

Der er samlet set sket et markant fald i andelen, der har røget vandpipe i løbet af de sidste 12 måneder, fra 27,9 % i 2015 til 17,9 % i 2019 (figur 2.11). Det største fald ses blandt piger, fra 27,3 % i 2015 til 14,8 % i 2019. Der ses totalt set også et markant fald i andelen, der har røget vandpipe i løbet af de sidste 30 dage, fra 12,7 % i 2015 til 6,2 % i 2019 (data ikke vist). Blandt drenge er andelen faldet fra 14,5 % til 7,6 % og blandt piger fra 11,2 % til 5,0 %. Endvidere ses et fald i andelen, der nogensinde har prøvet at ryge vandpipe, på 10,2 procentpoint i perioden 2015 til 2019 (34,4 % i 2015 og 24,2 % i 2019) (data ikke vist). Blandt drenge er andelen faldet fra 34,8 % til 27,5 % og blandt piger fra 34,1 % til 21,1 %.

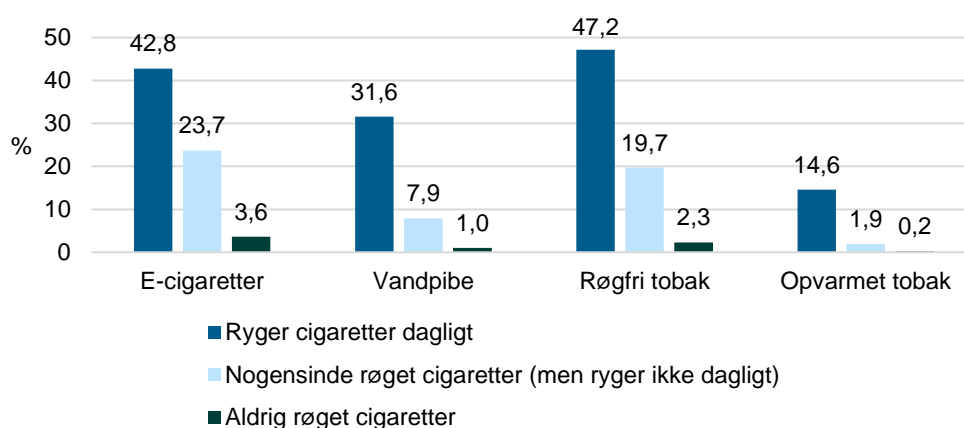
Figur 2.11. Andel, der har røget vandpipe i løbet af de sidste 12 måneder. 2015-2019. Procent

I figur 2.12 vises andelen, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpipe, 'røgfri tobak' (omfatter snus, tyggetobak og tobakspastiller) og opvarmet tobak (varm tobak, 'heated tobacco') i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på cigaretforbrug. Der er en meget stærk

sammenhæng mellem cigaretforbrug og de andre typer af tobaksvarer. For eksempel viser figuren, at 42,8 % af eleverne, som ryger cigaretter dagligt, har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 30 dage. Den tilsvarende andel blandt elever, der aldrig har røget cigaretter, er 3,6 %. Blandt elever, som nogensinde har røget cigaretter (men som ikke ryger cigaretter dagligt), er der 23,7 %, der angiver, at de har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 30 dage. Endvidere viser figuren, at 47,2 % af eleverne, som ryger cigaretter dagligt, har brugt røgfri tobak i løbet af de sidste 30 dage. Blandt elever, der aldrig har røget cigaretter, er den tilsvarende andel 2,3 %.

Figur 2.12. Andel, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpibe, 'røgfri tobak' og opvarmet tobak i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på cigaretforbrug. 2019. Procent

Tabel 2.4 viser andelen, der har brugt e-cigaretter, opdelt på regioner. De største andele, der nogensinde har brugt e-cigaretter, ses blandt elever i Region Midtjylland (41,6 %) og i Region Hovedstaden (39,3 %). Tabellen viser desuden, at 18,5 % af eleverne i Region Midtjylland har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 30 dage, mens det gælder 10,9 % i Region Syddanmark.

Tabel 2.4. Andel, der har brugt e-cigaretter, opdelt på regioner. 2019. Procent

	I løbet af de sidste 30 dage	I løbet af de sidste 12 måneder	For mere end 12 måneder siden	Aldrig	I alt
Region Hovedstaden	13,8	16,3	9,3	60,7	100,0
Region Sjælland	11,7	10,7	8,8	68,8	100,0
Region Syddanmark	10,9	12,1	3,2	73,8	100,0
Region Midtjylland	18,5	17,4	5,5	58,4	100,0
Region Nordjylland	13,3	10,1	3,7	72,9	100,0

Tabel 2.5 viser andelen, der har røget vandpipe, opdelt på regioner. De største andele, der nogensinde har røget vandpipe, ses blandt elever i Region Midtjylland (28,0 %) og i Region Hovedstaden (25,3 %). Tabellen viser endvidere, at 7,5 % af eleverne i Region Syddanmark og 7,2 % af elever i Region Hovedstaden har røget vandpipe i løbet af de sidste 30 dage. I Region Sjælland er den tilsvarende andel 1,9 %.

Tabel 2.5. Andel, der har røget vandpipe, opdelt på regioner. 2019. Procent

	I løbet af de sidste 30 dage	I løbet af de sidste 12 måneder	For mere end 12 måneder siden	Aldrig	I alt
Region Hovedstaden	7,2	11,0	7,1	74,7	100,0
Region Sjælland	1,9	10,0	7,8	80,3	100,0
Region Syddanmark	7,5	10,5	4,2	77,8	100,0
Region Midtjylland	6,7	16,0	5,3	72,0	100,0
Region Nordjylland	4,8	8,0	7,5	79,7	100,0

I tabel 2.6 ses andelen af elever, der har brugt 'røgfri tobak' (omfatter snus, tyggetobak og tobakspastiller), opdelt på regioner. Den største andel, der nogensinde har brugt 'røgfri tobak', ses blandt elever i Region Hovedstaden (27,7 %). Den mindste andel ses i Region Midtjylland (16,2 %). Den største andel, der har brugt 'røgfri tobak' i løbet af de sidste 30 dage, ses i Region Nordjylland (17,2 %), mens de mindste andele ses i Region Midtjylland (9,2 %) og Region Syddanmark (10,5 %).

Tabel 2.6. Andel, der har brugt 'røgfri tobak', opdelt på regioner. 2019. Procent

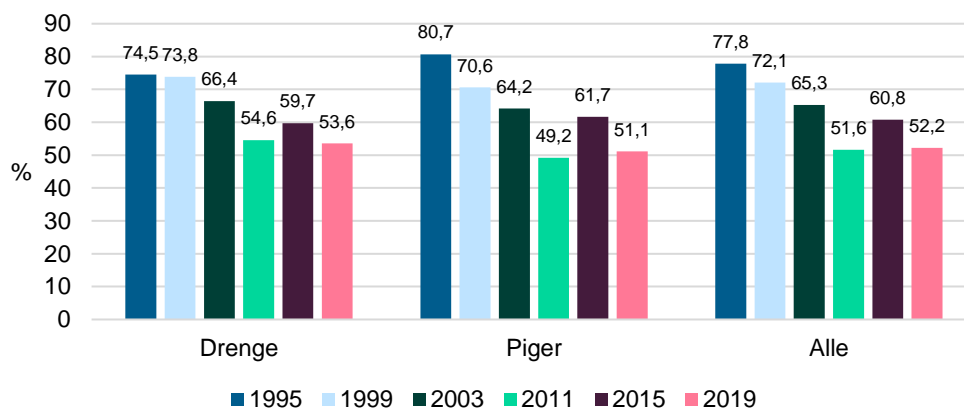
	I løbet af de sidste 30 dage	I løbet af de sidste 12 måneder	For mere end 12 måneder siden	Aldrig	I alt
Region Hovedstaden	13,9	11,4	2,4	72,3	100,0
Region Sjælland	12,8	7,5	3,0	76,7	100,0
Region Syddanmark	10,5	7,6	2,9	79,1	100,0
Region Midtjylland	9,2	5,6	1,5	83,8	100,0
Region Nordjylland	17,2	5,4	1,1	76,3	100,0

Omtrent halvdelen af eleverne (52,2 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem (tabel 2.7). Der ses ingen udtalt kønsforskel, idet det gælder for 53,5 % blandt drenge og 51,0 % blandt piger.

Tabel 2.7. Risikovurdering af at ryge cigaretter en gang imellem. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen risiko	10,3	7,7	9,0
Lille risiko	43,2	43,3	43,3
Nogen risiko	36,6	41,0	38,9
Stor risiko	7,6	5,9	6,7
Ved ikke	2,2	2,1	2,1
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.181	1.303	2.484

Overordnet set er andelen, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem, faldet fra 77,8 % i 1995 til 51,6 % i 2011 (figur 2.13). Ser man på udviklingen i perioden 2011 til 2019 er billedet dog usystematisk. Andelen er nogenlunde den samme i 2019 (52,2 %) som i 2011 (51,6 %).

Figur 2.13. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem. 1995-2019. Procent

Tabel 2.8 viser sammenhængen mellem, hvor meget man vurderer, at man risikerer at skade sig selv, hvis man ryger cigaretter en gang imellem, og hvorvidt man selv ryger cigaretter dagligt. I alt mener 20,0 % af eleverne, der ryger cigaretter dagligt, at der er ingen risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem. Den tilsvarende andel blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt, er 7,8 %.

Tabel 2.8. Risikovurdering af at ryge cigaretter en gang imellem, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent

	Ryger cigaretter dagligt	
	Ja	Nej
Ingen risiko	20,0	7,8
Lille risiko	42,0	43,4
Nogen risiko	30,7	39,8
Stor risiko	6,3	6,8
Ved ikke	0,9	2,3
I alt	100,0	100,0
Antal svarpersoner	234	2.249

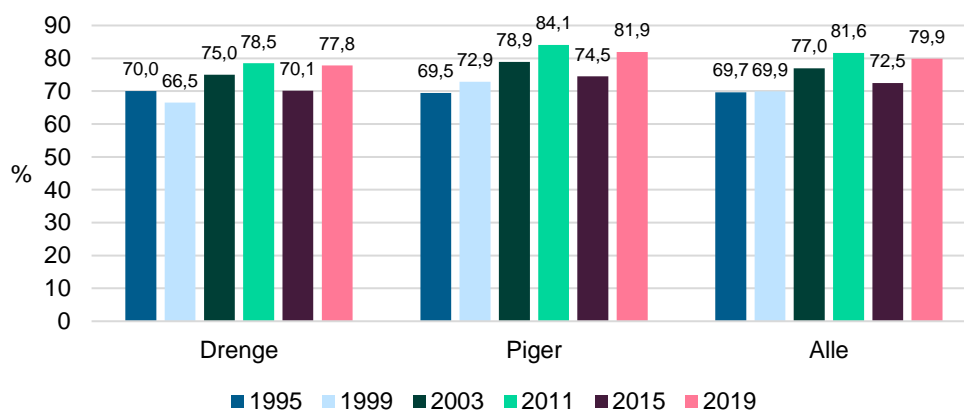
I alt vurderer fire ud af fem elever (79,9 %), at der er stor risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen (tabel 2.9). Andelen er lidt større blandt piger (81,9 %) end blandt drenge (77,8 %). Totalt set vurderer 5,0 %, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen – 6,1 % blandt drenge og 4,2 % blandt piger.

Tabel 2.9. Risikovurdering af at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. 2019.

Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen risiko	4,1	1,9	2,9
Lille risiko	2,0	2,3	2,1
Nogen risiko	14,0	12,3	13,1
Stor risiko	77,8	81,9	79,9
Ved ikke	2,1	1,7	1,8
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.181	1.301	2.482

Der ses et noget usystematisk mønster, hvad angår udviklingen i andelen, der vurderer, at der er stor risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen, i perioden 1995 til 2019 (figur 2.14). Overordnet set er andelen steget fra 69,7 % i 1995 til 79,9 % i 2019.

Figur 2.14. Andel, der vurderer, at der er stor risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. 1995-2019. Procent

Tabel 2.10 viser sammenhængen mellem, hvor meget man vurderer, at man risikerer at skade sig selv, hvis man ryger én eller flere pakker cigaretter om dagen, og hvorvidt man selv ryger cigaretter dagligt. I alt mener 69,8 % af elever, der ryger cigaretter dagligt, at det er forbundet med stor risiko at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. Den tilsvarende andel blandt elever, som ikke ryger cigaretter dagligt, er 81,1 %. Blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, vurderer 8,7 %, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. Blandt dem, der ikke ryger cigaretter dagligt, er den tilsvarende andel 4,7 %.

Tabel 2.10. Risikovurdering af at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent

	Ryger cigaretter dagligt	
	Ja	Nej
Ingen risiko	3,6	2,9
Lille risiko	5,1	1,8
Nogen risiko	20,6	12,3
Stor risiko	69,8	81,1
Ved ikke	0,9	1,9
I alt	100,0	100,0
Antal svarpersoner	233	2.248

Tabel 2.11 viser fordelingen af elevernes svar på, hvor mange af deres venner, de har på fornemmelsen, der ryger cigaretter. I alt 11,3 % angiver, at ingen af deres venner ryger cigaretter, mens 17,5 % angiver, at de fleste eller alle af deres venner ryger cigaretter. Andelen, der angiver, at de fleste eller alle af deres venner ryger cigaretter, er lidt større blandt piger (19,7 %) end blandt drenge (15,1 %).

Tabel 2.11. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger cigaretter. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen	11,3	11,4	11,3
Få	37,7	32,3	34,9
En del	35,8	36,6	36,2
De fleste	13,9	17,9	16,0
Alle	1,2	1,8	1,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.149	1.280	2.429

I perioden 2003 til 2015 er der sket en stigning i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at ingen af deres venner ryger cigaretter (tabel 2.12). I perioden 2015 til 2019 ses et lille fald. Tabellen viser endvidere, at der i perioden 2003 til 2015 er sket et fald i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle af deres venner ryger cigaretter. I perioden 2015 (11,8 %) til 2019 (17,5 %) ses en stigning i andelen.

Tabel 2.12. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger cigaretter. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	3,5	6,4	14,0	11,3
Få	18,9	25,0	42,6	34,9
En del	49,4	44,4	31,5	36,2
De fleste	27,1	23,3	11,0	16,0
Alle	1,0	0,9	0,8	1,5
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.512	2.162	1.653	2.429

Referencer

1. U.S. Department of Health and Human Services. The Health Consequences of Smoking – 50 Years of Progress: A Report of the Surgeon General. Atlanta (GA): U.S. Department of Health and Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2014.
2. Flachs EM, Eriksen L, Koch MB, Ryd JT, Dibba E, Skov-Ettrup L, Juel K. Sygdomsbyrden i Danmark - sygdomme. København: Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, for Sundhedsstyrelsen, 2015.
3. Jensen HAR, Davidsen M, Ekholm O, Christensen AI. Danskernes Sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2017. København: Sundhedsstyrelsen, 2018.
4. Rasmussen M, Kierkegaard L, Rosenwein SV, Holstein BE, Damsgaard MT, Due P (red.). Skolebørnsundersøgelsen 2018. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
5. Hoffmann SH, Schramm S, Jarlstrup NS, Christensen AI. Danskernes rygevaner. Udviklingen fra 1994 til 2017. København: Sundhedsstyrelsen og Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2018.
6. Københavns Kommune. Røgfri Skoletid. Rygevanerundersøgelse 2018. Før-måling. København: Sundheds- og Omsorgsforvaltningen, Center for Sundhed, Københavns Kommune, 2019.
7. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Christensen AI, Thygesen LC. UNG19 - Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2018.
8. EMCDDA and ESPAD. ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: EMCDDA-ESPAD joint publications, Publications Office of the European Union, 2016.
9. Joffer J, Burell G, Bergström E, Stenlund H, Sjörns L, Jerdén L. Predictors of smoking among Swedish adolescents. BMC Public Health (2014); 14: 1296.
10. Thomas RE, McLellan J, Perera R. School-based programmes for preventing smoking. Cochrane Database Syst Rev (2013); 4:CD001293.

11. Kræftens Bekæmpelse og Trygfonden. Røgfri Fremtids Ungeundersøgelse 2017. København: Kræftens Bekæmpelse og Trygfonden, 2018.
12. U.S. Department of Health and Human Services. Preventing tobacco use among youth and young adults. A report of the Surgeon general. Atlanta (GA): U.S. Department of Health and Human Services. Centers for Disease Control and Prevention, Office of Smoking and Health, 2012.
13. Vestbo J, Pisinger C, Bast LS, Gyrd-Hansen D. Forebyggelse af rygning blandt børn og unge. Hvad virker? København: Vidensråd for Forebyggelse, 2018.
14. Soneji S, Barrington-Trimis JL, Wills TA, Leventhal AM, Unger JB, Gibson LA, et al. Association between initial use of e-cigarettes and subsequent cigarette smoking among adolescents and young adults: a systematic review and meta-analysis. *JAMA Pediatr* (2017); 171: 788-97.
15. Soneji S, Sargent JD, Tanski SE, Primack BA. Associations between initial water pipe tobacco smoking and snus use and subsequent cigarette smoking: results from a longitudinal study of US adolescents and young adults. *JAMA Pediatr* (2015); 169: 129-36.
16. Pisinger C. A systematic review of health effects of electronic cigarettes. Geneva: WHO, 2015.

3. Alkohol

Alkohol er en af de kendte, forebyggelige risikofaktorer, som har størst indflydelse på folkesundheden i Danmark. Årligt har omkring 3.000 dødsfald herhjemme alkohol som enten den primære eller medvirkende dødsårsag, hvilket svarer til 6 % af alle dødsfald (1, 2). Ud over at påvirke dødeligheden i befolkningen er et stort alkoholforbrug også helt eller delvist årsag til mere end 200 ICD-10-klassificerede sygdomme og tilstande (3). Disse omfatter blandt andet afhængighed, skrumpelever, nervebetændelse, akut og kronisk bugspytkirtelbetændelse, hormonforstyrrelser, fosterpåvirkning samt visse kræftformer (4-6). For de fleste sygdomme og tilstande vurderes det, at risikoen øges med et øget alkoholindtag (6). Et overforbrug af alkohol kan endvidere have omfattende psykosociale konsekvenser for den enkelte og dennes familie og netværk og øge risikoen for blandt andet ulykker, vold og selvmord (1, 6, 7).

Den danske alkoholkultur har en række kendetegn, som danner en vigtig forståelsesramme for danske unges alkoholkultur (8). Disse kendetegn omfatter blandt andet, at der drikkes meget, når der drikkes, og at det typisk sker i sociale sammenhænge. Derved bliver ens alkoholindtag afgørende for, hvordan man ser sig selv og opfattes af andre (8). Endvidere fremhæves de positive konsekvenser af alkohol ofte i den danske alkoholkultur, hvor der lægges vægt på, at man oplever sig selv som mere sjov og omgængelig under indflydelse af alkohol (8).

Alkoholvaner grundlægges typisk i ungdomsårene (9), hvor fester og samvær med venner udgør et vigtigt aspekt af de unges sociale relationer og identitetsdannelse. Danske unge drikker ofte gruppeorienteret, og det er netop, fordi alkoholen forbindes med venner, at den bliver opfattet så positivt, som den gør (9). Ved at drikke sammen opbygger og bekræfter unge deres venskabsrelationer til hinanden (8), og når alkohol således bliver et centralt element i en venskabsgruppe, bliver den samtidig en bærende aktivitet for sammenholdet i gruppen (8). Den sociale kontekst og sammenknytningen mellem alkohol og venner kan derfor påvirke de unges alkoholvaner og blandt andet gøre det svært at vælge alkohol fra, fordi de unge dermed også risikerer at vælge en del af deres sociale miljø fra (8). For eksempel angiver 42 % blandt unge i en undersøgelse fra 2017 udført af Kræftens Bekæmpelse, at de har oplevet 'drikkepres', hvor deres venner eller veninder har forsøgt at presse dem til at drikke mere, end de havde lyst til (9). Mere end halvdelen af unge (51 %) mener desuden, at de, der ikke drikker, ofte er lidt uden for til fester, mens godt hver tredje (34 %) mener, at man har brug for at drikke alkohol for at have en sjov fest (9).

Ud over sociale og kulturelle normer spiller forældrenes vaner og normer også en rolle for unges alkoholvaner (8). Det er således veldokumenteret, at forældres holdninger til deres børns alkoholforbrug har afgørende betydning for, hvornår de unge begynder at drikke, og hvor meget de drikker (8). Blandt andet viser litteraturgennemgange, at børn af forældre med klare og restriktive holdninger til alkohol, drikker mindre end børn af forældre

uden klare holdninger (10, 11). Det er også vist, at selve relationen mellem den unge og forældrene har betydning for, hvor meget den unge drikker, ligesom forældrene selv er forbilleder for de unge i forhold til alkoholvaner (12, 13). Således drikker unge af forældre med et stort alkoholforbrug mere end unge af forældre, som har et lavt til moderat alkoholforbrug (14, 15). Langt størstedelen af forældre til børn og unge i alderen 11-17 år oplever, at de har indflydelse på deres børns alkoholvaner, mens tre ud af fire forældre gør noget aktivt for at påvirke deres barn til at drikke mindre eller til ikke at drikke (16).

Allerede i ungdomsårene kan et stort alkoholforbrug have mange kortsigtede konsekvenser, som hænger sammen med, at dømmekraften svækkes under indflydelse af alkohol, hvilket øger risikoen for eksempelvis uheld og ulykker på grund af svækket koordinations- evne, vold, konflikter med venner og familie samt sex, der fortrydes (8, 17). Undersøgelser tyder endvidere på, at de mere langsigtede konsekvenser af et højt alkoholforbrug i ungdommen blandt andet omfatter påvirkning af hjernens udvikling samt risikoen for at udvikle brystkræft senere i livet (8). Der er desuden fundet sammenhæng mellem et højt alkoholforbrug som ung og negative uddannelsesmæssige konsekvenser, såsom frafald og lavere karaktergennemsnit (8). Undersøgelser viser også, at unge, der i teenageårene har et stort alkoholforbrug, har større risiko for senere i livet at drikke mere end andre voksne (18-19), ligesom en tidlig alkoholdebut øger risikoen udvikling af alkoholafhængighed senere i livet (20-21).

Efter en positiv udvikling i danske unges alkoholforbrug i løbet af de seneste årtier viser de seneste tal fra Skolebørnsundersøgelsen 2018, at alkoholforbruget blandt 15-årige skoleelever er steget siden 2014, mens andelen, der har været fuld mindst to gange, også er steget, dog kun blandt drenge (22). Desuden viser en ny undersøgelse fra Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet, at andelen i 15-16-årsalderen, der drikker alkohol på ugentlig basis, er steget markant i perioden 2014 til 2019 (23). Alder for alkoholdebut er generelt steget de seneste 20 år, men udviklingen er imidlertid stagneret siden 2014 (22). Alkoholforbruget blandt danske unge stiger især efter start på ungdomsuddannelser, og tal fra undersøgelsen UNG19 fra 2019 viser, at omtrent hver femte blandt elever på ungdomsuddannelser overskrider Sundhedsstyrelsens højrisikogrænse i forbindelse med alkoholindtagelse på 21 og 14 genstande for henholdsvis mænd og kvinder (17). Samme undersøgelse viser, at det gennemsnitlige antal genstande på en normal uge er 13,6 genstande blandt drenge og 9,3 genstande blandt piger. Endvidere viser undersøgelsen, at den gennemsnitlige alder for alkoholdebut er 14,5 år, mens eleverne i gennemsnit er 15,1 år, når de er fulde første gang (17).

Selvom alkoholforbruget således overordnet set er reduceret de seneste godt 20 år og frem til 2014, ligger danske unges forbrug stadig højt sammenlignet med forbruget i andre europæiske lande, både når der måles på binge-drinking, fuldskab og mængden af alkohol, der bliver drukket (24-25).

I Danmark må unge under 16 år hverken købe alkohol i butikker eller få serveret alkohol på udskænkingssteder, såsom restauranter, cafeer eller barer. Derimod må unge i alderen 16-17 år købe alkohol med en alkoholprocent under 16,5 % i butikker, men må ikke

få serveret alkohol på udskænkingssteder. Fra man er 18 år, er der ingen restriktioner på køb og udskænkning af alkohol. Såfremt butikker eller udskænkingssteder er tvivl om den unges alder, skal disse bede om at få fremvist gyldig billedlegitimation. Siden 1. januar 2019 har Sikkerhedsstyrelsen ført kontrol med, at aldersgrænserne for salg af alkohol bliver overholdt (26).

I dette kapitel beskrives elevernes alkoholforbrug, både hvad angår type og mængde. Endvidere beskrives blandt andet elevernes vurdering af tilgængeligheden og elevernes risikovurdering af alkohol.

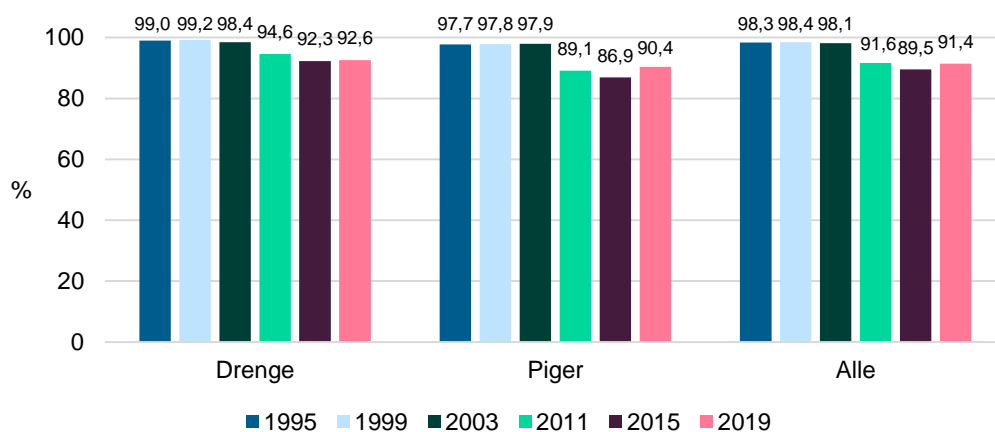
I ESPAD-undersøgelsen er eleverne blevet spurgt om, hvor svært de vurderer, at det vil være at få fat i henholdsvis øl, cider, alkoholsodavand, vin og spiritus, hvis de var interesseret. Godt ni ud af ti elever angiver, at det vil være meget let eller let at få fat i henholdsvis øl (91,4 %), cider (92,3 %) og alkoholsodavand (90,2 %), hvis de var interesseret (tabel 1). Andelen er mindre, når det gælder vin (73,6 %) og spiritus (69,4 %). For alle typer af alkohol er andelen, der angiver, at det er let eller meget let at få fat i alkohol, lidt større blandt drenge end blandt piger.

Tabel 3.1. Vurdering af mulighed for at få fat i alkohol, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent

		Umuligt	Meget svært	Svært	Let	Meget let	Ved ikke	I alt
Øl	Drenge	0,9	0,9	2,0	15,8	76,7	3,7	100,0
	Piger	0,9	1,2	3,7	23,4	66,9	3,8	100,0
	Alle	0,9	1,1	2,9	19,8	71,6	3,8	100,0
Cider	Drenge	0,9	0,5	1,5	16,5	76,9	3,7	100,0
	Piger	0,9	0,8	2,5	19,7	71,7	4,3	100,0
	Alle	0,9	0,7	2,0	18,2	74,1	4,0	100,0
Alkohol-sodavand	Drenge	1,1	0,5	3,7	17,6	73,6	3,6	100,0
	Piger	0,9	1,1	4,3	20,6	68,9	4,2	100,0
	Alle	1,0	0,8	4,0	19,1	71,1	3,9	100,0
Vin	Drenge	1,5	2,1	14,4	23,8	51,6	6,6	100,0
	Piger	1,6	4,3	15,6	29,6	42,4	6,5	100,0
	Alle	1,6	3,3	15,0	26,8	46,8	6,5	100,0
Spiritus	Drenge	2,0	4,4	16,1	30,4	41,9	5,2	100,0
	Piger	2,3	7,3	17,5	34,7	32,1	6,2	100,0
	Alle	2,2	5,9	16,8	32,7	36,8	5,7	100,0

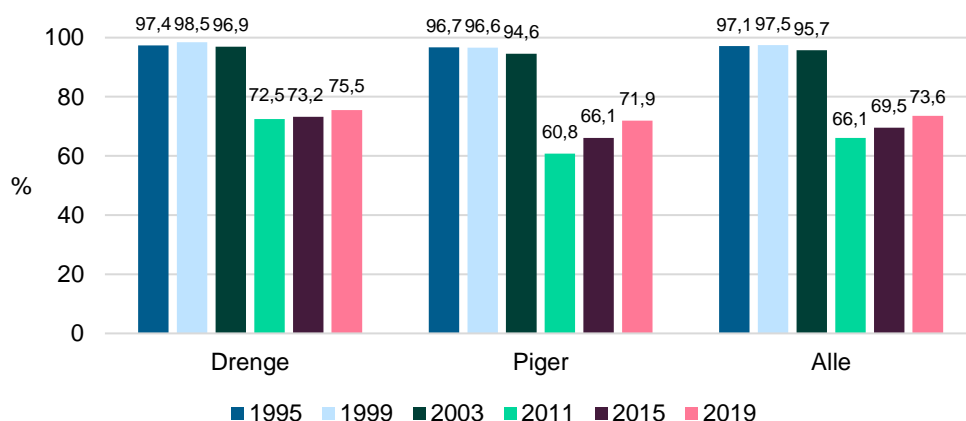
I perioden 2003 til 2015 falder andelen, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i øl, hvis de var interesseret, fra 98,1 % til 89,5 %, hvorefter andelen stiger til 91,4 % i 2019 (figur 3.1). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Det skal her bemærkes, at aldersgrænsen for køb af alkohol blev hævet fra 15 år til 16 år i 2004.

Figur 3.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i øl, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

Fra 2003 til 2011 falder andelen, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i vin, hvis de var interesseret, fra 95,7 % til 66,1 %, hvorefter andelen stiger til 73,6 % i 2019 (figur 3.2). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Det skal her igen bemærkes, at aldersgrænsen for køb af alkohol blev hævet fra 15 år til 16 år i 2004.

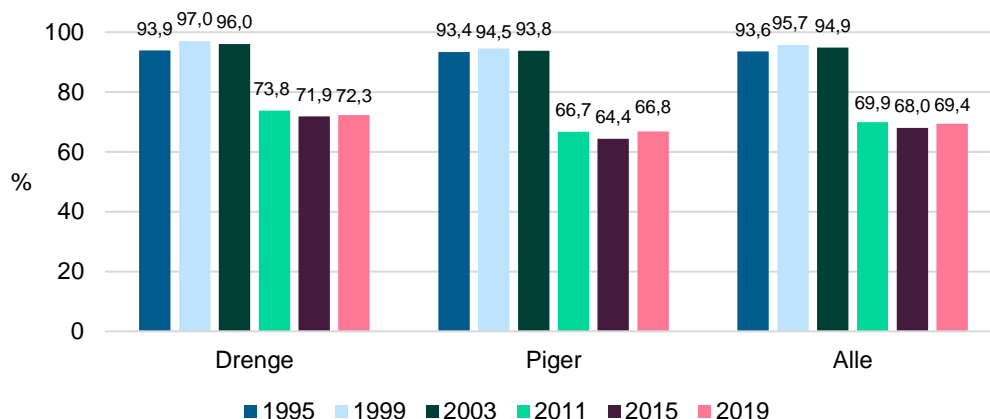
Figur 3.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i vin, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

Fra 2003 til 2011 falder andelen, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus, hvis de var interesseret, fra 94,9 % til 69,9 %, hvorefter andelen har været stabil frem til 2019 (figur 3.3). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Det skal her

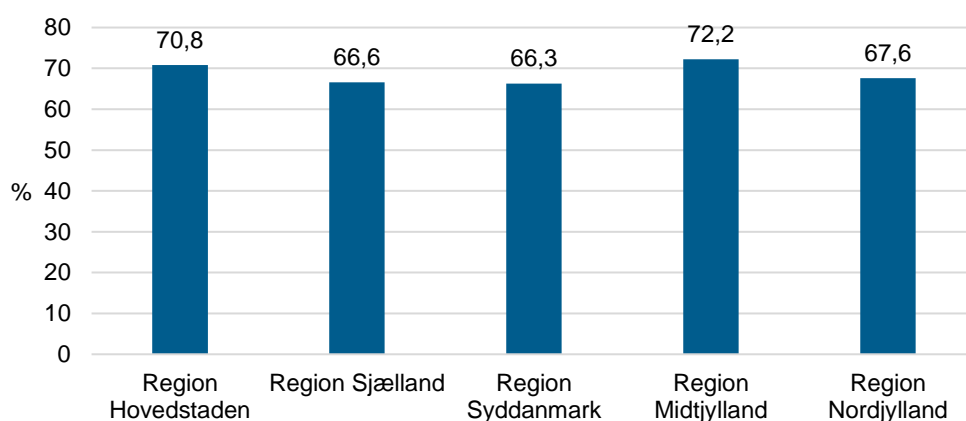
igen bemærkes, at aldersgrænsen for køb af alkohol blev hævet fra 15 år til 16 år i 2004. I 2011 blev aldersgrænsen for køb af alkohol med en alkoholprocent over 16,5 % hævet til 18 år.

Figur 3.3. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

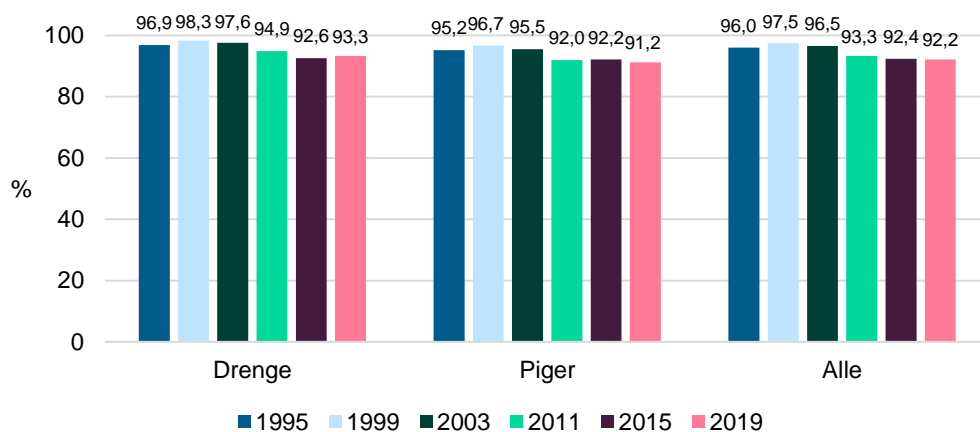

Af figur 3.4 fremgår det, at der er ingen udtalte regionale forskelle i andelen af elever, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus. Den største andel af elever ses i Region Midtjylland (72,2 %), og den mindste andel ses i Region Syddanmark (66,3 %).

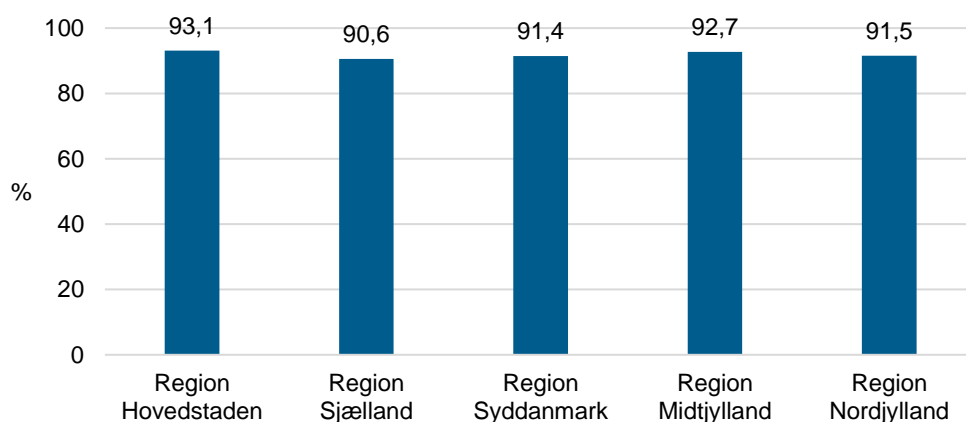
Figur 3.4. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent

I alt angiver 92,2 % af eleverne, at de har prøvet at drikke alkohol (figur 3.5). Andelen er lidt større blandt drenge (93,3 %) end blandt piger (91,2 %). I perioden 1999 til 2019 er der sket et fald i andelen, der har prøvet at drikke alkohol, fra 97,5 % i 1999 til 92,3 % i 2019.

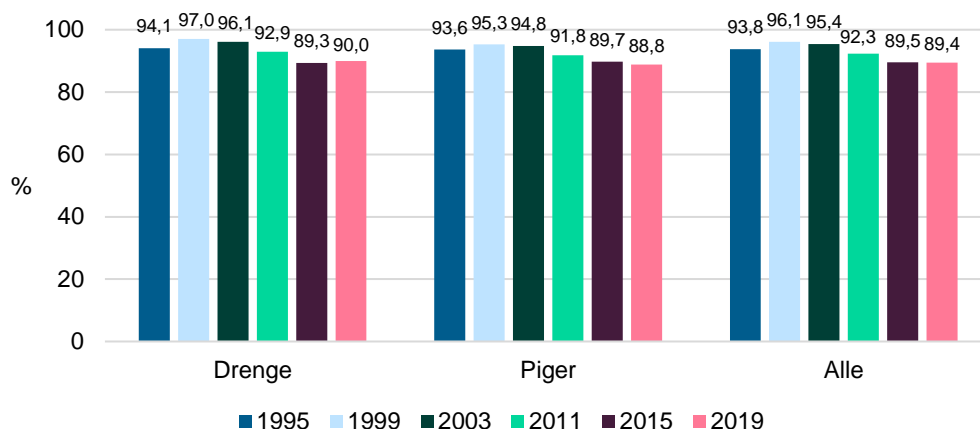
Figur 3.5. Andel, der nogensinde har prøvet at drikke alkohol. 1995-2019. Procent

Af figur 3.6 fremgår det, at der ikke udtalte regionale forskelle i andelen, der nogensinde har prøvet at drikke alkohol. Den største andel ses i Region Hovedstaden (93,1 %), og den mindste andel ses i Region Sjælland (90,6 %).

Figur 3.6. Andel, der nogensinde har prøvet at drikke alkohol, opdelt på regioner. 2019. Procent

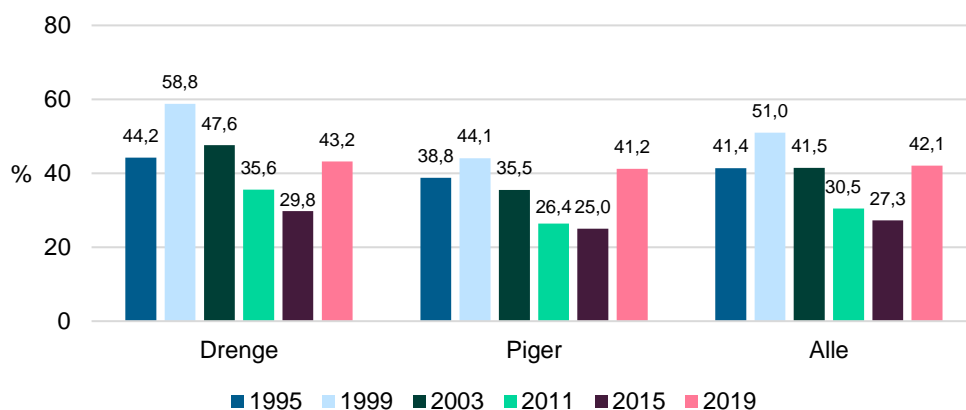
Figur 3.7 viser andelen, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. Der ses ingen væsentlig forskel i andelen mellem drenge (90,0 %) og piger (88,8 %) i 2019. I perioden fra 1999 til 2019 er andelen, der har drukket alkohol de sidste 12 måneder, faldet fra 96,1 % i 1999 til 89,4 % i 2019. Faldet ses hos både drenge og piger.

Figur 3.7. Andel, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent

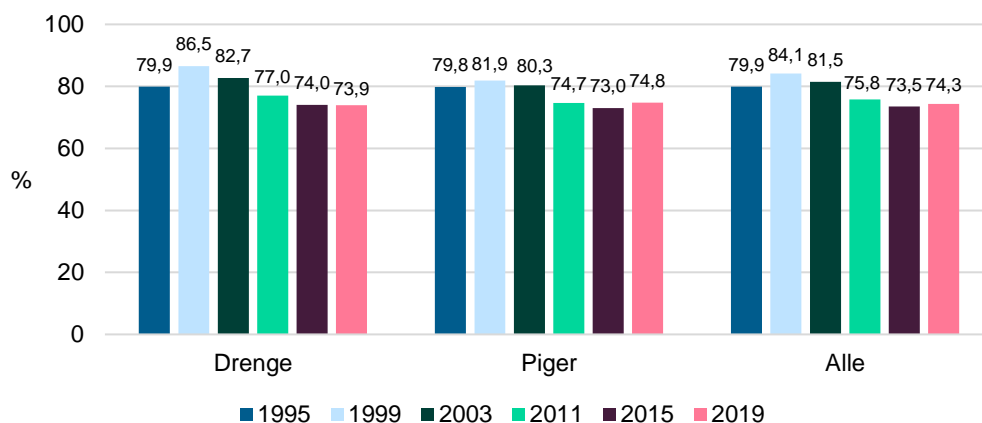

Der ses ingen væsentlig forskel i andelen, der har drukket alkohol mindst 20 gange i løbet af de sidste 12 måneder, mellem drenge (43,2 %) og piger (41,2 %) i 2019. I perioden 1995 til 1999 ses en stigning i andelen, der har drukket alkohol mindst 20 gange i løbet af de sidste 12 måneder (figur 3.8). Fra 1999 til 2015 er andelen faldet fra 51,0 % til 27,3 %, hvorefter andelen stiger markant til 42,1 % i 2019. Der ses den samme overordnede udvikling blandt drenge og piger.

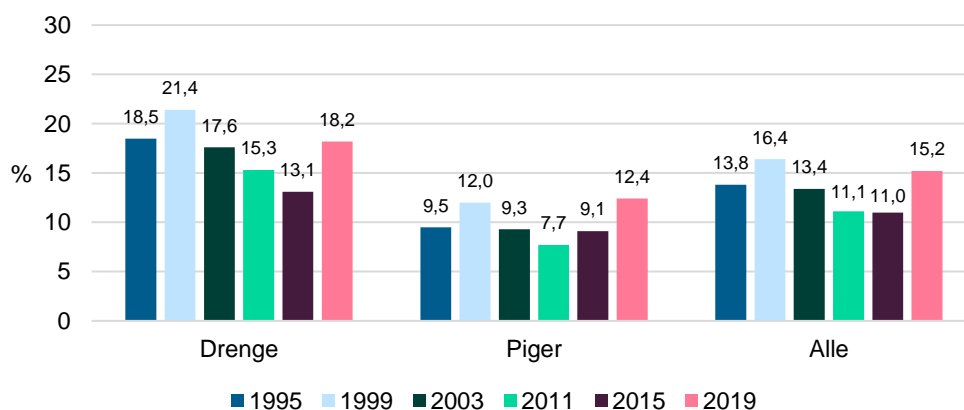
Figur 3.8. Andel, der har drukket alkohol mindst 20 gange i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent

Figur 3.9 viser andelen, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage. I perioden 1995 til 1999 ses en stigning i andelen, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage. Dog er stigningen ikke så udtalt blandt piger. I perioden fra 1999 til 2019 er andelen faldet fra 84,1 % i 1999 til 73,5 % i 2015, hvorefter andelen stort set er uændret. Der ses den samme overordnede udvikling blandt drenge og piger.

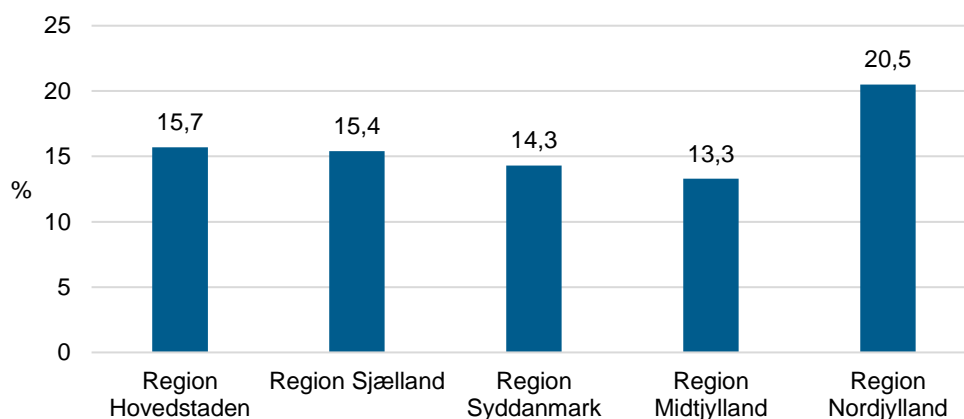
Figur 3.9. Andel, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

Figur 3.10 viser andelen, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er større blandt drenge (18,2 %) end blandt piger (12,4 %) i 2019. I perioden 1995 til 1999 ses en stigning i andelen. Fra 1999 til 2015 falder andelen, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage, fra 16,4 % til 11,0 %, hvorefter andelen stiger til 15,2 % i 2019. Der ses den samme overordnede udvikling blandt drenge og piger.

Figur 3.10. Andel, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

Af figur 3.11 fremgår, at den største andel af elever, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage, ses i Region Nordjylland (20,5 %). Den mindste andel ses i Region Midtjylland (13,3 %).

Figur 3.11. Andel, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. 2019. Procent

Tabel 3.2 viser, at knap halvdelen af eleverne har drukket alkohol mindst én dag i løbet af de sidste syv dage i 2019. Denne andel er steget fra 45,1 % i 2015 til 49,0 % i 2019. Endvidere viser tabellen, at 6,2 % har drukket alkohol mindst tre dage i løbet af de sidste syv dage i 2019. Andelen er større blandt drenge (7,6 %) end blandt piger (4,9 %).

Tablet 3.2. Antal dage, eleverne har drukket alkohol i løbet af de sidste 7 dage. 2015-2019. Procent

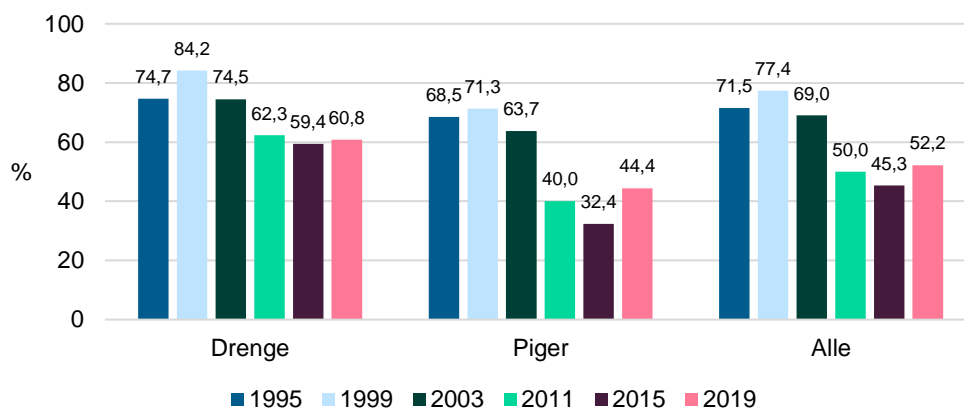
Antal dage	2015			2019		
	Drenge	Piger	Alle	Drenge	Piger	Alle
0	51,9	57,6	54,9	50,9	51,0	51,0
1	31,1	29,3	30,1	26,2	32,2	29,3
2	11,5	10,1	10,8	15,3	12,0	13,5
3	3,2	2,1	2,6	3,4	3,2	3,3
4	1,3	0,5	0,9	2,1	1,0	1,5
≥5	1,0	0,5	0,7	2,1	0,7	1,4
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	776	861	1.637	1.150	1.276	2.426

Tabel 3.3 viser antallet af gange, eleverne har drukket henholdsvis øl, cider, alkoholsodavand, vin og spiritus i løbet af de sidste 30 dage. Tabellen viser, at omtrent halvdelen (52,2 %) af eleverne har drukket øl mindst én gang i løbet af de sidste 30 dage. Det samme gælder for cider (51,1 %). Tabellen viser samtidig nogle kønsforskelle, hvor andelen, der har drukket øl, er større blandt drenge (60,8 %) end blandt piger (44,4 %), mens andelen, der har drukket henholdsvis cider og alkoholsodavand er større blandt piger (57,4 % og 59,6 %) end blandt drenge (44,2 % og 50,6 %). I alt har 37,8 % drukket vin, og 58,3 % har drukket spiritus, i løbet af de sidste 30 dage.

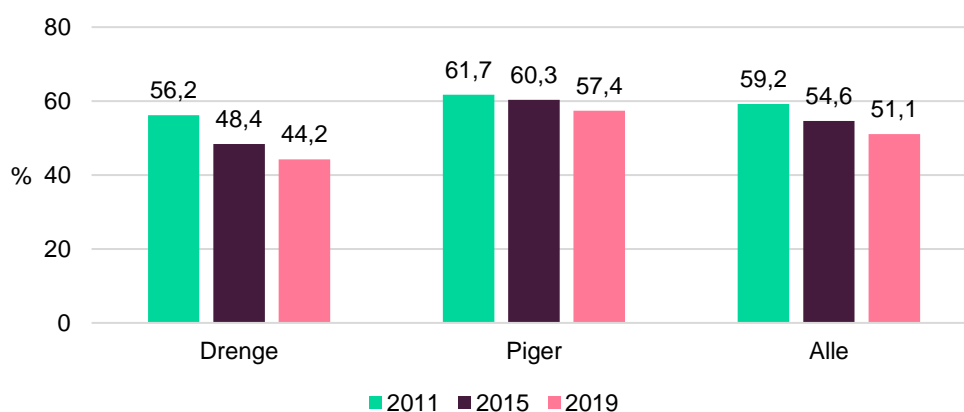
Tabel 3.3. Antal gange, eleverne har drukket forskellige former for alkohol i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

		Antal gange						
		0	1-2	3-5	6-9	10-19	20 eller mere	I alt
Øl	Dreng	39,2	21,2	13,9	12,2	9,2	4,4	100,0
	Piger	55,6	24,6	11,9	3,8	2,9	1,2	100,0
	Alle	47,8	23,0	12,8	7,8	5,9	2,7	100,0
Cider	Dreng	55,8	19,6	10,7	9,1	3,7	1,2	100,0
	Piger	42,6	25,6	18,4	6,1	5,1	2,1	100,0
	Alle	48,9	22,8	14,8	7,5	4,4	1,6	100,0
Alkoholsodavand	Dreng	49,4	21,3	13,1	9,4	5,2	1,7	100,0
	Piger	40,4	25,3	17,8	8,0	5,9	2,6	100,0
	Alle	44,7	23,4	15,6	8,7	5,5	2,2	100,0
Vin	Dreng	64,1	21,7	6,7	3,8	2,2	1,5	100,0
	Piger	60,4	24,0	8,3	4,1	2,3	0,9	100,0
	Alle	62,2	22,9	7,5	4,0	2,3	1,2	100,0
Spiritus	Dreng	42,9	23,9	15,6	9,6	5,4	2,5	100,0
	Piger	40,6	27,0	16,8	8,4	5,4	1,8	100,0
	Alle	41,7	25,5	16,2	9,0	5,4	2,1	100,0

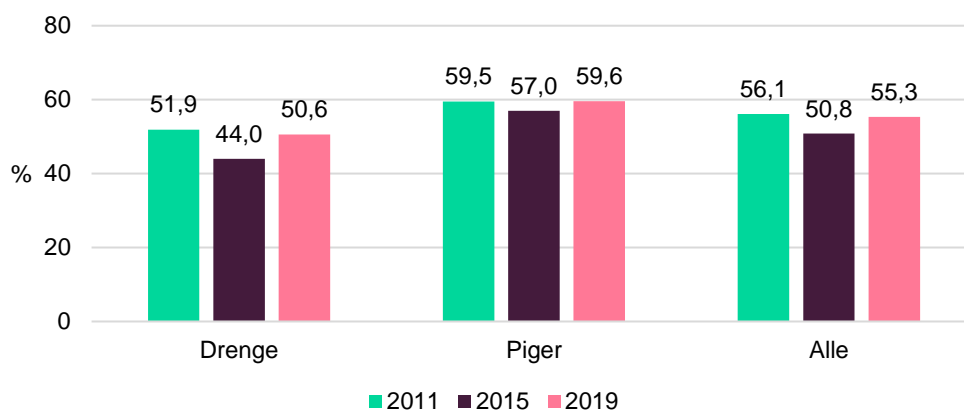
I perioden 1995 til 1999 ses en stigning i andelen, der har drukket øl i løbet af de sidste 30 dage (figur 3.12). Stigningen ses især blandt drenge. Fra 1999 til 2015 falder andelen, der har drukket øl i løbet af de sidste 30 dage, samlet set fra 77,4 % til 45,3 %, hvorefter andelen stiger til 52,2 % i 2019. Denne seneste udvikling er særligt udtalt blandt piger. Forskellen mellem drenge og piger i andelen, der har drukket øl i løbet af de sidste 30 dage, er mindsket i de senere år.

Figur 3.12. Andel, der har drukket øl i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

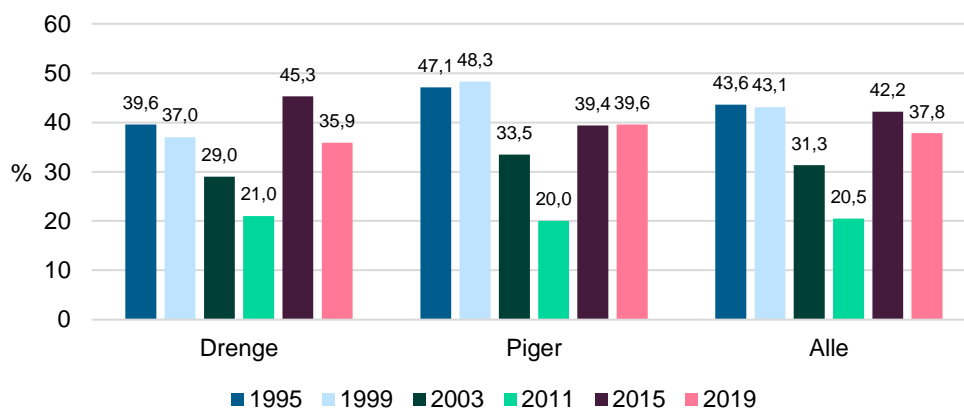
Fra 2011 til 2019 falder andelen, der har drukket cider i løbet af de sidste 30 dage, fra 59,2 % til 51,1 % (figur 3.13). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger.

Figur 3.13. Andel, der har drukket cider i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent

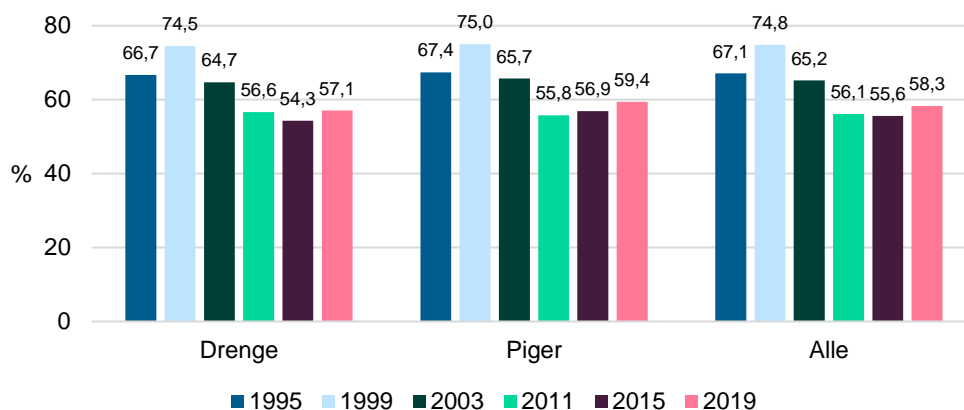
Fra 2011 (56,1 %) til 2015 (50,8 %) falder andelen, der har drukket alkoholsodavand i løbet af de sidste 30 dage, men mellem 2015 og 2019 stiger andelen igen, fra 50,8 % til 55,3 % (figur 3.14). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Det skal her bemærkes, at den særlige afgift på alkoholsodavand blev fjernet d. 1. januar 2018.

Figur 3.14. Andel, der har drukket alkoholsodavand i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent

Fra 1995 (43,6 %) til 2011 (20,5 %) falder andelen, der har drukket vin i løbet af de sidste 30 dage, hvorefter andelen stiger markant til 42,2 % i 2015 (Figur 3.15). I 2019 er andelen faldet til 37,8 %. Faldet ses kun blandt drenge, mens andelen er uændret blandt piger. Det bør også nævnes, at forskellen mellem drenge og piger i andelen, der har drukket vin i løbet af de sidste 30 dage, er blevet udjævnet i de senere år.

Figur 3.15. Andel, der har drukket vin i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

I perioden 1995 (67,1 %) til 1999 (74,8 %) ses en stigning i andelen, der har drukket spiritus i løbet af de sidste 30 dage (figur 3.16). Fra 1999 til 2015 falder andelen fra 74,8 % til 55,6 %, hvorefter andelen stiger til 58,3 % i 2019. Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger.

Figur 3.16. Andel, der har drukket spiritus i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

Tabel 3.4 viser, at 44,6 % af eleverne drak øl den seneste gang, de drak alkohol. Andelen er større blandt drenge (61,2 %) end blandt piger (29,3 %). Endvidere viser tabellen, at 14,2 % af drengene drak mere end seks almindelige flasker/dåser øl den seneste gang, de drak alkohol. Det gælder 1,5 % af pigerne.

For resultaterne i tabel 3.4-3.8 om, hvad eleverne drak den seneste gang, de drak alkohol, gælder det, at de samlet set ikke summerer til 100 %, idet det var muligt at angive indtag af flere forskellige typer af alkohol.

Tabel 3.4. Antal flasker/dåser øl den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent

	Drengene	Piger	Alle
Drak ikke øl	38,8	70,7	55,4
Mindre end 2 almindelige flasker/dåser	16,6	15,0	15,7
2-3 almindelige flasker/dåser	17,3	9,0	13,0
4-6 almindelige flasker/dåser	13,0	3,8	8,2
Mere end 6 almindelige flasker/dåser	14,2	1,5	7,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.057	1.136	2.193

Tabel 3.5 viser, at 34,6 % af eleverne drak cider den seneste gang, de drak alkohol. Der ses en kønsforskel, hvor en større andel blandt piger (43,0 %) end blandt drenge (25,5 %) drak cider den seneste gang, de drak alkohol.

Tabel 3.5. Antal flasker/dåser cider den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Drak ikke cider	74,5	57,0	65,4
Mindre end 2 almindelige flasker/dåser	9,7	17,0	13,5
2-3 almindelige flasker/dåser	9,8	15,1	12,5
4-6 almindelige flasker/dåser	3,6	8,2	6,0
Mere end 6 almindelige flasker/dåser	2,4	2,7	2,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.057	1.136	2.193

Tabel 3.6 viser, at 47,6 % af eleverne drak alkoholsodavand den seneste gang, de drak alkohol. Der ses en kønsforskel, hvor en større andel blandt piger (53,7 %) end blandt drenge (41,1 %) drak alkoholsodavand den seneste gang, de drak alkohol. Endvidere viser tabellen, at 38,0 % blandt piger drak mindst to almindelige flasker/dåser alkoholsodavand den seneste gang, de drak alkohol. Det gælder 29,7 % blandt drenge.

Tabel 3.6. Antal flasker/dåser alkoholsodavand den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Drak ikke alkoholsodavand	58,9	46,3	52,4
Mindre end 2 almindelige flasker/dåser	11,4	15,7	13,7
2-3 almindelige flasker/dåser	14,0	20,8	17,6
4-6 almindelige flasker/dåser	9,7	11,8	10,8
Mere end 6 almindelige flasker/dåser	6,0	5,4	5,7
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.057	1.136	2.193

Tabel 3.7 viser, at 19,5 % af eleverne drak vin den seneste gang, de drak alkohol. Andelen er større blandt piger (23,9 %) end blandt drenge (14,6 %). Endvidere viser tabellen, at 8,0 % blandt piger drak mindst to almindelige glas vin den seneste gang, de drak alkohol, mens det gælder 5,2 % blandt drenge.

Tabel 3.7. Antal almindelige glas vin den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Drak ikke vin	85,4	76,1	80,5
Mindre end 2 almindelige glas	9,5	16,0	12,9
2-3 almindelige glas (halv flaske)	2,9	4,9	3,9
4-6 almindelige glas	1,2	1,4	1,3
Mere end 6 almindelige glas (en flaske)	1,1	1,7	1,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.057	1.136	2.193

Tabel 3.8 viser, at 52,9 % af eleverne drak spiritus (for eksempel vodka, gin, whisky, "små grå", Gammel Dansk eller lignende) den seneste gang, de drak alkohol. Der ses en kønsforskel, hvor en lidt større andel blandt piger (55,9 %) end blandt drenge (49,7 %) drak spiritus den seneste gang, de drak alkohol. Endvidere viser tabellen, at 10,3 % af eleverne drak mere end seks drinks med spiritus den seneste gang, de drak alkohol.

Tabel 3.8. Antal drinks med spiritus (f.eks. vodka, gin, whisky, "små grå", Gammel Dansk, el. lign.) den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Drak ikke spiritus	50,3	44,1	47,1
Mindre end 2 drinks	12,9	15,8	14,4
2-3 drinks	14,2	17,9	16,1
4-6 drinks	11,0	13,1	12,1
Mere end 6 drinks	11,6	9,1	10,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.057	1.136	2.193

Tabel 3.9 viser antal gange, eleverne har drukket energidrik og alkohol ved samme lejlighed i henholdsvis hele deres liv, i løbet af de sidste 12 måneder og i løbet af de sidste 30 dage. I alt har 20,7 % af eleverne drukket energidrik og alkohol ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er større blandt drenge (27,0 %) end blandt piger (15,0 %). En lignende kønsforskel ses, når eleverne angiver det for de sidste 12 måneder og i løbet af hele deres liv.

Tabel 3.9. Antal gange, eleverne har drukket energidrik og alkohol ved samme lejlighed, i henholdsvis hele deres liv, i løbet af de sidste 12 måneder og i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

		Antal gange						
		0	1-2	3-5	6-9	10-19	20 eller mere	I alt
I hele dit liv	Drenge	49,3	18,5	12,2	7,2	6,0	6,8	100,0
	Piger	67,4	15,0	9,7	2,8	2,7	2,4	100,0
	Alle	58,9	16,6	10,9	4,8	4,3	4,5	100,0
I løbet af de sidste 12 måneder	Drenge	54,2	17,6	11,1	7,2	4,8	5,0	100,0
	Piger	71,0	14,2	7,3	2,7	2,8	2,0	100,0
	Alle	63,1	15,8	9,1	4,8	3,8	3,4	100,0
I løbet af de sidste 30 dage	Drenge	73,0	17,4	4,6	2,4	1,6	1,0	100,0
	Piger	85,0	10,6	2,3	1,5	0,3	0,3	100,0
	Alle	79,3	13,8	3,4	1,9	0,9	0,7	100,0

I alt angiver 40,6 % af eleverne, at de ikke har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage (tabel 3.10). Endvidere viser tabellen, at 17,3 % af eleverne svarer, at det er sket tre til fem gange, mens 10,6 % angiver, at det er sket mindst seks gange. I alt har 4,6 % drukket fem eller flere genstande mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage. Der ses den samme overordnede fordeling blandt drenge og piger.

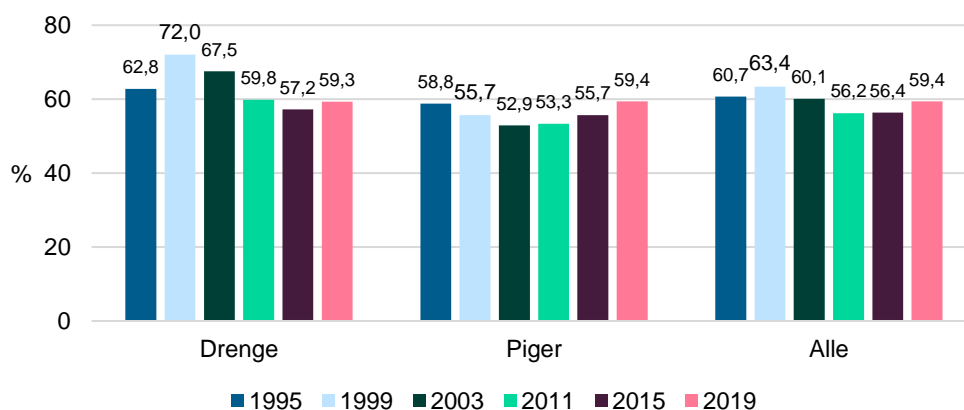
Tabel 3.10. Antal gange med 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen	40,6	40,7	40,6
1 gang	15,0	15,2	15,1
2 gange	15,2	17,3	16,3
3-5 gange	17,2	17,4	17,3
6-9 gange	6,5	5,6	6,0
10 gange eller flere	5,5	3,8	4,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.181	1.302	2.483

Blandt drenge er andelen, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage, faldet fra 72,0 % i 1999 til 57,2 % i 2015, hvorefter andelen stiger til 59,4 % i 2019 (figur 3.17). Blandt piger falder andelen, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste

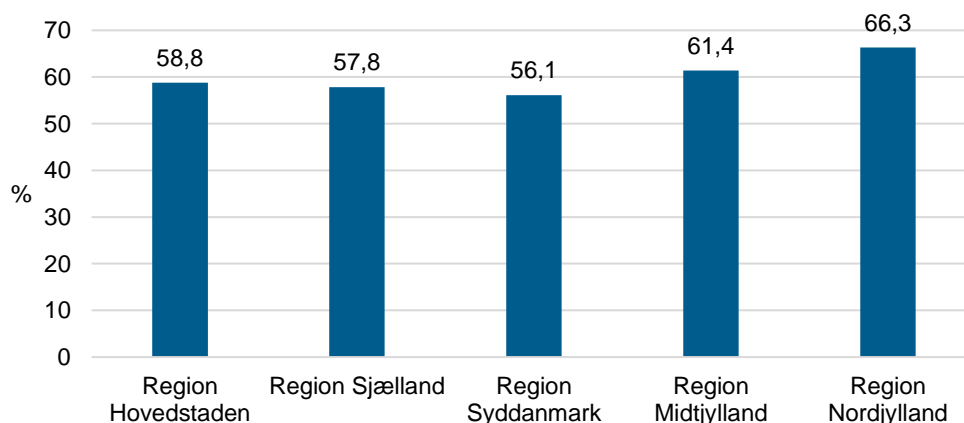
30 dage, fra 58,8 % i 1995 til 52,9 % i 2003, hvorefter andelen stiger til 59,4 % i 2019. Figuren viser endvidere, at forskellen mellem drenge og piger er blevet udjævnet i de senere år.

Figur 3.17. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

Overordnet set er der ingen væsentlige forskelle mellem de fem regioner i forhold til andelen, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage (figur 3.18). Den største andel ses i Region Nordjylland (66,3 %), og den mindste andel ses i Region Syddanmark (56,1 %).

Figur 3.18. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. 2019. Procent

Af tabel 3.11 fremgår, hvor ofte eleverne er blevet fulde af at drikke alkohol. I alt angiver 34,0 % af eleverne, at de aldrig er blevet fulde af at drikke alkohol, mens 63,3 % svarer, at de er blevet fulde af at drikke alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. I løbet af de sidste 30 dage er 40,3 % af eleverne blevet fulde af at drikke alkohol. Den samme fordeling

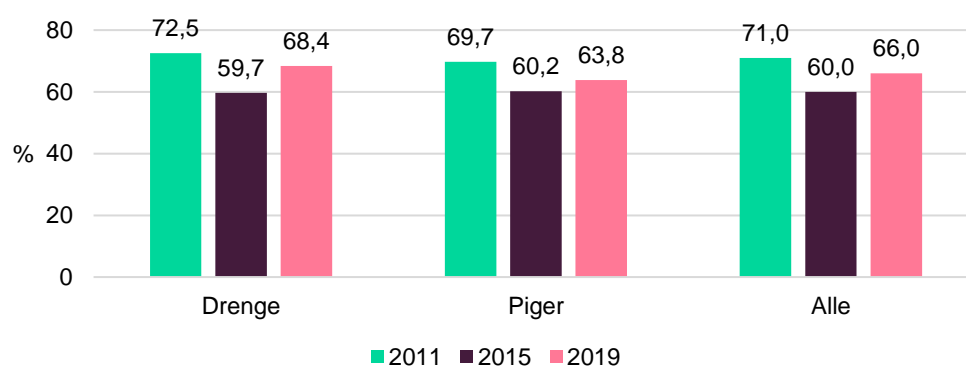
ses blandt både drenge og piger. Tabellen viser desuden, at der både blandt drenge og blandt piger er 10-11 %, der er blevet fulde af at drikke alkohol 20 eller flere gange i løbet af de sidste 12 måneder.

Tabel 3.11. Antal gange, eleverne er blevet fulde af at drikke alkohol i henholdsvis hele deres liv, i løbet af de sidste 12 måneder og i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

		Antal gange						I alt
		0	1-2	3-5	6-9	10-19	20 eller mere	
I hele dit liv	Drenge	31,6	18,8	15,4	10,7	9,5	14,0	100,0
	Piger	36,2	17,9	14,1	10,4	10,2	11,2	100,0
	Alle	34,0	18,3	14,7	10,5	9,9	12,5	100,0
I løbet af de sidste 12 måneder	Drenge	34,8	19,9	13,9	9,8	10,1	11,4	100,0
	Piger	38,4	17,6	13,3	10,0	10,4	10,4	100,0
	Alle	36,7	18,7	13,6	9,9	10,3	10,9	100,0
I løbet af de sidste 30 dage	Drenge	59,4	26,8	9,1	3,0	1,3	0,3	100,0
	Piger	59,8	27,9	9,1	2,4	0,7	0,1	100,0
	Alle	59,6	27,4	9,1	2,7	1,0	0,2	100,0

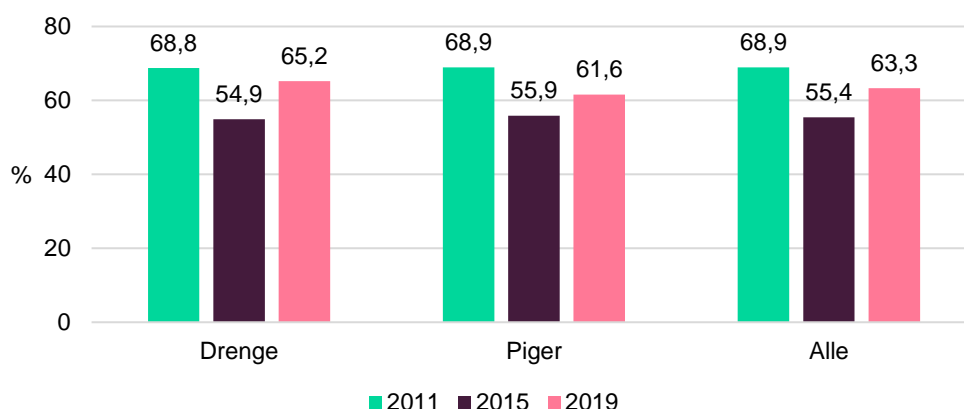
Fra 2011 til 2015 er andelen, der nogensinde har været fuld, faldet fra 71,0 % til 60,0 %, hvorefter andelen stiger til 66,0 % i 2019 (figur 3.19). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Andelen, der nogensinde har været fuld, er lidt større blandt drenge (68,4 %) end blandt piger (63,8 %).

Figur 3.19. Andel, der nogensinde har været fuld. 2011-2019. Procent

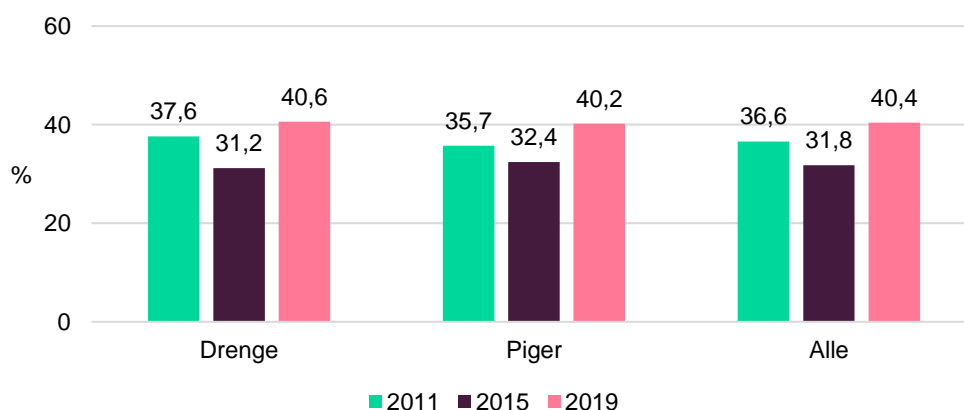
Fra 2011 til 2015 er andelen, der har været fuld i løbet af de sidste 12 måneder, faldet fra 68,9 % til 55,4 %, hvorefter andelen stiger til 63,3 % i 2019 (figur 3.20). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger. Andelen er lidt større blandt drenge (65,2 %) end blandt piger (61,6 %).

Figur 3.20. Andel, der har været fuld i løbet af de sidste 12 måneder. 2011-2019. Procent

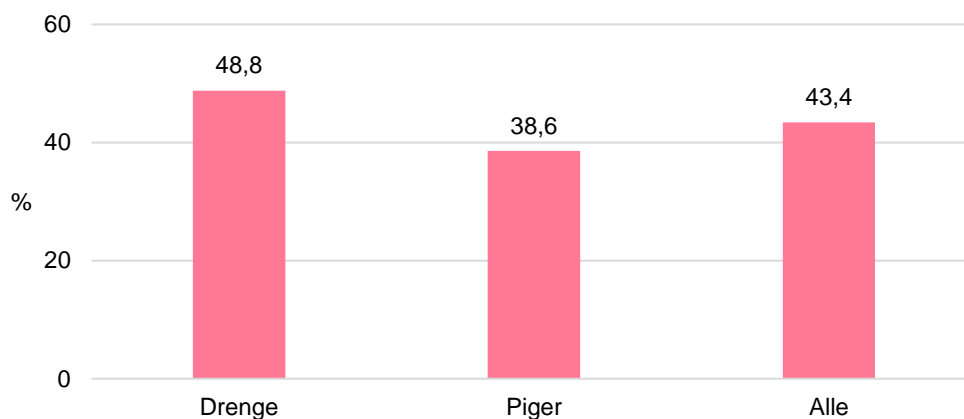

Fra 2011 til 2015 er andelen, der har været fuld i løbet af de sidste 30 dage, faldet fra 36,6 % til 31,8 %, hvorefter andelen stiger til 40,4 % i 2019 (figur 3.21). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger.

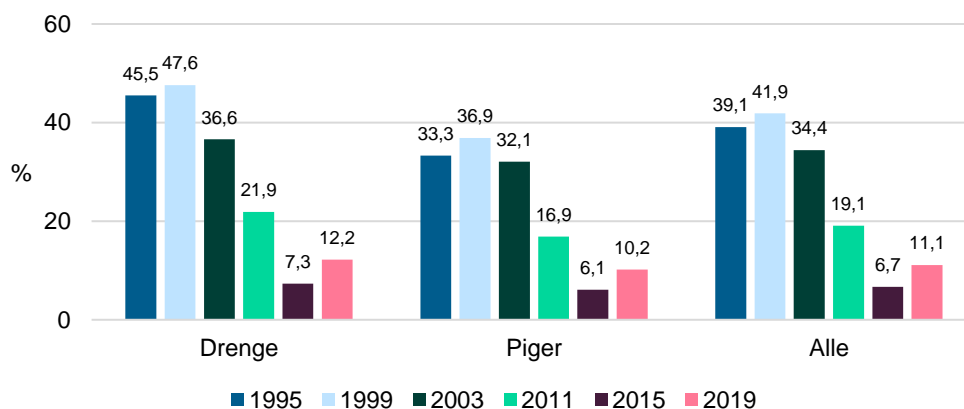
Figur 3.21. Andel, der har været fuld i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent

I alt angiver 43,4 % af eleverne, at de har prøvet at drikke alkohol som 13-årig eller yngre (figur 3.22). Der ses en kønsforskel, hvor andelen er større blandt drenge (48,8 %) end blandt piger (38,6 %).

Figur 3.22. Andel, der har prøvet at drikke alkohol som 13-årig eller yngre. 2019. Procent

Fra 1999 til 2015 er andelen, der første gang var fuld som 13-årig eller yngre, faldet markant fra 41,9 % til 6,7 %, hvorefter andelen stiger til 11,1 % i 2019 (figur 3.23). Den samme udvikling ses blandt både drenge og piger.

Figur 3.23. Andel, der første gang var fuld som 13-årig eller yngre. 1995-2019. Procent

Af tabel 3.12 fremgår, hvilke begrundelser eleverne angiver for at drikke alkohol blandt dem, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. Tabellen viser blandt andet, at 18,3 % af eleverne angiver, at de altid har drukket alkohol, fordi det hjalp dem til at få en sjov fest. Endvidere viser tabellen en kønsforskel, idet en større andel blandt piger (23,0 %) end blandt drenge (12,9 %) angiver, at de har drukket alkohol, fordi det nogle gange, for det meste eller altid hjalp, når de følte sig nedtrykte eller nervøse. Ligeledes angiver en større andel blandt piger (30,6 %) end blandt drenge (18,6 %), at de har drukket alkohol, fordi det nogle gange, for det meste eller altid gjorde dem glade, når de var i dårligt humør.

Table 3.12. Begrundelser for at have drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent

		Aldrig	Sjældent	Nogle gange	For det meste	Altid	I alt
Fordi det hjalp dig til at få en sjov fest	Dreng	19,2	8,8	16,5	34,9	20,6	100,0
	Piger	18,8	8,9	18,0	38,2	16,1	100,0
	Alle	19,0	8,8	17,3	36,6	18,3	100,0
Fordi det hjalp dig, når du følte dig nedtrykt eller nervøs	Dreng	72,6	14,5	7,0	4,0	1,9	100,0
	Piger	56,2	20,7	15,1	5,9	2,0	100,0
	Alle	64,0	17,8	11,3	5,0	2,0	100,0
Fordi det gjorde dig glad, når du var i dårligt humør	Dreng	66,9	14,5	10,6	6,1	1,9	100,0
	Piger	51,1	18,3	19,5	8,9	2,2	100,0
	Alle	58,6	16,5	15,2	7,6	2,0	100,0
Fordi du godt kunne lide følelsen	Dreng	33,5	9,9	21,4	21,7	13,5	100,0
	Piger	30,2	12,6	21,5	26,0	9,7	100,0
	Alle	31,8	11,3	21,5	23,9	11,5	100,0
For at blive påvirket	Dreng	41,7	12,0	17,3	18,0	11,0	100,0
	Piger	37,6	13,6	20,8	20,5	7,5	100,0
	Alle	39,6	12,8	19,1	19,3	9,2	100,0
Fordi det gjorde en social sammenkomst sjovere	Dreng	17,3	10,2	18,1	34,1	20,3	100,0
	Piger	16,5	10,0	19,2	36,8	17,6	100,0
	Alle	16,9	10,1	18,7	35,5	18,9	100,0
For at passe ind i en gruppe af mennesker, du godt kunne lide	Dreng	58,9	20,6	13,1	5,3	2,1	100,0
	Piger	51,9	25,8	15,6	5,6	1,1	100,0
	Alle	55,2	23,3	14,4	5,5	1,6	100,0
Fordi det gjorde festen bedre	Dreng	21,3	8,7	16,8	35,0	18,2	100,0
	Piger	20,7	9,3	23,7	32,4	13,9	100,0
	Alle	21,0	9,0	20,4	33,7	15,9	100,0
For at glemme dine problemer	Dreng	73,6	14,1	6,6	3,3	2,4	100,0
	Piger	56,4	19,3	15,0	6,9	2,5	100,0
	Alle	64,6	16,8	11,0	5,2	2,4	100,0
Fordi det var sjovt	Dreng	15,4	10,0	12,7	35,6	26,3	100,0
	Piger	12,6	9,6	13,5	39,1	25,3	100,0
	Alle	13,9	9,7	13,1	37,4	25,8	100,0
For at få andre til bedre at kunne lide dig	Dreng	73,6	15,9	6,4	2,8	1,3	100,0
	Piger	70,1	19,9	6,6	2,2	1,2	100,0
	Alle	71,8	18,0	6,5	2,5	1,2	100,0
Så du ikke følte dig udenfor	Dreng	64,6	19,3	9,7	4,4	1,9	100,0
	Piger	59,6	22,2	11,7	4,8	1,7	100,0
	Alle	62,0	20,8	10,8	4,6	1,8	100,0

Tabel 3.13 viser udviklingen mellem 2015 og 2019 i, hvilke begrundelser eleverne angiver for altid eller for det meste drikke at alkohol, blandt dem, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. Overordnet set ses en stigning i andelen for alle begrundelser blandt både drenge og piger på nær for begrundelsen 'For at passe ind i en gruppe af mennesker, du godt kunne lide', hvor andelen er faldet blandt piger (fra 8,4 % til 6,8 %). Der ses forholdsvis store stigninger blandt andet for begrundelserne 'Fordi det gjorde en social sammenkomst sjovere' (fra 36,0 % til 54,4 %) og 'Fordi det var sjovt' (fra 47,4 % til 63,2 %).

Tabel 3.13. Begrundelser for altid eller for det meste at have drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2015-2019. Procent

		2015	2019
Fordi det hjalp dig til at få en sjov fest	Dreng	41,8	55,5
	Piger	43,8	54,3
	Alle	42,8	54,9
Fordi det hjalp dig, når du følte dig nedtrykt eller nervøs	Dreng	2,2	5,8
	Piger	4,7	8,0
	Alle	3,5	6,9
Fordi det gjorde dig glad, når du var i dårligt humør	Dreng	4,6	8,0
	Piger	7,0	11,1
	Alle	5,9	9,6
Fordi du godt kunne lide følelsen	Dreng	24,7	35,2
	Piger	27,2	35,7
	Alle	26,0	35,4
For at blive påvirket	Dreng	19,6	29,1
	Piger	21,4	28,0
	Alle	20,6	28,5
Fordi det gjorde en social sammenkomst sjovere	Dreng	33,4	54,4
	Piger	38,3	54,4
	Alle	36,0	54,4
For at passe ind i en gruppe af mennesker, du godt kunne lide	Dreng	6,7	7,4
	Piger	8,4	6,8
	Alle	7,6	7,1
Fordi det gjorde festen bedre	Dreng	36,2	53,2
	Piger	37,5	46,3
	Alle	36,9	49,6
For at glemme dine problemer	Dreng	3,8	5,8
	Piger	6,5	9,3
	Alle	5,2	7,6
Fordi det var sjovt	Dreng	44,9	61,9
	Piger	49,7	64,4
	Alle	47,4	63,2
For at få andre til bedre at kunne lide dig	Dreng	2,0	4,1
	Piger	3,3	3,4
	Alle	2,7	3,7
Så du ikke følte dig udenfor	Dreng	3,9	6,3
	Piger	5,5	6,5
	Alle	4,7	6,4

Tabel 3.14 viser antallet af gange, eleverne har købt alkohol til eget forbrug i løbet af de sidste 30 dage for forskellige typer alkohol. Godt en fjerdedel (26,7 %) af eleverne har købt øl til eget forbrug i løbet af de sidste 30 dage. Der ses en kønsforskel, hvor andelen er større blandt drenge (34,5 %) end blandt piger (19,7 %). Omvendt ses en større andel

blandt piger, når det gælder cider og alkoholsodavand, end blandt drenge. For vin og spiritus gælder det, at andelen, der har købt henholdsvis vin og spiritus til eget forbrug i løbet af de sidste 30 dage, er omtrent den samme blandt drenge og piger.

Tablet 3.14. Antal gange, eleverne har købt alkohol til eget forbrug i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

		Antal gange						I alt
		0	1-2	3-5	6-9	10-19	20 eller mere	
Øl	Drenge	65,5	18,4	7,6	4,7	1,9	1,9	100,0
	Piger	80,3	13,1	4,0	1,9	0,2	0,5	100,0
	Alle	73,3	15,6	5,7	3,2	1,0	1,2	100,0
Cider	Drenge	77,8	11,5	6,9	2,1	1,0	0,8	100,0
	Piger	69,8	19,5	7,7	1,7	0,6	0,7	100,0
	Alle	73,6	15,7	7,3	1,9	0,8	0,7	100,0
Alkoholsodavand	Drenge	73,9	12,4	7,8	3,6	1,4	0,9	100,0
	Piger	68,5	20,2	7,8	2,2	0,6	0,7	100,0
	Alle	71,1	16,5	7,8	2,9	1,0	0,8	100,0
Vin	Drenge	89,9	5,4	2,1	1,5	0,4	0,7	100,0
	Piger	87,1	8,2	3,0	0,9	0,2	0,5	100,0
	Alle	88,4	6,9	2,6	1,2	0,3	0,6	100,0
Spiritus	Drenge	74,2	15,4	5,8	2,5	0,9	1,3	100,0
	Piger	75,0	15,6	6,3	1,8	0,7	0,6	100,0
	Alle	74,6	15,5	6,1	2,1	0,8	0,9	100,0

Tablet 3.15 viser antallet af gange, eleverne har drukket alkohol på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage for forskellige typer af alkohol. Knap en fjerdedel (23,4 %) af eleverne har drukket øl på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage. Der ses en kønsforskel, hvor andelen er større blandt drenge (29,6 %) end blandt piger (17,7 %). Omvendt er der en større andel blandt piger (23,3 %) end blandt drenge (17,8 %), der har drukket cider på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage. For de øvrige typer af alkohol gælder det, at andelen, der har købt henholdsvis alkoholsodavand, vin og spiritus på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage, er omtrent den samme blandt drenge og piger. Det skal her bemærkes, at aldersgrænsen for køb af alkohol blev hævet fra 15 år til 16 år i 2004.

Tabel 3.15. Antal gange, eleverne har drukket alkohol på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

		Antal gange						I alt
		0	1-2	3-5	6-9	10-19	20 eller mere	
Øl	Dreng	70,4	16,9	6,9	3,4	1,0	1,4	100,0
	Piger	82,3	13,0	2,9	1,3	0,2	0,3	100,0
	Alle	76,6	14,8	4,8	2,3	0,6	0,8	100,0
Cider	Dreng	82,2	11,2	3,3	2,0	0,4	1,0	100,0
	Piger	76,7	14,8	5,9	1,9	0,5	0,2	100,0
	Alle	79,3	13,1	4,7	1,9	0,5	0,6	100,0
Alkoholsodavand	Dreng	79,3	11,8	5,0	2,3	0,3	1,2	100,0
	Piger	77,7	13,4	5,6	2,4	0,4	0,4	100,0
	Alle	78,5	12,6	5,3	2,4	0,4	0,8	100,0
Vin	Dreng	88,2	8,5	1,2	0,7	0,4	1,0	100,0
	Piger	86,6	10,1	2,3	0,6	0,2	0,3	100,0
	Alle	87,4	9,4	1,8	0,6	0,3	0,6	100,0
Spiritus	Dreng	77,4	12,9	5,2	2,6	0,8	1,2	100,0
	Piger	75,2	16,2	5,4	2,0	0,7	0,4	100,0
	Alle	76,2	14,7	5,3	2,3	0,7	0,8	100,0

I 2019 angiver to tredjedele af eleverne (67,6 %), at den seneste gang, de drak alkohol, foregik det hjemme hos andre, mens en fjerdedel af eleverne angiver, at det foregik hjemme (24,0 %) (tabel 3.16). Fra 1995 til 2019 er der sket et markant fald i andelen, der har drukket alkohol på et diskotek, fra 21,2 % til 4,9 %. Derudover er der ikke sket nogle væsentlige ændringer i, hvor de unge drikker alkohol.

Tabel 3.16. Sted, hvor eleverne drak alkohol den seneste gang (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent

	1995	1999	2003	2011	2015	2019
Hjemme	25,6	21,1	21,8	22,6	26,5	24,0
Hjemme hos andre	60,8	66,1	68,3	63,5	55,9	67,6
På gaden, i en park, på stranden eller andre udendørs steder	9,0	9,9	10,9	6,5	11,1	11,4
På en bar eller en café	5,8	5,2	4,3	2,5	4,5	4,2
På et diskotek	21,2	18,5	13,2	8,3	6,9	4,9
På en restaurant	2,7	1,8	1,5	1,3	3,2	2,9
Andre steder	16,8	18,7	13,4	12,2	17,8	9,4

I alt 22,4 % blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder, angiver, at de under påvirkning af alkohol i løbet de sidste 12 måneder har oplevet at få ødelagt eller miste ting eller tøj (tabel 3.17). Knap hver tiende elev (10,9 %) angiver at have haft et seriøst skænderi under påvirkning af alkohol, mens 5,0 % angiver at have været involveret i ulykke/uheld. Derudover viser tabellen nogle kønsforskelle. Blandt drenge angiver 11,4 %, at de har været involveret i slagsmål under påvirkning af alkohol, mens det gælder 5,7 % blandt piger. Blandt piger angiver 11,6 %, at de har været udsat for uønskede seksuelle tilnærmelser under påvirkning af alkohol. Det gælder 4,7 % blandt drenge.

Tabel 3.17. Andelen, der under påvirkning af alkohol har oplevet følgende i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent

		%
At være involveret i slagsmål	Drenge	11,4
	Piger	5,7
	Alle	8,4
At være involveret i ulykke/uheld	Drenge	4,6
	Piger	5,3
	Alle	5,0
At få ødelagt eller miste ting eller tøj	Drenge	19,8
	Piger	24,8
	Alle	22,4
Serøse skænderier	Drenge	9,4
	Piger	12,2
	Alle	10,9
At være udsat for røveri eller få noget stjålet	Drenge	3,0
	Piger	4,2
	Alle	3,6
Problemer med politiet	Drenge	3,8
	Piger	2,8
	Alle	3,3
At komme på skadestuen eller blive indlagt på hospitalet pga. alvorlig alkoholforgiftning	Drenge	0,8
	Piger	0,6
	Alle	0,7
At komme på skadestuen eller blive indlagt på hospitalet pga. ulykke/uheld	Drenge	1,6
	Piger	1,3
	Alle	1,5
At have samleje, hvor I ikke brugte kondom	Drenge	5,1
	Piger	3,9
	Alle	4,5
At være udsat for seksuelle tilnærmelser, selvom du ikke ønskede det	Drenge	4,7
	Piger	11,6
	Alle	8,3
At gøre skade på dig selv med vilje	Drenge	3,4
	Piger	1,8
	Alle	2,6
At køre knallert, bil eller andet motorkøretøj	Drenge	5,2
	Piger	3,6
	Alle	4,4
At være involveret i en ulykke, hvor du selv var chauffør	Drenge	1,4
	Piger	0,2
	Alle	0,7
At svømme i swimmingpool, flod, sø eller i havet	Drenge	6,8
	Piger	7,1
	Alle	7,0

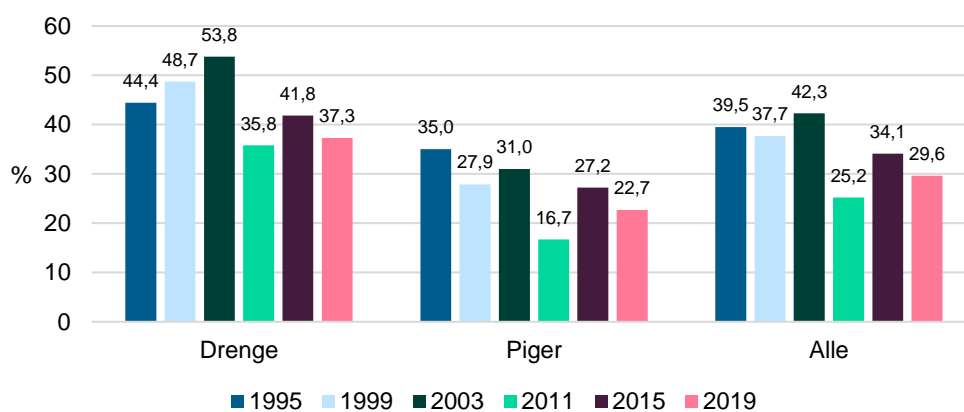
Tabel 3.18 viser, hvordan eleverne vurderer risikoen ved at drikke henholdsvis én til to genstande næsten hver dag, 4-5 genstande næsten hver dag og fem eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend. I alt angiver 91,3 % af eleverne, at de vurderer, at der er nogen eller stor risiko ved at drikke 4-5 genstande næsten hver dag. Der ses en kønsforskel, hvor en større andel blandt piger (93,2 %) mener, at der er nogen eller stor risiko ved at drikke fire til fem genstande næsten hver dag, end blandt drenge (88,9 %). Figuren viser desuden, at tre ud af fire elever (75,6 %) vurderer, at der er nogen eller stor risiko ved at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend. Her ses ligeledes en kønsforskel, hvor en større andel blandt piger (79,8 %) end blandt drenge (71,0 %) vurderer, at der er nogen eller stor risiko.

Tabel 3.18. Risikovurdering af at drikke henholdsvis 1-2 genstande næsten hver dag, at drikke 4-5 genstande næsten hver dag og at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend. 2019. Procent

Dreng	Ingen risiko	Lille risiko	Nogen risiko	Stor risiko	Ved ikke	I alt
Drikker 1-2 genstande næsten hver dag	8,1	29,2	43,7	16,1	2,8	100,0
Drikker 4-5 genstande næsten hver dag	4,2	4,2	27,4	61,5	2,7	100,0
Drikker 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend	5,9	19,8	35,9	35,1	3,3	100,0
Piger						
Drikker 1-2 genstande næsten hver dag	3,4	19,3	51,4	23,2	2,7	100,0
Drikker 4-5 genstande næsten hver dag	1,4	2,7	17,2	76,0	2,6	100,0
Drikker 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend	2,1	14,2	39,7	40,1	3,9	100,0
Alle						
Drikker 1-2 genstande næsten hver dag	5,6	24,0	47,8	19,9	2,7	100,0
Drikker 4-5 genstande næsten hver dag	2,7	3,4	22,1	69,2	2,7	100,0
Drikker 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend	3,9	16,8	37,9	37,7	3,6	100,0

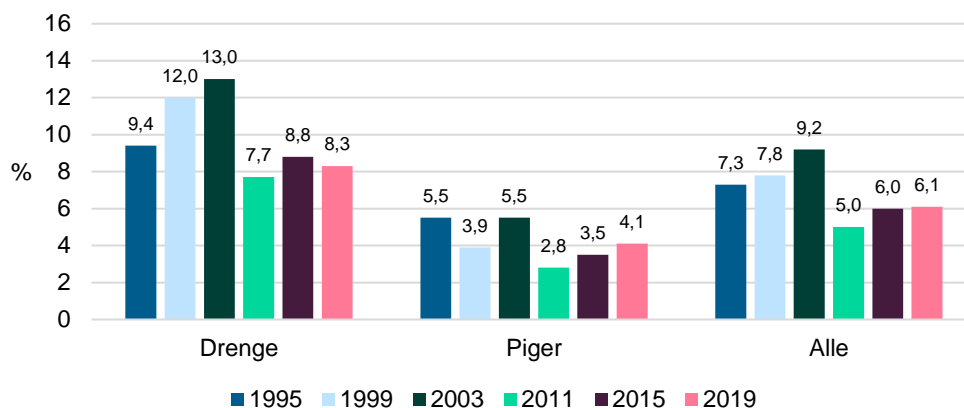
Især blandt piger ses et noget usystematisk mønster siden 1995, hvad angår udviklingen i andelen, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke én til to genstande næsten hver dag (figur 3.24). Blandt drenge ses en stigning i perioden 1995 til 2003. I perioden 2003 til 2011 ses et markant fald, hvorefter andelen er nogenlunde stabil. Overordnet set er der en tendens til, at andelen er uændret i perioden 1995 til 2003, hvorefter der ses et markant fald i 2011. I perioden 2011 til 2019 er billedet mere usystematisk.

Figur 3.24. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 1-2 genstande næsten hver dag. 1995-2019. Procent

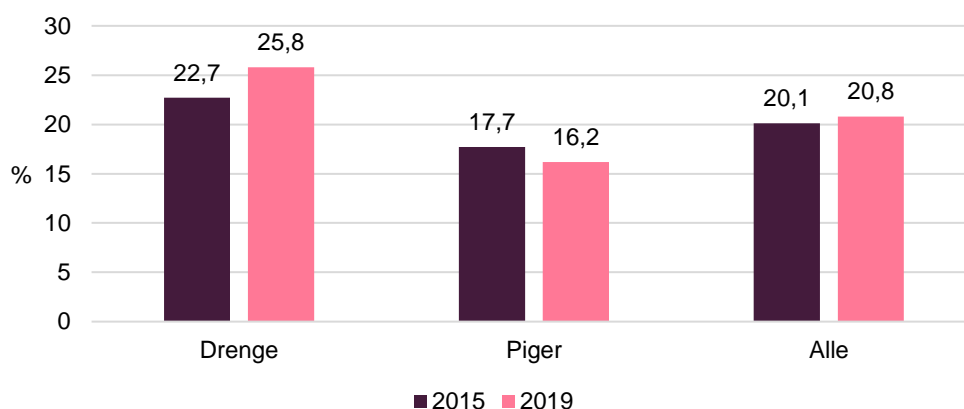
Figur 3.25 viser, at 6,1 % af eleverne vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet ved at drikke fire til fem genstande næsten hver dag. Andelen er større blandt drenge (8,3 %) end blandt piger (4,1 %). Fra 1995 til 2003 stiger andelen, der mener, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke fire til fem genstande næsten hver dag, fra 7,3 % til 9,2 %, herefter andelen falder til 5,0 % i 2003. Siden da har andelen været nogenlunde stabil. Mønsteret i udvikling er ikke ens blandt drenge og blandt piger og er blandt begge køn noget usystematisk i perioden.

Figur 3.25. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 4-5 genstande næsten hver dag. 1995-2019. Procent

I alt angiver én ud af fem elever i både 2015 (20,1 %) og 2019 (20,8 %), at der er ingen eller lille risiko ved at drikke fem eller flere genstande næsten hver weekend (figur 3.26). Blandt drenge er andelen steget fra 22,7 % i 2015 til 25,8 % i 2019. Blandt piger er andelen faldet fra 17,7 % i 2015 til 16,2 % i 2019.

Figur 3.26. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 5 eller flere genstande næsten hver weekend. 2015-2019. Procent

I alt angiver tre ud af fire elever, at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle deres venner drikker alkohol (tabel 3.19). Andelen er lidt større blandt piger (77,7 %) end blandt drenge (73,7 %). I alt svarer 8,6 %, at ingen eller få af deres venner drikker alkohol.

Tabel 3.19. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker alkohol. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen	3,4	1,9	2,6
Få	5,2	6,6	6,0
En del	17,7	13,8	15,6
De fleste	58,4	56,7	57,5
Alle	15,3	21,0	18,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.143	1.276	2.419

Fra 2003 til 2019 er andelen, der angiver, at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle deres venner drikker alkohol, faldet fra 89,3 % til 75,8 % (tabel 3.20). Tilsvarende er andelen, der oplyser, at ingen eller få af deres venner drikker alkohol, steget fra 2,9 % i 2003 til 10,3 % i 2015. I 2019 er andelen 8,6 %.

Tabel 3.20. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker alkohol. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	0,7	0,6	1,8	2,6
Få	2,2	1,9	8,5	6,0
En del	7,7	8,0	24,4	15,6
De fleste	63,2	66,1	52,3	57,5
Alle	26,1	23,4	13,0	18,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.505	2.163	1.651	2.419

I alt angiver seks ud af ti elever (60,0 %), at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle deres venner drikker sig fulde (tabel 3.21). Andelen er større blandt piger (62,2 %) end blandt drenge (57,4 %). I alt angiver 15,7 %, at ingen eller få af deres venner drikker sig fulde. Andelen er ens blandt drenge (15,8 %) og piger (15,5 %).

Tabel 3.21. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker sig fulde. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Ingen	6,0	4,2	5,1
Få	9,8	11,3	10,6
En del	26,8	22,3	24,4
De fleste	50,2	53,0	51,7
Alle	7,2	9,2	8,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.150	1.276	2.426

I perioden 2011 til 2019 er andelen, der angiver, at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle deres venner drikker sig fulde, faldet fra 71,3 % til 60,0 % (tabel 3.22).

Tabel 3.22. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker sig fulde. 2011-2019. Procent

	2011	2015	2019
Ingen	1,7	3,9	5,1
Få	4,4	13,6	10,6
En del	22,6	32,2	24,4
De fleste	60,9	43,5	51,7
Alle	10,4	6,9	8,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.164	1.653	2.426

Referencer

1. Eriksen L, Davidsen M, Jensen HAR, Ryd JT, Strøbæk L, White ED, et al. Sygdomsbyrden i Danmark – risikofaktorer. København: Statens Institut for Folkesund, SDU, for Sundhedsstyrelsen, 2016.
2. Sundhedsstyrelsen & Statens Serum Institut. Alkoholstatistik 2015. Nationale data. København: 2015.
3. World Health Organization. Global status report on alcohol and health. Genève: World Health Organization, 2018.
4. Becker U. Alkoholrelaterede somatiske skade. I: Becker U, Tolstrup JS, red. Alkohol – brug, konsekvenser og behandling. 1. udgave, 1. Oplag. København: Munksgaard, 2016.
5. Scoccianti C, Cecchini M, Anderson AS, Berrino F, Boutron-Ruault MC, et al. European Code against Cancer 4th Edition: Alcohol drinking and cancer. *Cancer Epidemiol* (2016); 45: 181-8.
6. Rehm J, Baliunas D, Borges GLG, Graham K, Irving H, et al. The relation between different dimensions of alcohol consumption and burden of disease: an overview. *Addiction* (2010); 105: 817-43.
7. Møller H, Damm M, Laursen B. Ulykker i Danmark 1990-2009. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2012.
8. Tolstrup J, Demant J, Grønbæk M, Møller SP, Pedersen MU, Pisinger V. Unges alkoholkultur – et bidrag til debatten. København: Vidensråd for Forebyggelse, 2019.
9. Christensen ASP, Behrens CL, Hansen L, Zachariassen E. Unges alkoholvaner i Danmark 2017 – en kortlægning. København: Kræftens Bekæmpelse & Tryk-Fonden, 2018.
10. Christensen AS, Behrens CL, Schiøth C, Jensen MP. Forældres betydning for deres børns alkoholforbrug – en systematisk litteraturgennemgang. København: Kræftens Bekæmpelse, 2016.
11. Ryan SM, Jorm AF, Lubman DI. Parenting factors associated with reduced adolescent alcohol use: a systematic review of longitudinal studies. *Aust N Z J Psychiatry* (2010); 44: 774-83.

12. Reyns BW, Henson B, Fisher BS. Digital deviance: low self-control and opportunity as explanations of sexting among college students. *Sociol Spect* (2014); 34: 273-92.
13. Botvin GJ, Griffin KW. Life skills training: Empirical findings and future directions. *J Prim Prev* (2004); 25: 211-32.
14. Bendtsen P, Damsgaard MT, Tolstrup JS, Ersbøll AK, Holstein BE. Adolescent alcohol use reflects community-level alcohol consumption irrespective of parental drinking. *J Adolesc Health* (2013); 53: 368-73.
15. Hingson R, White A. New research findings since the 2007 Surgeon General's call to action to prevent and reduce underage drinking: A review. *J Stud Alcohol Drugs* (2014); 75: 158-69.
16. Sørensen MLM, Sommer N, Christensen AS, Behrens CL. Danskernes holdninger til unges alkoholvaner 2014. København: Kræftens Bekæmpelse & TrygFonden, 2015.
17. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Jørgensen A, Christensen AI, Thygesen LC. UNG19 - Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
18. Andersen A, Due P, Holstein BE, Iversen L. Tracking drinking behaviour from age 15-19 years. *Addiction* (2003); 98: 1505-11.
19. Bonomo YA, Bowes G, Coffey C, Carlin JB, Patton GC. Teenage drinking and the onset of alcohol dependence: a cohort study over seven years. *Addiction* (2004); 99: 1520-8.
20. Hingson RW, Heeren T, Winter MR. Age at drinking onset and alcohol dependence: age at onset, duration, and severity. *Arch Pediatr Adolesc Med* (2006); 160: 739-46.
21. DeWit DJ, Adlaf EM, Offord DR, Ogborne AC. Age at first alcohol use: a risk factor for the development of alcohol disorders. *Am J Psychiatry* (2000); 157: 745-50.
22. Rasmussen M, Kierkegaard L, Rosenwein SV, Holstein BE, Damsgaard MT, Due P (red.). Skolebørnsundersøgelsen 2018. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
23. Pedersen MU, Pedersen MM, Gonzalez AdP. Trivsel og brug af rusmidler blandt danske unge. Aarhus: Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet, 2020.

24. EMCDDA and ESPAD. ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: EMCDDA–ESPAD joint publications, Publications Office of the European Union, 2016.
25. Inchley J, Currie D, Budisavljevic S, Torsheim T, Jåstad A, Cosma A, et al. (red.). Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. International report. Volume 2. Key data. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2020.
26. Sikkerhedsstyrelsen. Årsrapport 2019 – Indsatser og resultater. April 2020. Tilgængeligt d. 4/6-2020: <https://www.sik.dk/sites/default/files/2020-04/%C3%85rsrapport%202019%20-%20Indsatser%20og%20resultater.pdf>

4. Stoffer

Når man taler om stoffer, dækker begrebet ofte over euforiserende stoffer, såsom hash, amfetamin, kokain, ecstasy samt andre stoffer, der kan have en euforiserende virkning (1). Brug af stoffer kan have alvorlige, akutte virkninger som død, forgiftninger og ulykker samt psykiske komplikationer. Desuden øger brugen af stoffer risikoen for vold, kriminalitet, uønsket sex, pådragelse af infektioner og smitsomme sygdomme efter injektion samt udvikling af egentlig afhængighed (1, 2). I Danmark estimeres, at stofmisbrug årligt er relateret til omkring 250 dødsfald (3), 18.400 hospitalsindlæggelser, 92.000 ambulante hospitalsbesøg og 4.200 skadestuebesøg (2).

Ungdomsårene er for mange en periode, hvor der eksperimenteres med livsstil og adfærd. At eksperimentere med stoffer er således også typisk et ungdomsfænomen, og langt de fleste fortsætter ikke brugen efter ungdomsårene (4). Den eksperimenterende brug af stoffer toppe typisk i de sene teenageår, og meget få har deres debut efter 20-årsalderen (4). Hash er langt det mest udbredte stof blandt unge, og næsten alle, der har prøvet andre stoffer end hash, har også prøvet hash (5). Det er dog væsentligt at understrege, at langt de fleste unge ikke eksperimenterer med stoffer.

Ifølge Socialstyrelsen kan stofmisbrugsproblematikker bredt defineres som et brugsmønster af stoffer eller lægemidler, der giver problemer i forhold til hverdagen og det sociale liv (6). Disse problematikker handler således om den samlede adfærd og særligt konsekvenserne heraf. Set ud fra et sundhedsmæssigt perspektiv er det relevant at skelne mellem forskellige brugsmønstre af stoffer, som spænder fra eksperimentel brug til afhængighed (7). Der findes imidlertid ingen skarp grænse for, hvornår brugen af stoffer bliver problematisk eller udvikler sig til et egentligt misbrug eller afhængighed, men ifølge Sundhedsstyrelsen kan følgende pejlemærker for centrale brugsmønstre anvendes (8):

- **Eksperimenterende brug af stoffer:** Sjældent og kortvarende brug af stoffer. Den eksperimenterende brug kan glide over i en regelmæssig brug af stoffer.
- **Regelmæssigt brug af stoffer:** Gentagende og længerevarende brug af stoffer. Den regelmæssige stofbrug kan glide over i et decideret stofmisbrug og/eller afhængighed.
- **Stofmisbrug:** Vedvarende og skadelig brug af stoffer. Skaderne vedrører brugerens psykiske og fysiske tilstand samt sociale relationer.
- **Afhængighed:** Man er afhængig af et stof, når mindst tre ud af seks af WHO's kriterier for afhængighed er opfyldt. Kriterierne er: 1) Craving (tvangsmæssigt ønske om stofbrug), 2) Kontroltab, 3) Fysiske abstinenser, 4) Toleranceudvikling, 5) Mindsket interesse for andre aktiviteter eller et stort forbrug af tid på at skaffe stoffer, og 6) Fortsat stofbrug på trods af kendskab til de skadelige følger.

Danske unges brug af stoffer er blevet undersøgt i flere repræsentative befolkningsundersøgelser. Således viser en ny undersøgelse fra Center for Rusmiddelforskning ved Aarhus Universitet, at andelen af unge i alderen 15-25 år, der nogensinde eller i løbet af den seneste måned har brugt hash, er uændret mellem 2014 og 2019 (9). I Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen ses samme tendens i udviklingen mellem 2013 og 2017 blandt unge i alderen 16-24 år (10). Derimod viser tal fra den seneste Skolebørnsundersøgelse fra 2018, at der mellem 2014 og 2019 er sket et fald i andelen af 15-årige, der nogensinde har brugt hash (11).

Både i Sundheds- og sygelighedsundersøgelsen og i undersøgelsen fra Center for Rusmiddelforskning finder man desuden, at andelen unge, der bruger kokain, er steget i samme periode (9, 10), mens der ikke er konsistente fund for udviklingen i andelen, der bruger amfetamin, ecstasy eller andre illegale stoffer.

Tal fra undersøgelsen UNG19 fra 2019 viser, at der blandt elever på gymnasiale uddannelser er en stor regional variation i andelen, der har brugt hash i løbet af den sidste måned (12). Således ses den største andel i Region Hovedstaden (16 %) og den mindste andel i Region Nordjylland (6 %).

I 2015 oplyste i alt 18 % blandt 15-16-årige i Europa, at de mindst én gang har brugt illegale stoffer (13). Hash er langt det mest udbredte stof, som 16 % af de unge svarer, at de har prøvet. Sammenlignet med gennemsnittet blandt europæiske unge har en mindre andel blandt danske unge brugt stoffer, herunder både hash, ecstasy, amfetamin og metamfetamin (13, 14). På tværs af de forskellige former for illegale stoffer ses et mønster, hvor en større andel blandt drenge end blandt piger har brugt stoffer, hvilket således tyder på en større risikovillighed blandt drengene (13).

Det er ulovligt at besidde og sælge stoffer som rusmiddel i Danmark (8). Som formuleret i sundhedslovens §119 bør indsatser rettet mod forebyggelse af brug af stoffer være forankret i kommunerne, men herudover findes der en række love og bekendtgørelser, som også har væsentlig betydning på stofområdet. Disse omfatter blandt andet narkotikalovgivningen, yderligere områder i sundhedsloven, restaurationsloven og folkeskoleloven (8). I juni 2020 blev det endvidere besluttet, at det er ulovligt at sælge lattergas til personer under 18 år.

I dette kapitel belyses elevernes brug af stoffer, som her både omfatter illegale stoffer, såsom hash, amfetamin, metamfetamin, ecstasy, kokain, LSD, psilocybinsvampe, crack, GHB og heroin samt psykoaktive stoffer i bredere forstand, herunder for eksempel lattergas, lim (snifning), sove- og nervemedicin (som ikke er ordineret af en læge), anabole steroider samt at tage piller og drikke alkohol samtidigt. Ud over brug ses der også på tilgængelighed og risikovurdering af stofferne.

I ESPAD-undersøgelsen er eleverne blevet spurgt om, hvor svært de vurderer, det vil være at få fat i marihuana, hash eller pot (cannabis), hvis de var interesseret (herefter omtalt som 'hash'). I alt svarer omtrent halvdelen af eleverne (47,9 %), at dette vil være

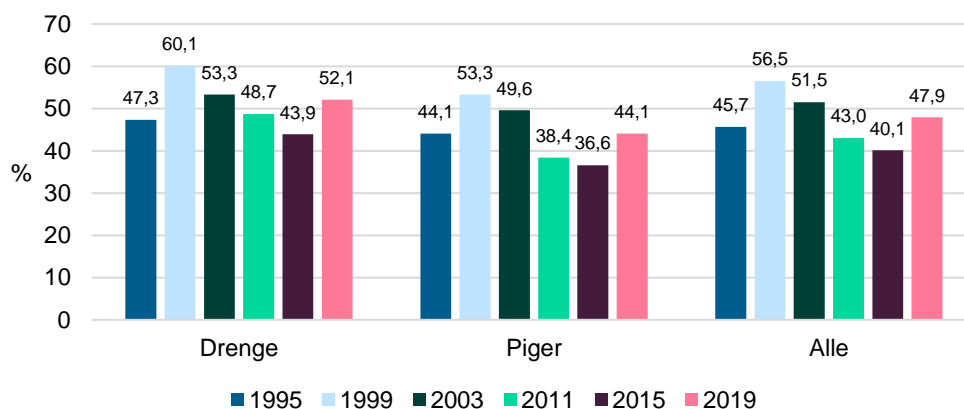
meget let eller let (tabel 4.1). Andelen er større blandt drenge (52,0 %) end blandt piger (44,2 %).

Tabel 4.1. Vurdering af mulighed for at få fat i hash, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Umuligt	7,1	8,9	8,0
Meget svært	13,2	15,9	14,7
Svært	17,9	18,0	17,9
Let	35,4	32,0	33,6
Meget let	16,6	12,2	14,3
Ved ikke	9,7	13,0	11,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.180	1.301	2.481

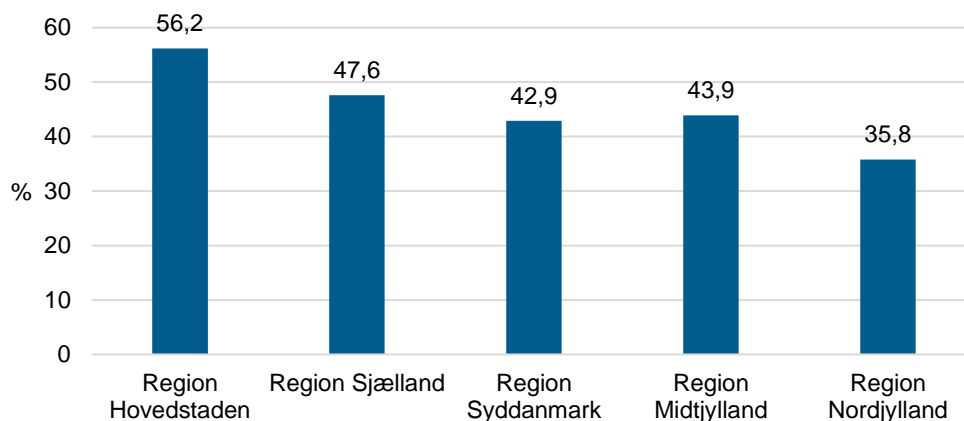
I figur 4.1 ses udviklingen i andelen, der meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret, i perioden 1995 til 2019. Det fremgår, at der mellem 1995 og 1999 er sket en stigning, hvorefter andelen falder frem til 2015. I perioden 2015 til 2019 stiger andelen fra 40,1 % til 47,9 %. Der ses samme mønster i udviklingen blandt drenge og piger.

Figur 4.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

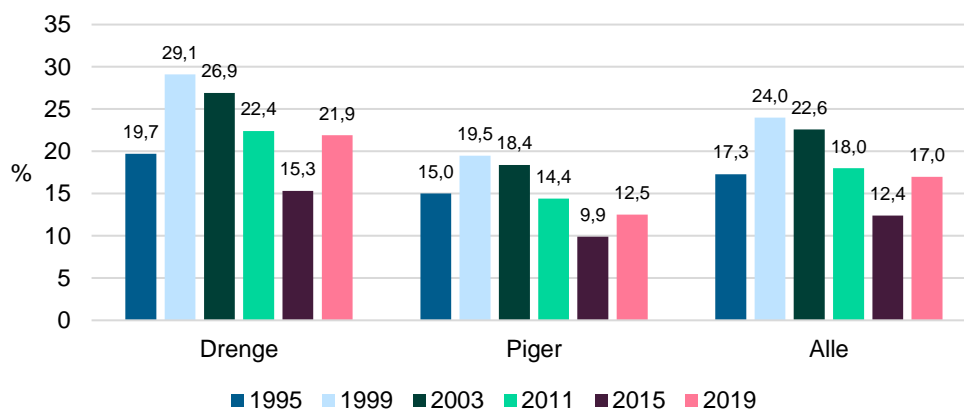
Det fremgår af figur 4.2, at den største andel af elever, der meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret, ses i Region Hovedstaden (56,2 %). Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). Den mindste andel ses i Region Nordjylland (35,8 %).

Figur 4.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent

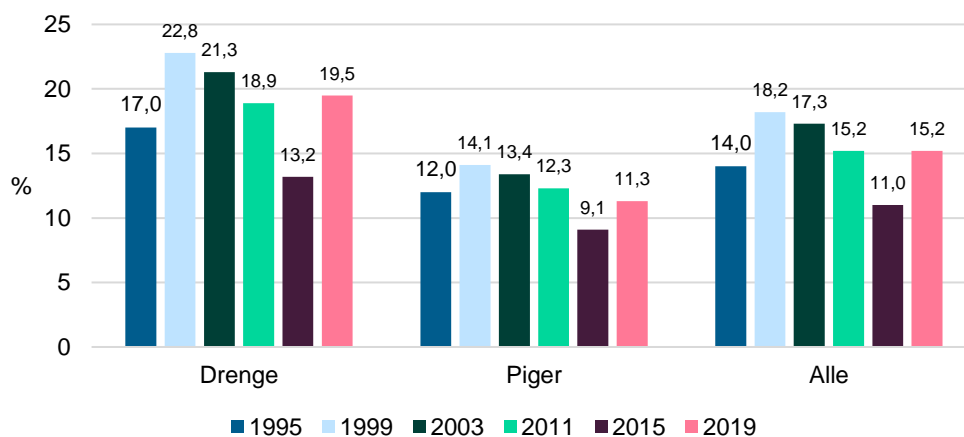

Mellem 1995 og 1999 ses en stigning fra 17,3 % til 24,0 % i andelen af elever, der nogensinde har prøvet at ryge hash (figur 4.3.), hvorefter andelen falder frem til 2015. I perioden 2015 til 2019 stiger andelen fra 12,4 % til 17,0 %. Udviklingen i andelen, der nogensinde har prøvet at ryge hash, følger samme mønster for drenge og piger.

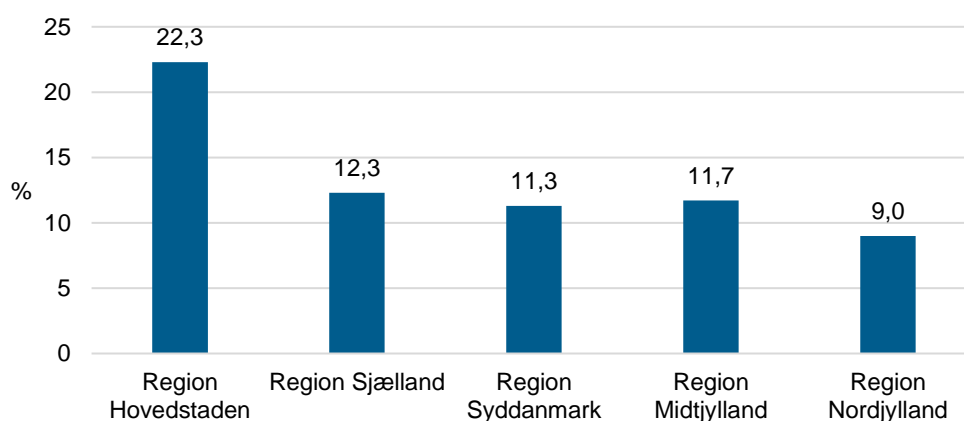
Figur 4.3. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge hash. 2019. Procent

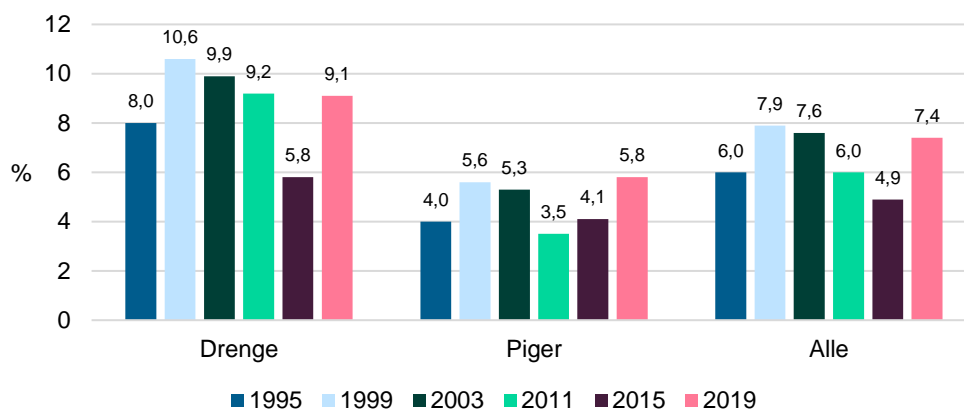
Af figur 4.4 ses det, at andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder, er steget fra 14,0 % i 1995 til 18,2 % i 1999 for derefter at falde igen frem til 2015. I perioden 2015 til 2019 er der sket en stigning i andelen, fra 11,0 % til 15,2 %. Der ses samme tendens i udviklingen blandt drenge og piger.

Figur 4.4. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent

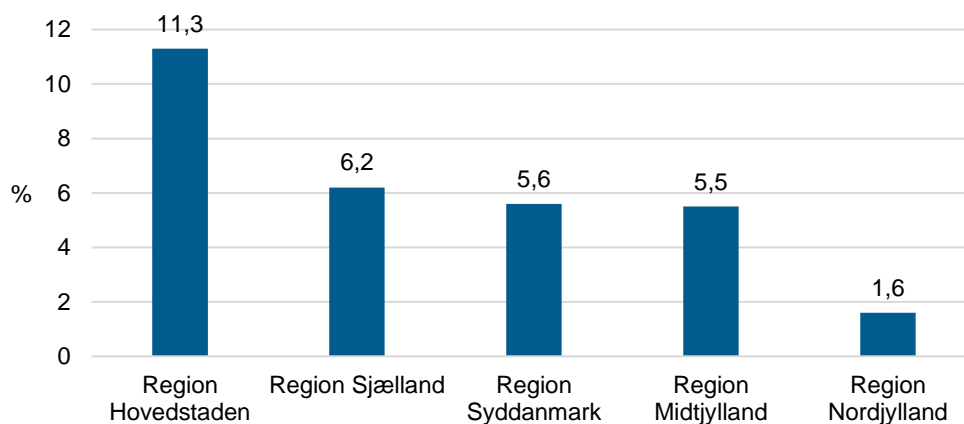
I figur 4.5 ses andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på regioner. Det fremgår, at andelen er størst i Region Hovedstaden (22,3 %) og mindst i Region Nordjylland (9,0 %). Resultaterne indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). Der ses også relativt små andele i Region Sjælland (12,3 %), Region Midtjylland (11,7 %) og Region Syddanmark (11,3 %).

Figur 4.5. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på regioner. 2019. Procent

Figur 4.6 viser, at i alt 7,4 % af eleverne har røget hash i løbet af de sidste 30 dage. Andelen er større blandt drenge (9,1 %) end blandt piger (5,8 %). Efter en stigning mellem 1995 og 1999 i andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, ses et fald frem mod 2015, hvorefter andelen igen stiger i 2019. Mønsteret i udviklingen er nogenlunde ens blandt drenge og piger.

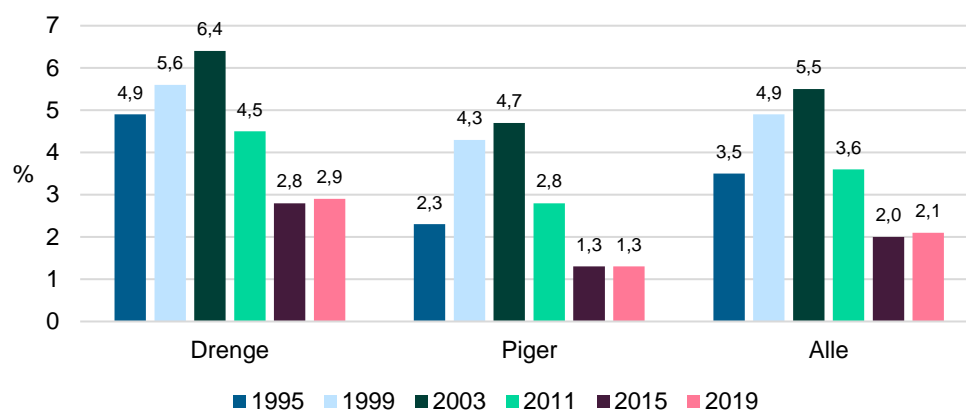
Figur 4.6. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent

Andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, er markant større i Region Hovedstaden (11,3 %) end i de øvrige regioner (figur 4.7). Supplerende analyser indikerer, at andelen er særligt stor i Københavns Kommune (data ikke vist). Den mindste andel ses i Region Nordjylland (1,6 %).

Figur 4.7. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. 2019. Procent

I figur 4.8 ses andelen, der har prøvet at ryge hash, da de var 13 år eller yngre, i perioden 1995 til 2019. I 2019 har 2,1 % af eleverne prøvet at ryge hash, da de var 13 år eller yngre, og andelen er større blandt drenge (2,9 %) end blandt piger (1,3 %). Der ses en stigning i andelen mellem 1995 og 2003 for derefter at falde frem mod 2015. Mellem 2015 og 2019 er andelen således således stort set uændret. Dette mønster ses både blandt drenge og piger.

Figur 4.8. Andel, der har prøvet at ryge hash, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent

Tabel 4.2 viser andelen, der har været i forskellige situationer i løbet af de sidste 12 måneder, blandt de elever, som angiver, at de har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder. Det ses eksempelvis, at 12,8 % blandt piger og 9,8 % blandt drenge, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder, meget ofte eller ofte har røget hash før kl. 12, mens 7,2 % blandt drengene og 3,0 % af pigerne meget ofte eller ofte har forsøgt at skære ned på eller stoppe deres forbrug af hash uden held.

Tabel 4.2. Andel, der har været i forskellige situationer i løbet af de sidste 12 måneder, blandt elever, som har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder. 2019. Procent

		Aldrig	Sjældent	En gang imellem	Oftede	Meget ofte	I alt
At ryge hash før kl. 12	Drenge	54,5	21,2	14,5	5,1	4,7	100,0
	Piger	51,8	18,2	17,2	11,2	1,6	100,0
	Alle	53,4	20,0	15,6	7,6	3,4	100,0
At ryge hash, mens du var alene	Drenge	81,1	7,2	7,1	3,2	1,4	100,0
	Piger	77,2	15,6	4,4	2,8	0,0	100,0
	Alle	79,5	10,6	6,0	3,0	0,8	100,0
At have problemer med at huske, når du røg hash	Drenge	66,9	14,5	6,8	8,5	3,3	100,0
	Piger	55,1	18,7	13,3	9,9	3,1	100,0
	Alle	62,1	16,2	9,4	9,1	3,2	100,0
At venner eller familiemedlemmer har sagt til dig, at du burde skære ned på eller helt stoppe dit forbrug af hash	Drenge	81,9	6,6	4,5	2,6	4,4	100,0
	Piger	78,9	3,4	6,6	5,9	5,2	100,0
	Alle	80,7	5,3	5,3	3,9	4,7	100,0
At skære ned på eller stoppe dit forbrug af hash uden held	Drenge	83,9	5,1	3,7	2,8	4,4	100,0
	Piger	82,7	8,1	6,1	0,8	2,2	100,0
	Alle	83,5	6,3	4,7	2,0	3,5	100,0
At have problemer pga. dit forbrug af hash (f.eks. skænderier, ulykker, dårlige karakterer i skolen osv.)	Drenge	82,3	7,0	8,3	0,9	1,6	100,0
	Piger	77,9	8,6	5,8	4,6	3,1	100,0
	Alle	80,5	7,6	7,3	2,4	2,2	100,0

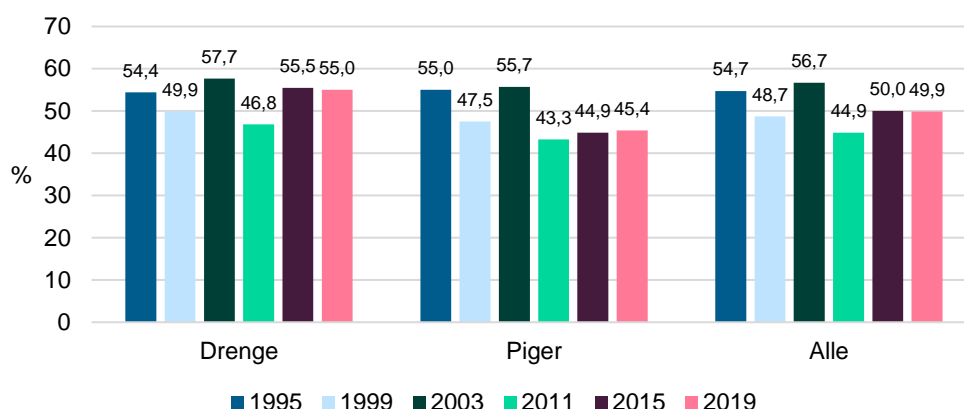
Omtrent halvdelen af eleverne (49,9 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve hash én eller to gange (tabel 4.3). Der ses en markant kønsforskel i andelen, idet det gælder for 55,0 % blandt drenge og 45,4 % blandt piger.

Tabel 4.3. Risikovurdering af at prøve hash én eller to gange. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen risiko	22,5	10,5	16,2
Lille risiko	32,5	34,9	33,8
Nogen risiko	19,4	27,3	23,5
Stor risiko	19,1	21,0	20,1
Ved ikke	6,5	6,4	6,4
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.177	1.300	2.478

I perioden 1995 til 2019 ses et noget usystematisk mønster, hvad angår udviklingen i andelen af elever, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve hash én eller to gange (figur 4.9). Overordnet set er andelen dog faldet fra 54,7 % i 1995 til 49,9 % i 2019, og andelen er uændret mellem 2015 og 2019.

Figur 4.9. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve hash én eller to gange. 1995-2019. Procent

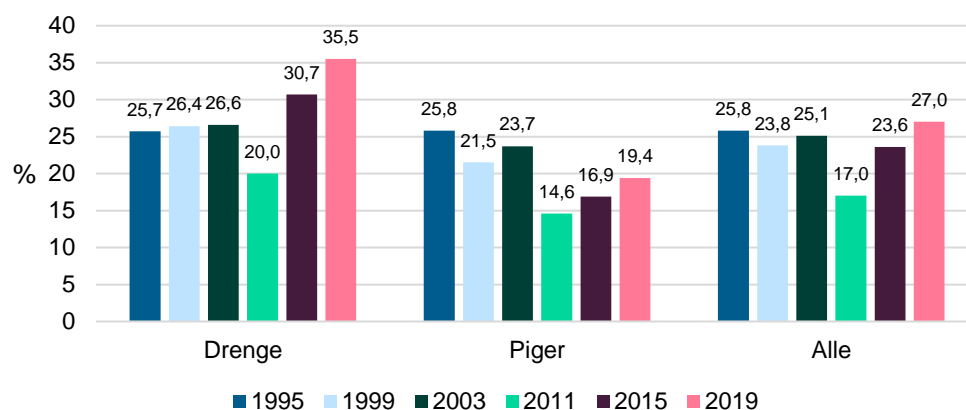

Af tabel 4.4 fremgår det, at i alt 27,0 % af eleverne vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem. Andelen er markant større blandt drenge (35,4 %) end blandt piger (19,5 %).

Tabel 4.4. Risikovurdering af at ryge hash en gang imellem. 2019. Procent

	Dreng	Pige	Alle
Ingen risiko	10,0	3,5	6,6
Lille risiko	25,4	16,0	20,4
Nogen risiko	31,4	42,7	37,3
Stor risiko	26,6	31,4	29,1
Ved ikke	6,5	6,5	6,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.176	1.298	2.474

Figur 4.10 viser udviklingen i perioden 1995 til 2019 i andelen, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem. Det ses, at der ikke er noget entydigt mønster i perioden, og at den overordnede andel stort set er uændret i 2019 i forhold til 1995. Imidlertid ses i perioden en modsatrettet udvikling blandt drenge og piger, hvor andelen er steget markant blandt drenge, fra 25,7 % i 1995 til 35,5 % i 2019, mens andelen er faldet fra 25,8 % i 1995 til 19,4 % blandt piger.

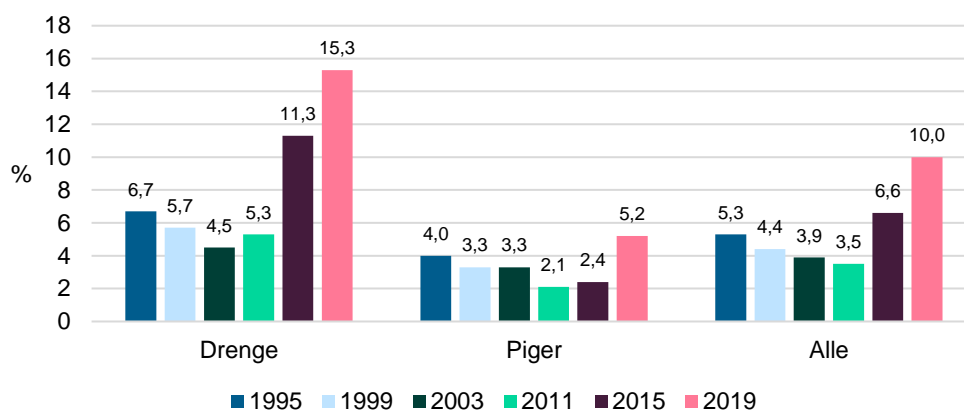
Figur 4.10. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem. 1995-2019. Procent

I alt vurderer 10,0 % af eleverne, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt (tabel 4.5). Andelen er markant større blandt drenge (15,3 %) end blandt piger (5,2 %). Desuden vurderer 83,4 %, at der er nogen eller stor risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, igen med en markant forskel i andelen mellem drenge (77,8 %) og piger (88,4 %).

Tabel 4.5. Risikovurdering af at ryge hash jævnligt. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Ingen risiko	6,0	1,8	3,8
Lille risiko	9,3	3,4	6,2
Nogen risiko	24,1	17,6	20,7
Stor risiko	53,7	70,8	62,7
Ved ikke	6,9	6,4	6,6
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.173	1.299	2.472

Figur 4.11 viser, at andelen af elever, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, er faldet mellem 1995 og 2011, hvorefter andelen stiger. Overordnet set ses en stigning i andelen fra 5,3 % i 1995 til 10,0 % i 2019. Mønsteret er stort set ens blandt drenge og piger.

Figur 4.11. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt. 1995-2019. Procent

Af tabel 4.6 ses, hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger hash. I alt angiver 37,9 %, at ingen af deres venner ryger hash, mens 2,2 % svarer, at de fleste eller alle deres venner ryger hash. Der er stort set ingen kønsforskel i disse andele.

Tabel 4.6. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger hash. 2019. Procent

	Drengene	Piger	Alle
Ingen	37,3	38,4	37,9
Få	50,5	47,8	49,1
En del	10,0	11,7	10,9
De fleste	1,8	1,9	1,9
Alle	0,4	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.144	1.277	2.421

I perioden 2003 til 2015 er der sket en stigning i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at ingen af deres venner ryger hash (tabel 4.7). I perioden 2015 til 2019 ses et markant fald, fra 48,1 % til 37,9 %. Tabellen viser samtidig, at der i perioden 2003 til 2015 er sket et fald i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at de fleste eller alle af deres venner ryger hash. Mellem 2015 (1,7 %) og 2019 (2,2 %) er andelen stort set uændret.

Tabel 4.7. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger hash. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	35,0	37,8	48,1	37,9
Få	43,6	42,7	42,0	49,1
En del	18,3	17,0	8,2	10,9
De fleste	2,8	2,3	1,5	1,9
Alle	0,3	0,1	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.504	2.156	1.654	2.421

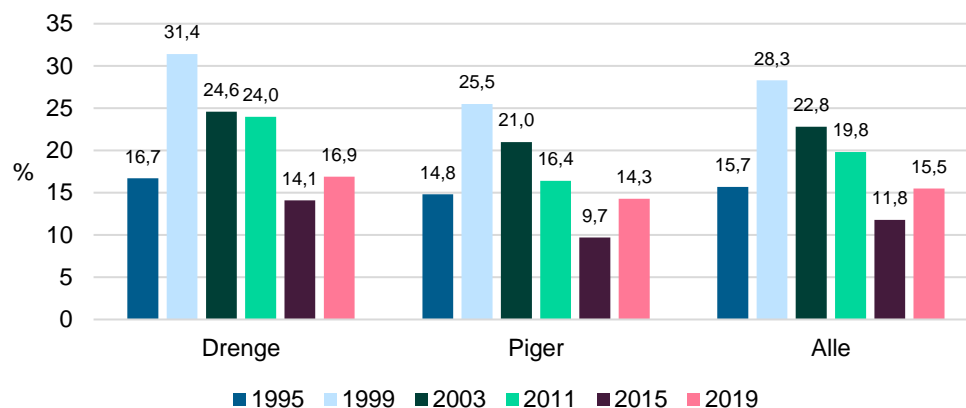
Tabel 4.8 viser, hvor svært det ville være for eleverne at få fat i stofferne amfetamin (speed), metamfetamin (crystal meth), ecstasy (MDMA), kokain (coke) og lattergas (fra gaspatroner), hvis de var interesseret. Det ses, at lattergas er det stof, flest lettest ville kunne få fat i, hvis de var interesseret, idet 32,9 % af eleverne angiver, at det ville være meget let eller let at få fat i. Endvidere angiver 22,5 %, at de meget let eller let ville kunne få fat i kokain, 20,2 % i ecstasy, 15,5 % i amfetamin og 11,3 % i metamfetamin. Generelt set angiver en lidt større andel blandt drenge, at de meget let eller let kan få fat i de adspurgte stoffer. Den største kønsforskel ses imidlertid for lattergas, hvor 39,3 % blandt drengene angiver, at de meget let eller let kan få fat i det, hvis de var interesseret, mens det tilsvarende gælder 27,2 % blandt pigerne.

Table 4.8. Vurdering af mulighed for at få fat i forskellige stoffer, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent

		Umuligt	Meget svært	Svært	Let	Meget let	Ved ikke	I alt
Amfetamin (speed)	Dreng	19,0	23,7	22,0	13,0	3,9	18,5	100,0
	Piger	19,8	23,9	19,3	12,3	1,8	22,8	100,0
	Alle	19,4	23,8	20,6	12,7	2,8	20,7	100,0
Metamfetamin (crystal meth)	Dreng	22,5	26,7	20,9	8,9	3,0	17,8	100,0
	Piger	21,7	24,3	19,7	9,5	1,1	23,5	100,0
	Alle	22,1	25,5	20,3	9,2	2,1	20,8	100,0
Ecstasy (MDMA)	Dreng	19,5	21,5	21,3	15,4	5,2	17,1	100,0
	Piger	19,6	21,2	17,3	16,3	3,5	22,1	100,0
	Alle	19,6	21,3	19,2	15,9	4,3	19,7	100,0
Kokain (coke)	Dreng	19,1	20,4	20,7	17,1	6,5	16,2	100,0
	Piger	18,1	21,1	19,3	17,1	4,3	20,1	100,0
	Alle	18,6	20,7	20,0	17,1	5,3	18,3	100,0
Lattergas (fra gaspatroner)	Dreng	14,1	13,7	17,4	23,5	15,8	15,5	100,0
	Piger	15,7	17,8	19,7	18,4	8,8	19,7	100,0
	Alle	14,9	15,8	18,6	20,8	12,1	17,7	100,0

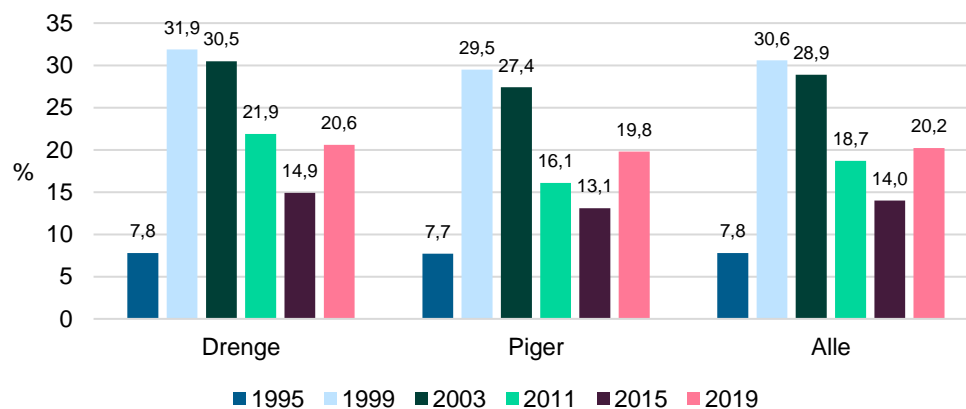
I perioden 1995 (15,7 %) til 2019 (15,5 %) er andelen af elever, der angiver, at de meget let eller let ville kunne få fat i amfetamin, hvis de var interesseret, overordnet set uændret (figur 4.12). I perioden ses først en markant stigning mellem 1995 (15,7 %) og 1999 (29,3 %), hvorpå andelen falder frem mod 2015 (11,8 %) for derefter at stige igen i 2019 (15,5 %). Udviklingen er i hele perioden stort set ens blandt drenge og piger.

Figur 4.12. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i amfetamin, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

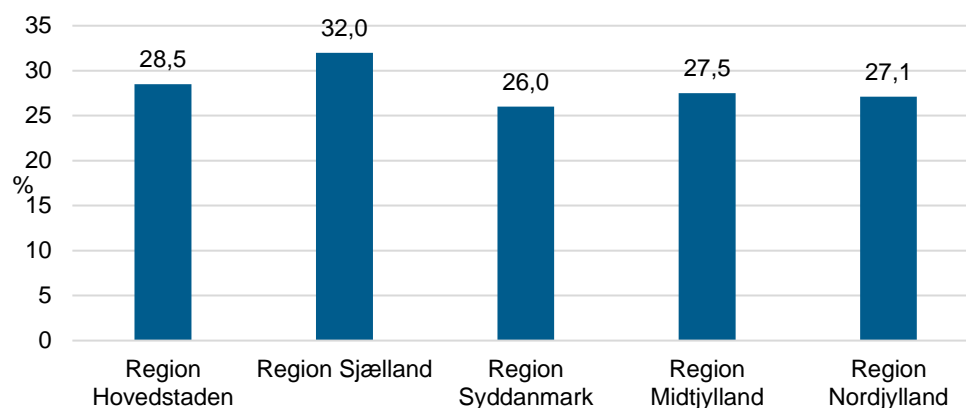
Figur 4.13 viser andelen, der angiver, at de meget let eller let ville kunne få fat i ecstasy (MDMA), hvis de var interesseret, i perioden 1995 til 2019. Andelen stiger markant mellem 1995 (7,8 %) og 1999 (30,6 %), hvorefter der ses et fald frem mod 2015 (14,0 %). Mellem 2015 og 2019 (20,2 %) stiger andelen igen. Udviklingen følger samme mønster for drenge og piger.

Figur 4.13. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i ecstasy, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent

Af figur 4.14 fremgår det, at der kun er mindre regionale forskelle i andelen af elever, der meget let eller let ville kunne få fat i amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. Andelen varierer mellem 26,0 % (Region Syddanmark) og 32,0 (Region Sjælland).

Figur 4.14. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent

I tabel 4.9 ses andelen blandt drenge og piger, der henholdsvis i løbet af de sidste 12 måneder og nogensinde har brugt en række forskellige stoffer. Overordnet set er kokain det hyppigst anvendte stof nogensinde blandt eleverne (1,9 %), efterfulgt af ecstasy (1,6 %), amfetamin (1,5 %) og LSD eller andre hallucinogener (1,5 %). Ses der på andelen, der i løbet af de sidste 12 måneder har taget de pågældende stoffer, er andelen størst for ecstasy (1,3 %), kokain (1,2 %) og amfetamin (1,1 %). Tabellen viser endvidere en gennemgående kønsforskel, hvor andelen på tværs af alle stoffer er større blandt drenge end blandt piger. Imidlertid er det de samme stoffer, der er de mest udbredte blandt drenge og piger. Således ses både blandt drenge og piger de største andele, der nogensinde har taget det pågældende stof, for kokain (henholdsvis 2,5 % og 1,5 %), ecstasy (henholdsvis 2,0 % og 1,3 %), LSD eller andre hallucinogener (henholdsvis 2,0 % og 1,1 %) og amfetamin (henholdsvis 1,9 % og 1,1 %). Kokain er også det stof, den største andel blandt drenge (1,7 %) har brugt i løbet af de sidste 12 måneder, efterfulgt af ecstasy (1,5 %) og amfetamin (1,3 %). For piger er andelen, der har taget det pågældende stof i løbet af de sidste 12 måneder, størst for ecstasy (1,0 %).

Tabel 4.9. Andel, der henholdsvis i løbet af de sidste 12 måneder og nogensinde har taget forskellige stoffer. 2019. Procent

	I løbet af de sidste 12 måneder			Nogensinde		
	Drenge	Piger	Alle	Drenge	Piger	Alle
Kokain (coke)	1,7	0,8	1,2	2,5	1,5	1,9
Ecstasy (MDMA)	1,5	1,0	1,3	2,0	1,2	1,6
Amfetamin (speed)	1,3	0,9	1,1	1,9	1,1	1,5
LSD eller andre hallucinogener	-	-	-	2,0	1,1	1,5
Psilocybin-svampe	-	-	-	1,5	0,6	1,0
Crack	0,9	0,6	0,7	1,1	0,8	0,9
Metamfetamin (crystal meth)	0,7	0,2	0,4	0,8	0,3	0,6
GHB (fantasy/flydende ecstasy)	-	-	-	0,7	0,3	0,5
Heroin	0,5	0,2	0,3	0,6	0,2	0,4
Stoffer taget med sprøjte (f.eks. heroin, kokain)	-	-	-	0,5	0,2	0,3

Tabel 4.10 viser andelen, der nogensinde har prøvet andre former for stoffer. For eksempel har i alt 4,6 % af eleverne nogensinde prøvet at tage sove- eller nervemedicin, som ikke var ordineret af en læge, 3,3 % har prøvet at drikke alkohol sammen med piller for at blive høj, og 3,2 % har prøvet at tage smertestillende piller for at blive høj. For flere af de adspurgte stoffer ses stort set ingen kønsforskel. Dog er andelen, der nogensinde har prøvet lattergas, større blandt drenge (3,8 %) end blandt piger (1,9 %).

Tabel 4.10. Andel, der nogensinde har prøvet forskellige andre former for stoffer. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Sove- eller nervemedicin (som ikke var ordineret af en læge)	4,0	5,2	4,6
At drikke alkohol sammen med piller for at blive høj	3,0	3,6	3,3
Smertestillende piller for at blive høj	3,4	3,0	3,2
Lattergas (fra gaspatroner)	3,8	1,9	2,8
Anabole steroider	1,1	0,1	0,6

I tabel 4.11 ses andelen af elever, der henholdsvis i løbet af de sidste 30 dage, i løbet af de sidste 12 måneder og nogensinde har sniffet for at blive høj (f.eks. lighter gas, lim, hårlak, fortynder, benzin, rensedmidler). I alt har 5,4 % af eleverne prøvet af sniffe, mens 4,0

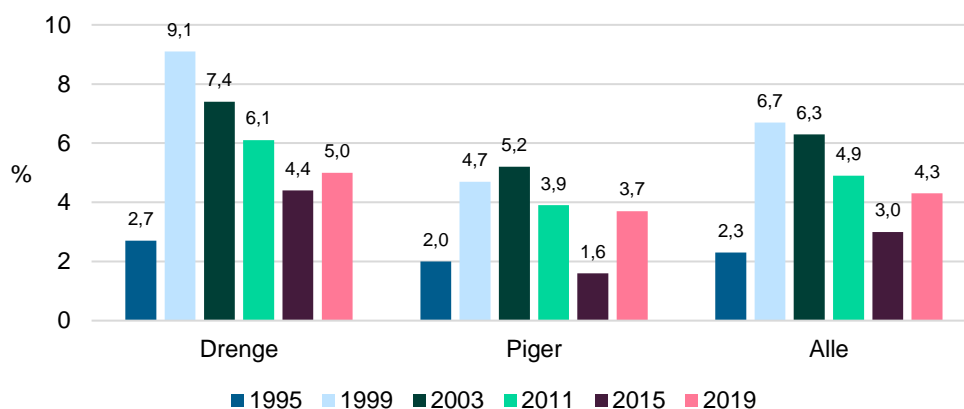
% har gjort det i løbet af de sidste 12 måneder og 1,3 % i løbet af de sidste 30 dage. Drengene har i højere grad end piger sniffet, uanset tidsperspektiv.

Tabel 4.11. Andel, der har sniffet for at blive høj. 2019. Procent

	Drengene	Piger	Alle
I løbet af de sidste 30 dage	1,8	0,8	1,3
I løbet af de sidste 12 måneder	4,7	3,4	4,0
Nogensinde	6,5	4,3	5,4

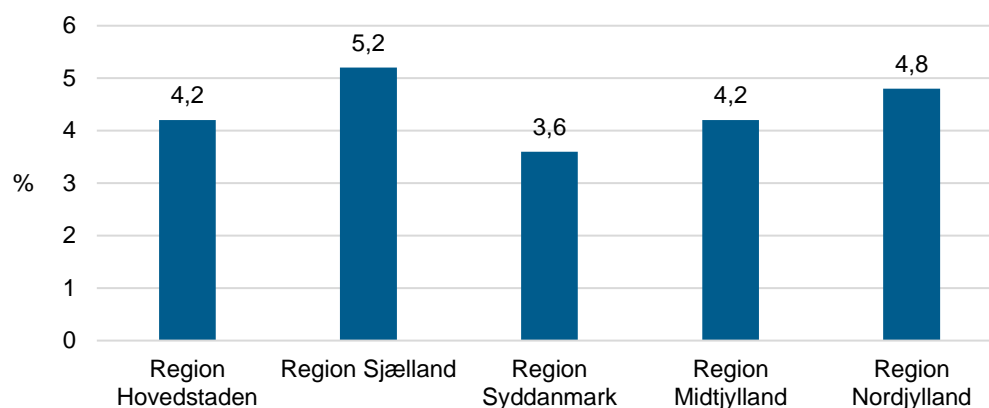
I alt har 4,3 % af eleverne nogensinde taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain (figur 4.15). Andelen er lidt større blandt drenge (5,0 %) end blandt piger (3,7 %). Andelen stiger markant mellem 1995 (2,3 %) og 1999 (6,7 %) for derefter at falde frem mod 2015 (3,0 %). Mellem 2015 og 2019 (4,3 %) ses atter en stigning i andelen. Der ses en tilsvarende udvikling blandt drenge, mens andelen blandt piger stiger frem til 2003, hvorefter den falder frem mod 2015. Også blandt piger stiger andelen mellem 2015 og 2019.

Figur 4.15. Andel, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain. 1995-2019. Procent

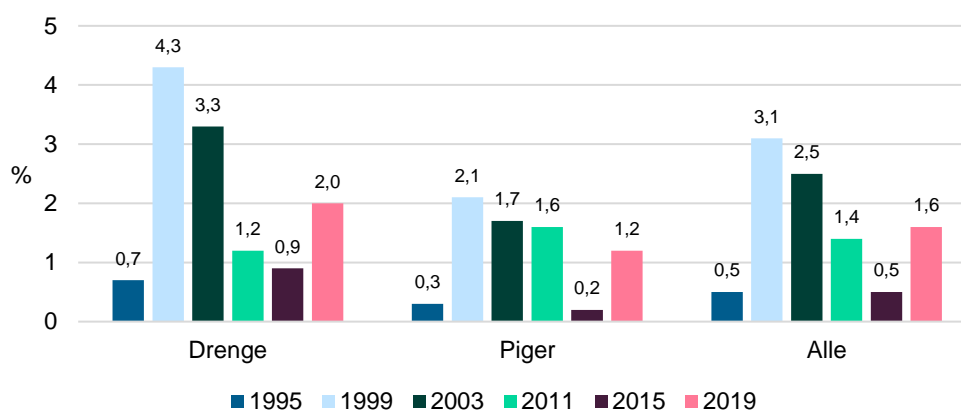
I figur 4.16 ses andelen, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på regioner. Andelen varierer kun lidt i forhold til regioner. Det fremgår, at andelen er størst i Region Sjælland (5,2 %) og mindst i Region Syddanmark (3,6 %).

Figur 4.16. Andel, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på regioner. 2019. Procent

I 2019 angiver 1,6 % af eleverne, at de nogensinde har taget ecstasy (MDMA). Andelen er lidt større blandt drenge (2,0 %) end blandt piger (1,2 %) (figur 4.17). I perioden 1995 (0,5 %) til 1999 (3,1 %) ses en stigning i andelen, hvorefter den falder frem mod 2015 (0,5 %) for derefter at stige igen i 2019 (1,6 %). Der ses et tilsvarende mønster i udviklingen blandt drenge og piger.

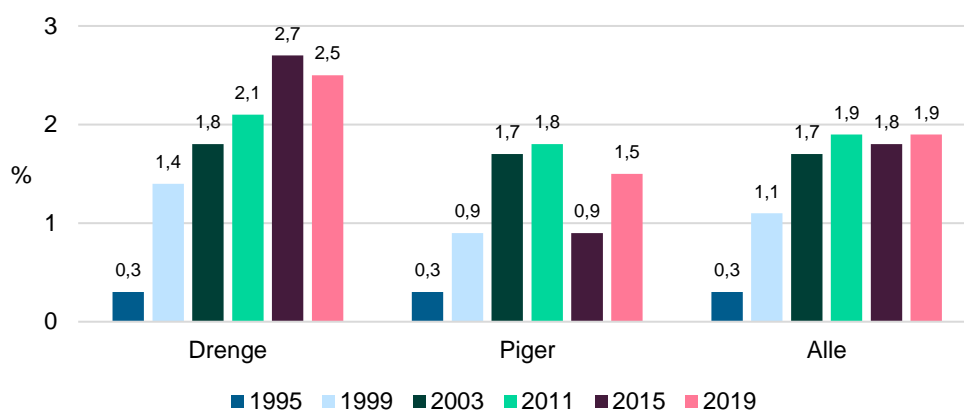
Figur 4.17. Andel, der nogensinde har taget ecstasy. 1995-2019. Procent

Andelen af elever, der angiver, at de nogensinde har taget kokain, er i 2019 1,9 %, og andelen er lidt større blandt drenge (2,5 %) end blandt piger (1,5 %) (figur 4.18). Overordnet set er der i perioden 1995 til 2019 sket en stigning i andelen, der nogensinde har taget kokain, hvilket særligt skyldes en stigning mellem 1995 (0,3 %) og 2003 (1,7 %). I perioden 2003 til 2019 (1,9 %) er andelen således stort set uændret. Mønsteret i udviklingen er dog ikke det samme blandt drenge og piger. Således ses blandt drenge en stig-

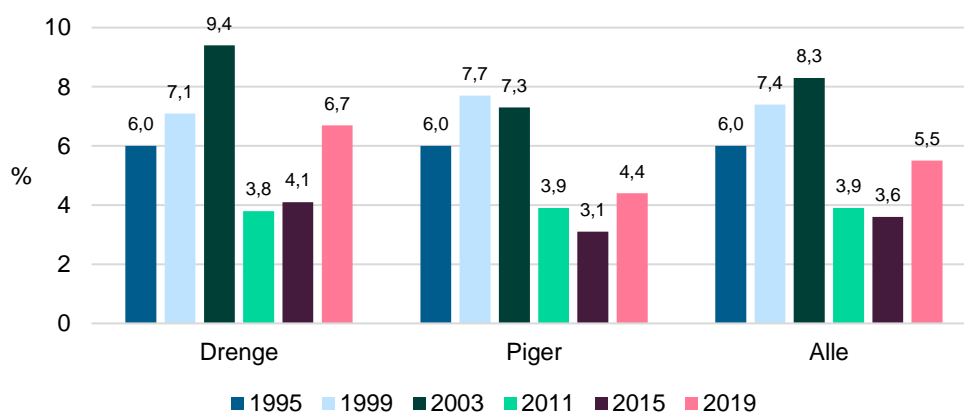
ning i andelen mellem 1995 (0,3 %) og 2015 (2,7 %), hvorefter andelen er stort set uændret i 2019 (2,5 %). Blandt piger stiger andelen mellem 1995 (0,3 %) og 2011 (1,8 %), efterfulgt af et fald i 2015 (0,9 %), hvorpå der ses en stigning i 2019 (1,5 %).

Figur 4.18. Andel, der nogensinde har taget kokain. 1995-2019. Procent

I figur 4.19 ses andelen af elever, der nogensinde har sniffet for at blive høj (f.eks. lighter-gas, lim, hårlak, fortynder, benzin, rensmidler), i perioden 1995 til 2019, hvilket 5,5 % angiver, at de har. Andelen i 2019 er lidt større blandt drenge (6,7 %) end blandt piger (4,4 %). Mellem 1995 og 2019 ses et noget usystematisk mønster i udviklingen, og mønstret er ikke ens blandt drenge og piger. Overordnet set er andelen stort set uændret i perioden 1995 (6,0 %) til 2019 (5,3 %), men der ses en stigning i andelen siden 2015 (3,6 %).

Figur 4.19. Andel, der nogensinde har sniffet for at blive høj. 1995-2019. Procent

En femtedel af eleverne (19,5 %) vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve ecstasy én eller to gange, mens 3,9 % forbinder samme risiko med et jævnt brug af ecstasy (tabel 4.12). For amfetamin gælder det også, at omtrent en femtedel

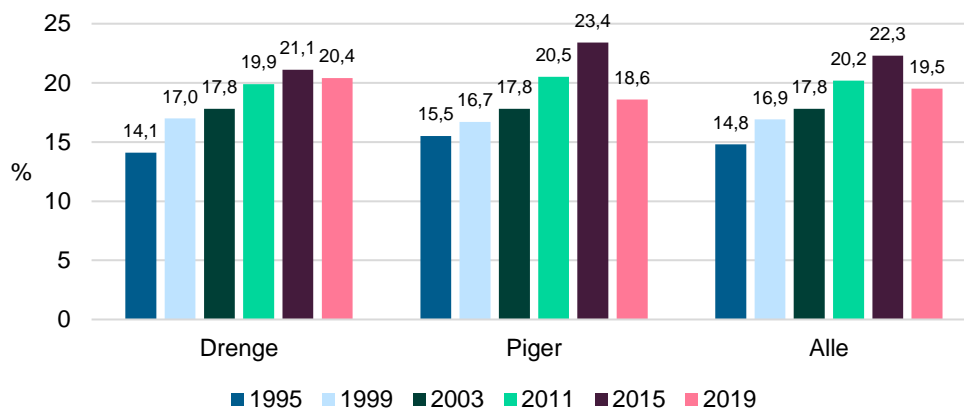
(18,9 %) svarer, at de vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve amfetamin én eller to gange, mens andelen, der forbinder ingen eller lille risiko med jævnlig brug af amfetamin, er 3,7 %. I alt angiver 16,8 %, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve syntetiske cannabinoider én eller to gange. På tværs af de angivne stoffer ses et mønster, hvor der er en lidt større andel blandt drenge end blandt piger, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med både at prøve stofferne én eller to gange eller at tage dem jævnligt. Eneste afvigelse fra dette mønster ses for det at prøve amfetamin én eller to gange. Her er andelen, der mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med dette, lidt større blandt piger (19,5 %) end blandt drenge (18,2 %).

Table 4.12. Risikovurdering af at prøve eller tage forskellige stoffer. 2019. Procent

	Ingen risiko	Lille risiko	Nogen risiko	Stor risiko	Ved ikke	I alt
Dreng						
Prøver ecstasy (MDMA) én eller to gange	5,9	14,5	31,8	39,8	8,0	100,0
Tager ecstasy (MDMA) jævnligt	3,8	1,7	9,7	76,9	8,0	100,0
Prøver amfetamin (speed) én eller to gange	5,4	12,8	31,1	41,4	9,3	100,0
Tager amfetamin (speed) jævnligt	4,1	1,5	8,8	76,3	9,3	100,0
Prøver syntetiske cannabinoider én eller to gange	6,2	11,7	26,2	36,5	19,5	100,0
Piger						
Prøver ecstasy (MDMA) én eller to gange	2,5	16,1	36,2	37,3	7,8	100,0
Tager ecstasy (MDMA) jævnligt	1,5	1,0	10,4	79,4	7,7	100,0
Prøver amfetamin (speed) én eller to gange	2,7	16,8	36,1	34,6	9,9	100,0
Tager amfetamin (speed) jævnligt	1,4	0,6	9,9	78,5	9,5	100,0
Prøver syntetiske cannabinoider én eller to gange	2,5	13,1	32,7	34,9	16,6	100,0
Alle						
Prøver ecstasy (MDMA) én eller to gange	4,1	15,4	34,1	38,5	7,9	100,0
Tager ecstasy (MDMA) jævnligt	2,6	1,3	10,0	78,2	7,9	100,0
Prøver amfetamin (speed) én eller to gange	4,0	14,9	33,7	37,8	9,6	100,0
Tager amfetamin (speed) jævnligt	2,7	1,0	9,4	77,5	9,4	100,0
Prøver syntetiske cannabinoider én eller to gange	4,3	12,5	29,6	35,7	18,0	100,0

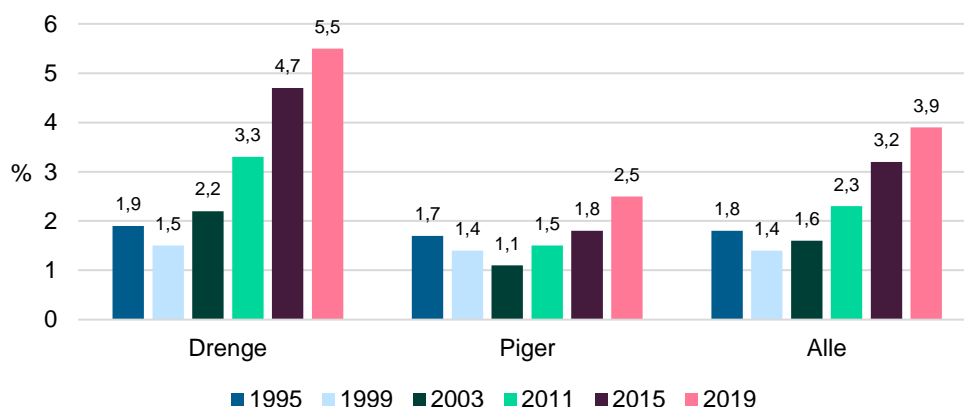
Figur 4.20 viser udviklingen i andelen, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve ecstasy én eller to gange, i perioden 1995 til 2019. Det fremgår, at andelen stiger mellem 1995 (14,8 %) og 2015 (22,3 %), hvorefter andelen falder i 2019 (19,5 %). Der ses samme mønster i udviklingen blandt drenge og piger frem til 2015. Herefter ses et markant fald blandt piger mellem 2015 (23,4 %) og 2019 (18,6 %), mens andelen blandt drenge er stort set uændret i samme periode (21,1 % i 2015 og 20,4 % i 2019).

Figur 4.20. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve ecstasy én eller to gange. 1995-2019. Procent

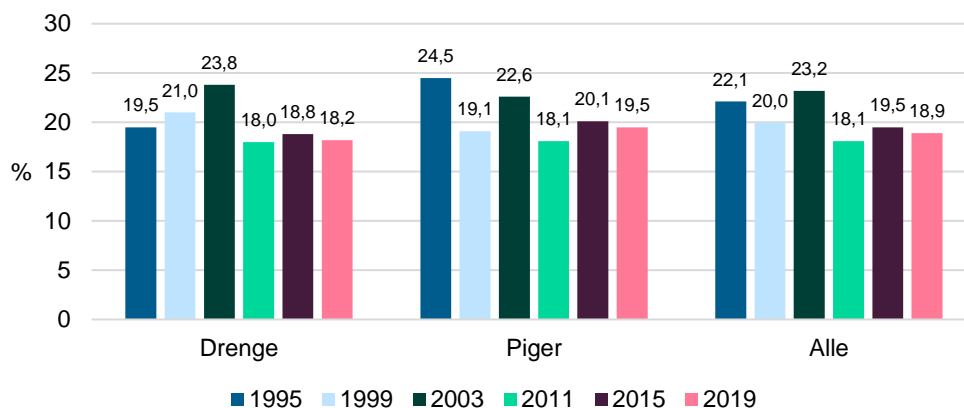
I alt vurderer 3,9 % af eleverne, at der er ingen eller lille risiko ved at tage ecstasy jævnligt, og andelen er større blandt drenge (5,5 %) end blandt piger (2,5 %) (figur 4.21). Efter et lille fald mellem 1995 og 1999 ses i perioden 1999 til 2019 stigning i andelen, og der ses stort set samme mønster blandt drenge og blandt piger.

Figur 4.21. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at tage ecstasy jævnligt. 1995-2019. Procent

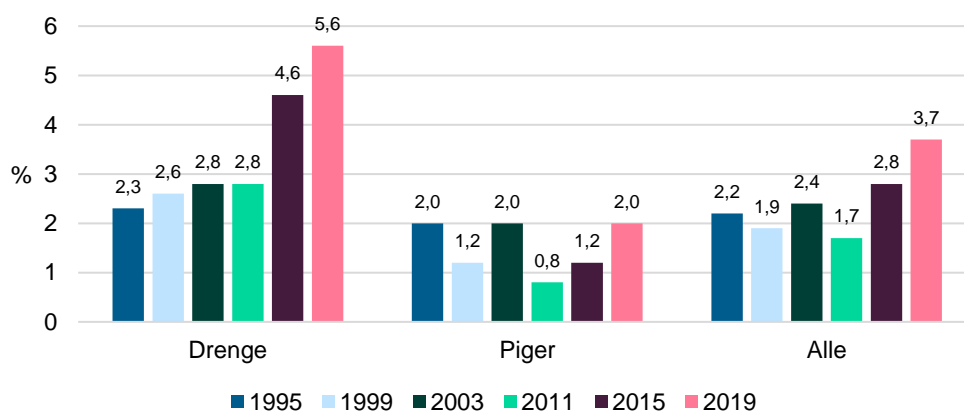
Af figur 4.22 ses det, at i alt 18,9 % af eleverne vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve amfetamin én eller to gange. Andelen er lidt større blandt piger (19,5 %) end blandt drenge (18,2 %). Der ses et noget usystematisk mønster i udviklingen i perioden 1995 til 2019, hvor andelen overordnet set er faldet en smule, fra 22,1 % til 18,9 %. Mellem 2011 og 2019 er andelen stort set uændret, hvilket er særligt tydeligt blandt drenge.

Figur 4.22. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve amfetamin én eller to gange. 1995-2019. Procent

I alt vurderer 3,7 % af eleverne, at der er ingen eller lille risiko ved at tage amfetamin jævnligt. Andelen er større blandt drenge (5,6 %) end blandt piger (2,0 %) (figur 4.23). Mellem 1999 og 2019 ses et noget usystematisk mønster i udviklingen blandt piger, mens andelen er stort set uændret blandt drenge mellem 1995 og 2011, hvorefter andelen stiger i både 2015 og 2019.

Figur 4.23. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at tage amfetamin jævnligt. 1995-2019. Procent

Tabel 4.13 viser, hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager ecstasy. I alt angiver 82,5 %, at ingen af deres venner tager ecstasy, mens 0,7 % angiver, at de fleste eller alle af deres venner tager ecstasy. En lidt større andel blandt drenge (83,4 %) end blandt piger (81,8 %) angiver, at ingen af deres venner tager ecstasy, mens der modsat er en lidt større andel blandt piger (16,8 %) end blandt drenge (14,5 %), der angiver, at få af deres venner tager ecstasy.

Tabel 4.13. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager ecstasy. 2019. Procent

	Dreng	Piger	Alle
Ingen	83,4	81,8	82,5
Få	14,5	16,8	15,7
En del	1,1	1,1	1,1
De fleste	0,6	0,2	0,4
Alle	0,5	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.144	1.274	2.418

I perioden 2003 (78,8 %) til 2015 (86,5 %) er der sket en stigning i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at ingen af deres venner tager ecstasy (tabel 4.14). Mellem 2015 og 2019 (82,5 %) ses et fald i andelen. Derimod er der mellem 2003 og 2015 sket et fald i andelen, der har på fornemmelsen, at få af deres venner tager ecstasy, fra 17,5 % til 12,6 %, hvorefter andelen stiger til 15,7 % i 2019.

Tabel 4.14. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager ecstasy. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	78,8	84,4	86,5	82,5
Få	17,5	13,8	12,6	15,7
En del	3,3	1,6	0,6	1,1
De fleste	0,4	0,2	0,1	0,4
Alle	0,1	0,0	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.500	2.160	1.655	2.418

I alt angiver 81,9 % af eleverne, at de har på fornemmelsen, at ingen af deres venner tager sove- eller nervemedicin, mens 15,6 % angiver, at få af deres venner tager denne type medicin (tabel 4.15). Andelen er stort set ens blandt drenge og piger.

Tabel 4.15. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager sove- eller nerve- medicin. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen	81,0	82,8	81,9
Få	16,2	15,6	15,9
En del	1,6	1,1	1,4
De fleste	0,6	0,3	0,5
Alle	0,5	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.146	1.274	2.420

Det ses af tabel 4.16, at udviklingen i andelen af elever, der har på fornemmelsen, at ingen eller få af deres venner tager sove- eller nervemedicin, er noget usystematisk i perioden 2003 til 2019. Andelen af elever, som angiver, at ingen af deres venner tager sove- eller nervemedicin, er overordnet set faldet fra 85,9 % i 2004 til 81,9 % i 2019, mens andelen, der svarer, at få af deres venner tager sove- eller nervemedicin, er steget fra 12,5 % i 2003 til 15,9 % i 2019.

Tabel 4.16. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager sove- eller nerve- medicin. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	85,9	81,3	88,3	81,9
Få	12,5	16,2	10,9	15,9
En del	1,2	1,8	0,5	1,4
De fleste	0,2	0,5	0,0	0,5
Alle	0,2	0,2	0,2	0,3
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.495	2.161	1.656	2.420

I tabel 4.17 vises, hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, sniffer (for eksempel lightergas, lim, fortynder). I alt angiver 74,4 %, at ingen af deres venner sniffer, mens 22,3 % svarer, at få af deres venner sniffer. Andelen er stort set ens blandt drenge og piger, dog med en tendens til, at en lidt større andel blandt piger har på fornemmelsen, at få venner sniffer, mens en lidt større andel blandt drenge ingen venner har, der sniffer.

Tabel 4.17. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, sniffer. 2019. Procent

	Drenge	Piger	Alle
Ingen	75,1	73,8	74,4
Få	21,4	23,1	22,3
En del	2,1	2,4	2,2
De fleste	0,5	0,5	0,5
Alle	0,9	0,2	0,5
I alt	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	1.142	1.274	2.416

I perioden 2003 (68,4 %) til 2015 (83,0 %) er der sket en stigning i andelen af elever, der angiver, at de har på fornemmelsen, at ingen af deres venner sniffer, hvorefter andelen falder i 2019 (74,4 %) (tabel 4.18). Derimod ses mellem 2003 (25,1 %) og 2015 (15,6 %) et fald i andelen, der mener, at få af deres venner sniffer, hvorefter andelen stiger i 2019 (22,3 %).

Tabel 4.18. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, sniffer. 2003-2019. Procent

	2003	2011	2015	2019
Ingen	68,4	76,4	83,0	74,4
Få	25,1	19,8	15,6	22,3
En del	5,6	3,3	1,1	2,2
De fleste	0,8	0,5	0,1	0,5
Alle	0,1	0,0	0,2	0,5
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Antal svarpersoner	2.498	2.160	1.656	2.416

Referencer

1. Sundhedsstyrelsen. Fakta om stoffer. København: Sundhedsstyrelsen, 2015.
2. Eriksen L, Davidsen M, Jensen HAR, Ryd JT, Strøbæk L, White ED, et al. Sygdomsbyrden i Danmark – risikofaktorer. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, for Sundhedsstyrelsen, 2016.
3. Sundhedsstyrelsen. Narkotikasituationen i Danmark, delrapport 4: Sundhedsrelaterede konsekvenser. København: Sundhedsstyrelsen, 2019.
4. Sundhedsstyrelsen. Narkotikasituationen i Danmark, delrapport 1: Udbredelse af illegale stoffer i befolkningen og blandt de unge. København: Sundhedsstyrelsen, 2018.
5. Ekholm O, Juel K. National sundhedsprofil unge 2011. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, for Sundhedsstyrelsen, 2011.
6. Socialstyrelsen. Vidensportalen på det sociale område. Rusmiddelproblematikker: Definition, tilgået d. 16/3-2020: <https://vidensportal.dk/temaer/misbrug/definition>
7. Ekholm O, Jensen HAR, Davidsen M, Christensen AI. Illegale stoffer. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
8. Sundhedsstyrelsen. Forebyggelsespakke – Stoffer, 2018. Tilgået d. 4/6-2020: <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2018/Forebyggelsespakker/Stoffer.ashx?la=da&hash=6E91B32548D5055CCD3C144A159AFD6582245740>
9. Pedersen MU, Pedersen MM, Gonzalez AdP. Trivsel og brug af rusmidler blandt danske unge. Aarhus: Center for Rusmiddelforskning, Aarhus Universitet, 2020.
10. Sundhedsstyrelsen. Narkotikasituationen i Danmark 2017 – Nationale data. København: Sundhedsstyrelsen, 2017.
11. Rasmussen M, Kierkegaard L, Rosenwein SV, Holstein BE, Damsgaard MT, Due P (red.). Skolebørnsundersøgelsen 2018. Helbred, trivsel og sundhedsadfærd blandt 11-, 13- og 15-årige skoleelever i Danmark. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.
12. Pisinger V, Thorsted A, Jezek AH, Jørgensen A, Christensen AI, Thygesen LC. Sundhed og trivsel på gymnasiale uddannelser 2019. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, 2019.

13. EMCDDA and ESPAD. ESPAD Report 2015 - Results from the European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs. Luxembourg: EMCDDA–ESPAD joint publications, Publications Office of the European Union, 2016.
14. Inchley J, Currie D, Budisavljevic S, Torsheim T, Jåstad A, Cosma A, et al. (red.). Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. International report. Volume 2. Key data. Copenhagen: WHO Regional Office for Europe, 2020.

5. Sammenhæng mellem risikofaktorer

Som nævnt i de foregående kapitler er ungdomsårene en periode i livet, der typisk er karakteriseret ved, at de unge eksperimenterer med livsstil og adfærd, ofte som del af deres sociale liv. I denne periode af livet påvirker unge både andre og bliver selv påvirket af adfærd og holdninger blandt de mennesker, de omgiver sig med. At debutere eller eksperimenterer med alkohol, tobak og stoffer er således også et typisk ungdomsfænomen. Mens alkoholvaner for mange etableres i ungdomsårene, og flere i denne periode af deres liv også eksperimenterer med enten tobak eller stoffer eller begge, fortsætter langt de fleste ikke brugen af specielt stoffer efter ungdomsårene. Imidlertid udgør ungdomsårene en særligt sårbar periode, idet de unge risikerer at blive eksponeret for flere forskellige risikofaktorer samtidig i en livsperiode, hvor særligt hjernen er ekstra modtagelig og sårbar over for toksiske påvirkninger (1).

Undersøgelser dokumenterer, at der er en tydelig sammenhæng mellem unges rygevaner, alkoholvaner og brug af stoffer således, at hvis unge har en risikoadfærd på ét område, så er der også stor sandsynlighed for, at de har det på andre områder (2-4). Man kan med andre ord sige, at risikofaktorerne 'føles ad'. Ifølge Jessors teori om problemadfærd kan denne sammenhæng forklares ud fra de stærke påvirkninger af adfærd, som i udtalt grad unge mennesker oplever i samspillet med deres omgivelser (5).

For eksempel er det blevet vist, at der blandt unge, som ryger dagligt, er en større andel, der har et overforbrug af alkohol og har prøvet hash, sammenlignet med unge, der ikke ryger dagligt (3). Som følge af den tydelige sammenhæng mellem rygevaner, alkoholvaner og brug af stoffer blandt unge kan der opstå en ophobning af disse risikofaktorer i udvalgte grupper (4), som derfor vil have en forhøjet risiko for både akutte og længerevarende, negative helbredsudfald (4).

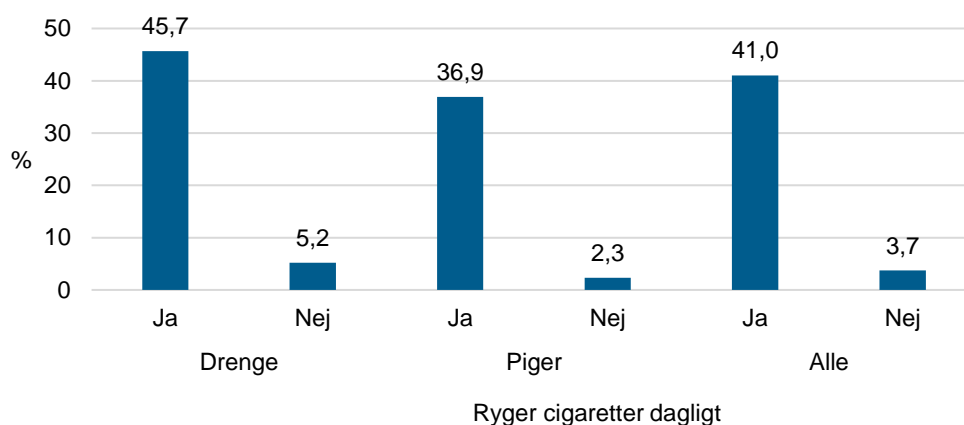
Ifølge EMCDDA, Det Europæiske Overvågningscenter for Narkotika og Narkotikamisbrug, er flere samtidige risikofaktorer blandt unge et stigende problem i Europa (1). Idet der siden 1990'erne overordnet set er sket en stigning i europæiske unges forbrug af alkohol, cigaretter, hash og andre psykoaktive stoffer, er der i kølvandet herpå opstået en øget bekymring omkring dels en øget social accept af brugen af rusmidler, dels den egentlige helbredsmæssige effekt, som flere risikofaktorer har på de unges helbred og trivsel (1).

I dette kapitel belyses sammenhængen mellem elevernes brug af tobak, alkohol og stoffer.

Figur 5.1 viser sammenhængen mellem brugen af hash i løbet af de sidste 30 dage og daglig rygning. Det ses, at blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, har 41,0 % røget

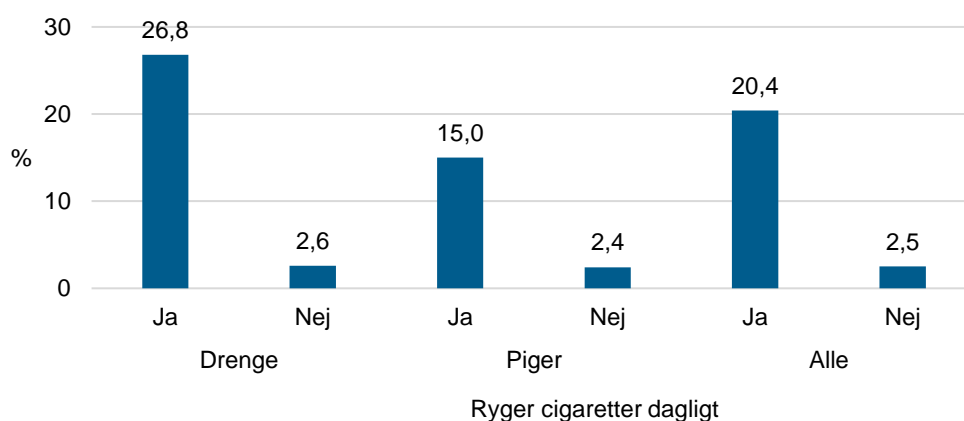
hash i løbet af de sidste 30 dage, mens det gælder 3,7 % blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt. Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.1. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

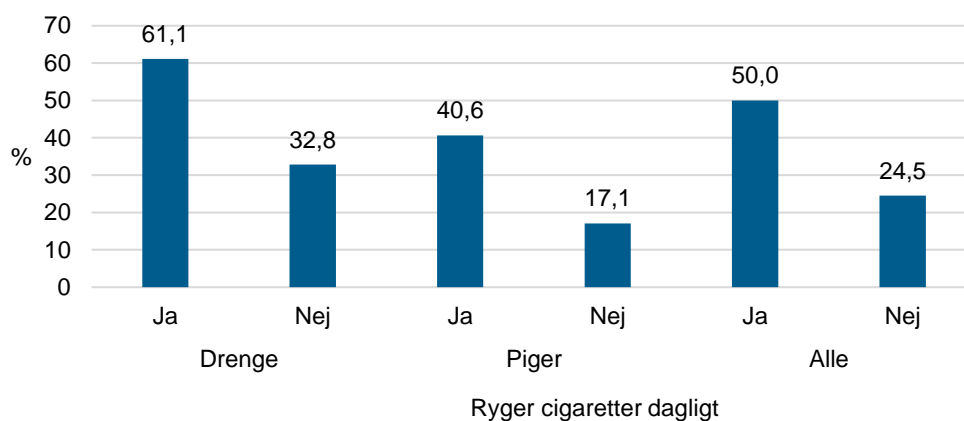
Blandt elever, der ryger cigaretter dagligt, er der 20,4 %, som nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, mens andelen er 2,5 % blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (figur 5.2). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.2. Andel, der nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

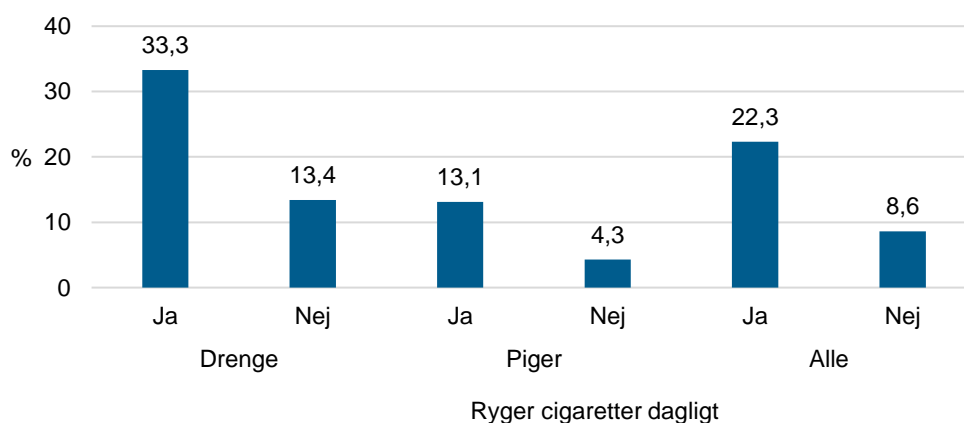
I alt svarer halvdelen af eleverne (50,0 %), der ryger cigaretter dagligt, at de mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem, mens det gælder hver fjerde elev (24,5 %), der ikke ryger cigaretter dagligt (figur 5.3). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.3. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

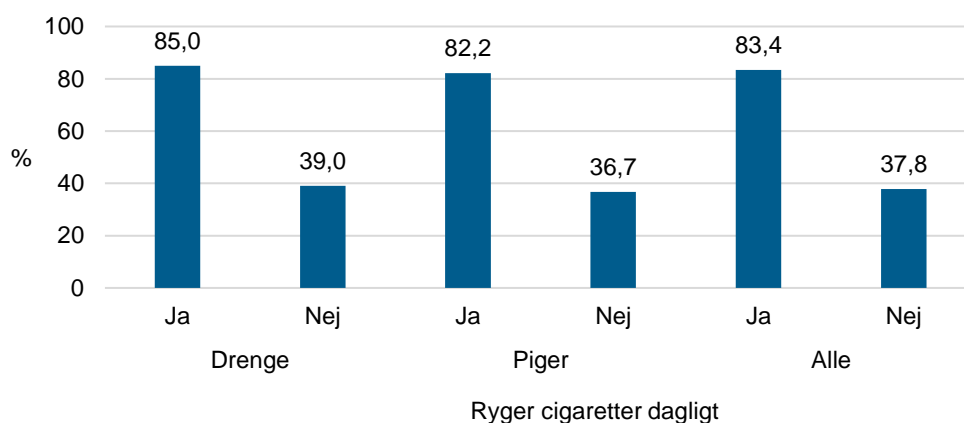
Af figur 5.4 ses det, at der er en større andel elever, der mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, blandt elever, der ryger cigaretter dagligt (22,3 %), end elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (8,6 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.4. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

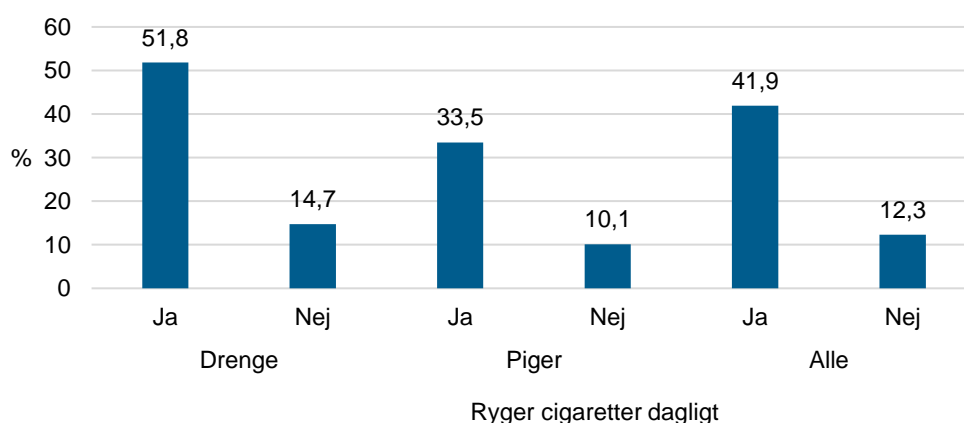
Andelen af elever, som har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder, er markant større blandt elever, der ryger cigaretter dagligt (83,4 %), end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (37,8 %) (figur 5.5). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, og der ses ingen udtalte kønsforskelle i andelen.

Figur 5.5. Andel, der har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

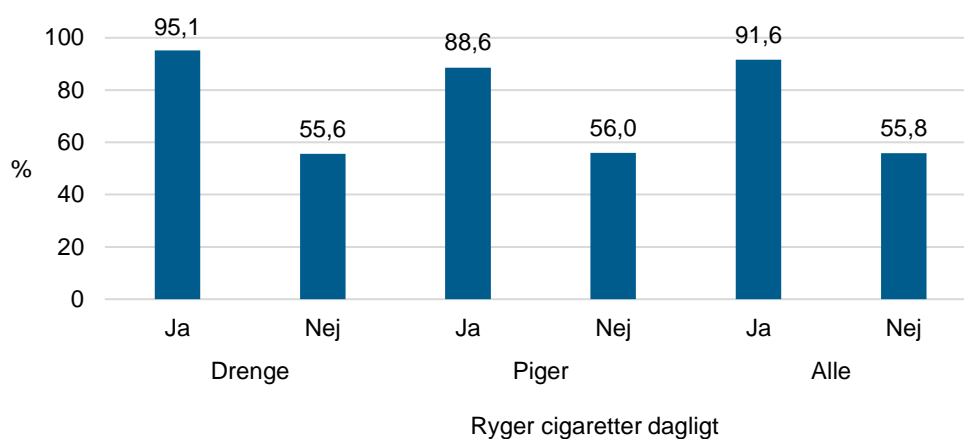
Det ses af figur 5.6, at der er en markant større andel elever, der har drukket alkohol 10 gange eller flere i løbet af de sidste 30 dage, blandt elever, der ryger cigaretter dagligt (41,9 %), end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (12,3 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.6. Andel, der har drukket alkohol 10 gange eller flere i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

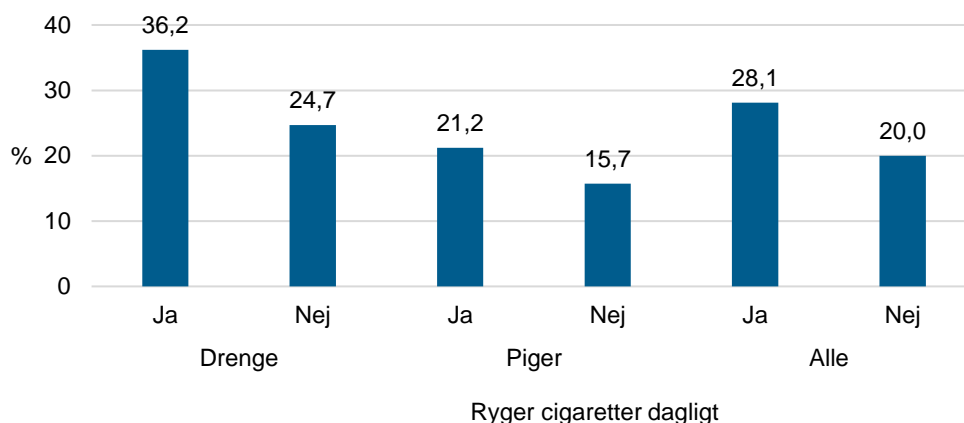
Størstedelen af eleverne, der ryger cigaretter dagligt (91,6 %), har også drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage (figur 5.7). Blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt, gælder det godt hver anden (55,8 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med en større andel blandt drenge, når der ses på elever, der ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.7. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

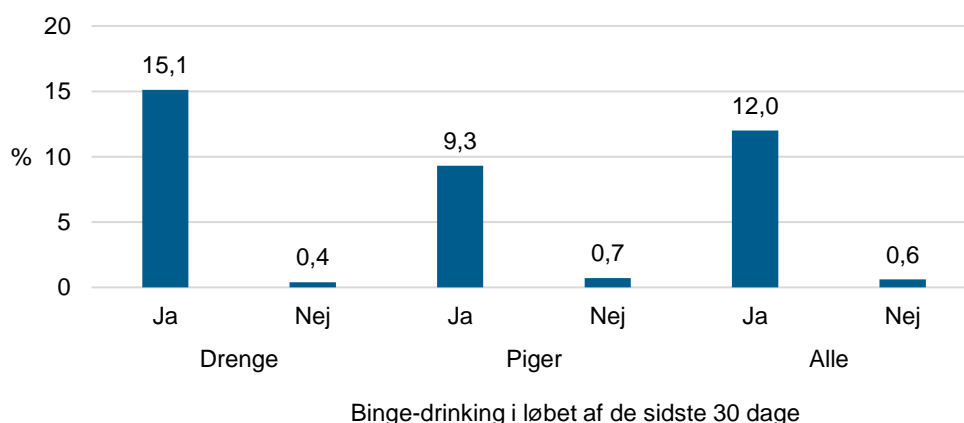
Af figur 5.8 ses det, at der er en større andel, der mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke fem eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend, blandt elever, der ryger cigaretter dagligt (28,1 %), end blandt elever, der ikke ryger cigaretter dagligt (20,0 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for elever, der ryger cigaretter dagligt, og elever, der ikke ryger cigaretter dagligt.

Figur 5.8. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend, opdelt på elevernes rygestatus. 2019. Procent

Figur 5.9 viser, at andelen, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, er markant større blandt elever, der har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage (binge-drinking) (12,0 %), end blandt elever, der ikke har gjort dette (0,6 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med en større andel blandt drenge, når der ses på de elever, der har drukket flere end fem genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage.

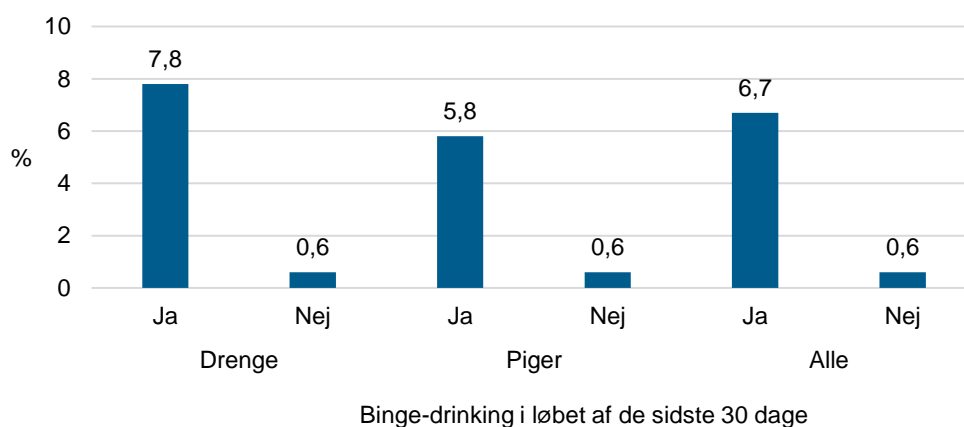
Figur 5.9. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på, om eleverne har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

Der er en større andel, som nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, blandt elever, som har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage (6,7 %), end blandt elever, der ikke har gjort dette (0,6 %) (fi-

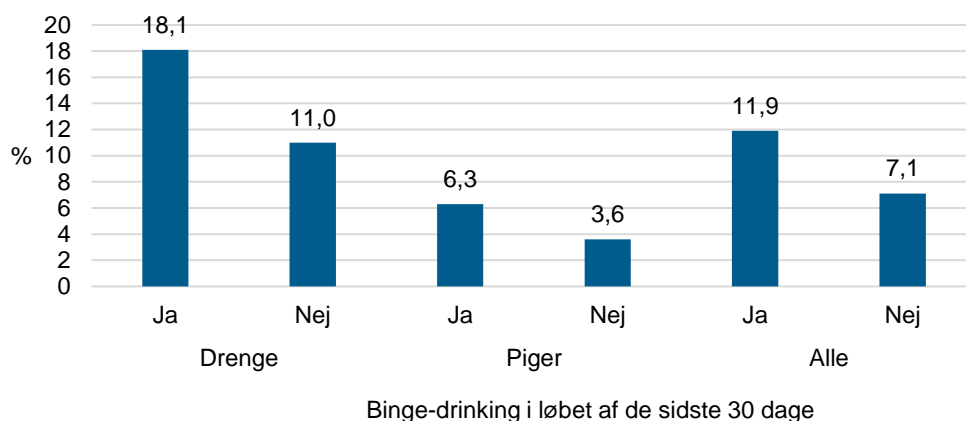
gur 5.10). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med en større andel blandt drenge, når der ses på de elever, der har drukket flere end fem genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage.

Figur 5.10. Andel, der nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på, om eleverne har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

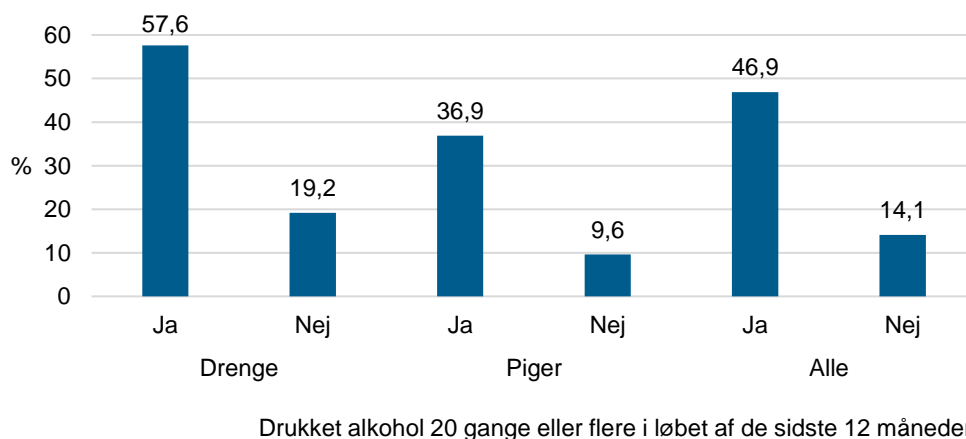
Af figur 5.11 ses det, at der er en større andel, der mener, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, blandt elever, som har drukket fem eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage (11,9 %), end blandt elever, der ikke har gjort dette (7,1 %). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for de, der har, og de, der ikke har drukket flere end fem genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage.

Figur 5.11. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, opdelt på, om eleverne har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent

Andelen, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, er markant større blandt elever, som har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder (46,9 %), end blandt elever, der ikke har gjort dette (14,1 %) (figur 5.12). Der ses samme mønster blandt drenge og blandt piger, dog med større andele blandt drenge både for de, der har, og de, der ikke har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder.

Figur 5.12. Andel, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på, om eleverne har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder. 2019. Procent

Referencer

1. Kokkevi A, Kanavou E, Richardson C, Fotiou A, Papadopoulou S, Monshouwer K, Matias J, Olszewski D. Polydrug use by European adolescents in the context of other problem behaviours. *Nordic Stud Alc Drugs* (2014); 31: 323-342.
2. EMCDDA, European Monitoring Centre for Drug and Drug Addiction. Polydrug use: Patterns and responses. Lisbon: European Monitoring Centre for Drug and Drug Addiction, 2009.
3. Ekholm O, Juel K. National Sundhedsprofil Unge 2011. København: Statens Institut for Folkesundhed, SDU, for Sundhedsstyrelsen, 2011.
4. Teh CH, The MW, Lim KH, Kee CC, Sumarni MG, Hen PP, et al. Clustering of lifestyle risk behaviours and its determinants among school-going adolescents in a middle-income country: a cross-sectional study. *BMC Public Health* (2019); 19: 1177.
5. Jessor R. Risk behaviour in adolescence: a psychosocial framework for understanding and action. *J Adolesc Health* (1991); 12: 597–605.

6. Bilag A. Tabel- og figuroversigt

Tobak

Tabeller

- Tabel 2.1. Vurdering af mulighed for at få fat i cigaretter, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent (s. 21)
- Tabel 2.2. Antal cigaretter i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 23)
- Tabel 2.3. Andel, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpibe, 'røgfri tobak' og opvarmet tobak. 2019. Procent (s. 27)
- Tabel 2.4. Andel, der har brugt e-cigaretter, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 30)
- Tabel 2.5. Andel, der har røget vandpibe, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 30)
- Tabel 2.6. Andel, der har brugt 'røgfri tobak', opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 31)
- Tabel 2.7. Risikovurdering af at ryge cigaretter en gang imellem. 2019. Procent (s. 31)
- Tabel 2.8. Risikovurdering af at ryge cigaretter en gang imellem, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 32)
- Tabel 2.9. Risikovurdering af at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. 2019. Procent (s. 33)
- Tabel 2.10. Risikovurdering af at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 34)
- Tabel 2.11. Hvor mange af elevernes venner, de har på fornemmelsen, der ryger cigaretter. 2019. Procent (s. 34)
- Tabel 2.12. Hvor mange af elevernes venner, de har på fornemmelsen, der ryger cigaretter. 2003-2019. Procent (s. 35)

Figurer

- Figur 2.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret. 2003-2019. Procent (s. 21)
- Figur 2.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i cigaretter, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 22)
- Figur 2.3. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge cigaretter. 1995-2019. Procent (s. 22)
- Figur 2.4. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge cigaretter, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 23)
- Figur 2.5. Andel, der ryger cigaretter dagligt. 1995-2019. Procent (s. 24)
- Figur 2.6. Andel, der ryger cigaretter dagligt, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 24)
- Figur 2.7. Andel, der prøvede at ryge første cigaret, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent (s. 25)
- Figur 2.8. Andel, der prøvede at ryge første cigaret, da de var 13 år eller yngre, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 25)
- Figur 2.9. Andel, der begyndte at ryge dagligt, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent (s. 26)
- Figur 2.10. Andel, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder. 2015-2019. Procent (s. 28)
- Figur 2.11. Andel, der har røget vandpipe i løbet af de sidste 12 måneder. 2015-2019. Procent (s. 28)
- Figur 2.12. Andel, der har brugt henholdsvis e-cigaretter, vandpipe, 'røgfri tobak' og opvarmet tobak i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på cigaretforbrug. 2019. Procent (s. 29)
- Figur 2.13. Andel, der vurderer at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge cigaretter en gang imellem. 1995-2019. Procent (s. 32)
- Figur 2.14. Andel, der vurderer, at der er stor risiko forbundet med at ryge én eller flere pakker cigaretter om dagen. 1995-2019. Procent (s. 33)

Alkohol

Tabeller

- Tabel 3.1. Vurdering af mulighed for at få fat i alkohol, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent (s. 40)
- Tabel 3.2. Antal dage, eleverne har drukket alkohol, i løbet af de sidste 7 dage. 2015-2019. Procent (s. 46)
- Tabel 3.3. Antal gange, eleverne har drukket forskellige former for alkohol, i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 47)
- Tabel 3.4. Antal flasker/dåser øl den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent (s. 50)
- Tabel 3.5. Antal flasker/dåser cider den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent (s. 51)
- Tabel 3.6. Antal flasker/dåser alkoholsodavand den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent (s. 51)
- Tabel 3.7. Antal almindelige glas vin den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent (s. 52)
- Tabel 3.8. Antal drinks med spiritus (for eksempel vodka, gin, whisky, "små grå", Gammel Dansk, el. lign.) den seneste gang, eleverne drak alkohol. 2019. Procent (s. 52)
- Tabel 3.9. Antal gange, eleverne har drukket energidrik og alkohol ved samme lejlighed, i henholdsvis hele deres liv, i løbet af de sidste 12 måneder og i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 53)
- Tabel 3.10. Antal gange med 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 53)
- Tabel 3.11. Antal gange, eleverne er blevet fulde af at drikke alkohol i henholdsvis hele deres liv, i løbet af de sidste 12 måneder og i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 55)
- Tabel 3.12. Begrundelser for at have drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent (s. 58)

- Tabel 3.13. Begrundelser for altid eller for det meste at have drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2015-2019. Procent (s. 60)
- Tabel 3.14. Antal gange, eleverne har købt alkohol til eget forbrug i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 61)
- Tabel 3.15. Antal gange, eleverne har drukket alkohol på et diskotek, en café, restaurant eller bar i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 62)
- Tabel 3.16. Sted, hvor eleverne drak alkohol den seneste gang (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent (s. 63)
- Tabel 3.17. Andelen, der under påvirkning af alkohol har oplevet følgende i løbet af de sidste 12 måneder (blandt elever, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder). 2019. Procent (s. 64)
- Tabel 3.18. Risikovurdering af at drikke henholdsvis 1-2 genstande næsten hver dag, at drikke 4-5 genstande næsten hver dag og at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend. 2019. Procent (s. 65)
- Tabel 3.19. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker alkohol. 2019. Procent (s. 68)
- Tabel 3.20. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker alkohol. 2003-2019. Procent (s. 68)
- Tabel 3.21. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker sig fulde. 2019. Procent (s. 69)
- Tabel 3.22. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, drikker sig fulde. 2011-2019. Procent (s. 69)

Figurer

- Figur 3.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i øl, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 41)
- Figur 3.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i vin, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 41)
- Figur 3.3. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 42)

- Figur 3.4. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i spiritus, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 42)
- Figur 3.5. Andel, der nogensinde har prøvet at drikke alkohol. 1995-2019. Procent (s. 43)
- Figur 3.6. Andel, der nogensinde har prøvet at drikke alkohol, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 43)
- Figur 3.7. Andel, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent (s. 44)
- Figur 3.8. Andel, der har drukket alkohol mindst 20 gange i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent (s. 44)
- Figur 3.9. Andel, der har drukket alkohol i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 45)
- Figur 3.10. Andel, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent. (s. 45)
- Figur 3.11. Andel, der har drukket alkohol mindst 10 gange i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner 2019. Procent (s. 46)
- Figur 3.12. Andel, der har drukket øl i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 48)
- Figur 3.13. Andel, der har drukket cider i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent (s. 48)
- Figur 3.14. Andel, der har drukket alkoholsodavand i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent (s. 49)
- Figur 3.15. Andel, der har drukket vin i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 49)
- Figur 3.16. Andel, der har drukket spiritus i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 50)
- Figur 3.17. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 54)
- Figur 3.18. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed (binge-drinking) i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 54)

- Figur 3.19. Andel, der nogensinde har været fuld. 2011-2019. Procent (s. 55)
- Figur 3.20. Andel, der har været fuld i løbet af de sidste 12 måneder. 2011-2019. Procent (s. 56)
- Figur 3.21. Andel, der har været fuld i løbet af de sidste 30 dage. 2011-2019. Procent (s. 56)
- Figur 3.22. Andel, der har prøvet at drikke alkohol som 13-årig eller yngre. 2019. Procent (s. 57)
- Figur 3.23. Andel, der første gang var fuld som 13-årig eller yngre. 1995-2019. Procent (s. 57)
- Figur 3.24. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 1-2 genstande næsten hver dag. 1995-2019. Procent (s. 66)
- Figur 3.25. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 4-5 genstande næsten hver dag. 1995-2019. Procent (s. 67)
- Figur 3.26. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at drikke 5 eller flere genstande næsten hver weekend. 2015-2019. Procent (s. 67)

Stoffer**Tabeller**

- Tabel 4.1. Vurdering af mulighed for at få fat i hash, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent (s. 75)
- Tabel 4.2. Andel, der har været i forskellige situationer i løbet af de sidste 12 måneder, blandt elever, som har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder. 2019. Procent (s. 80)
- Tabel 4.3. Risikovurdering af at prøve hash én eller to gange. 2019. Procent (s. 80)
- Tabel 4.4. Risikovurdering af at ryge hash en gang imellem. 2019. Procent (s. 81)
- Tabel 4.5. Risikovurdering af at ryge hash jævnligt. 2019. Procent (s. 82)
- Tabel 4.6. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger hash. 2019. Procent (s. 83)
- Tabel 4.7. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, ryger hash. 2003-2019. Procent (s. 84)
- Tabel 4.8. Vurdering af mulighed for at få fat i forskellige stoffer, hvis eleverne var interesseret. 2019. Procent (s. 85)
- Tabel 4.9. Andel, der henholdsvis i løbet af de sidste 12 måneder og nogensinde har taget forskellige stoffer. 2019. Procent (s. 88)
- Tabel 4.10. Andel, der nogensinde har prøvet forskellige andre former for stoffer. 2019. Procent (s. 88)
- Tabel 4.11. Andel, der har sniffet for at blive høj. 2019. Procent (s. 89)
- Tabel 4.12. Risikovurdering af at prøve eller tage forskellige stoffer. 2019. Procent (s. 93)
- Tabel 4.13. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager ecstasy. 2019. Procent (s. 96)
- Tabel 4.14. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager ecstasy. 2003-2019. Procent (s. 96)
- Tabel 4.15. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, tager sove- eller nerveremedicin. 2019. Procent (s. 97)

- Tabel 4.16. Hvor mange af elevernes venner, de har på fornemmelsen, der tager sove- eller nervemedicin. 2003-2019. Procent (s. 97)
- Tabel 4.17. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, sniffer. 2019. Procent (s. 98)
- Tabel 4.18. Hvor mange venner, eleverne har på fornemmelsen, sniffer. 2003-2019. Procent (s. 98)

Figurer

- Figur 4.1. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 75)
- Figur 4.2. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i hash, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 76)
- Figur 4.3. Andel, der nogensinde har prøvet at ryge hash. 2019. Procent (s. 76)
- Figur 4.4. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder. 1995-2019. Procent (s. 77)
- Figur 4.5. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 77)
- Figur 4.6. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage. 1995-2019. Procent (s. 78)
- Figur 4.7. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 78)
- Figur 4.8. Andel, der har prøvet at ryge hash, da de var 13 år eller yngre. 1995-2019. Procent (s. 79)
- Figur 4.9. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at prøve hash én eller to gange. 1995-2019. Procent (s. 81)
- Figur 4.10. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem. 1995-2019. Procent (s. 83)
- Figur 4.11. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt. 1995-2019. Procent (s. 83)

- Figur 4.12. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i amfetamin, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 86)
- Figur 4.13. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i ecstasy, hvis de var interesseret. 1995-2019. Procent (s. 86)
- Figur 4.14. Andel, der angiver, at de meget let eller let kan få fat i amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, hvis de var interesseret, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 87)
- Figur 4.15. Andel, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain. 1995-2019. Procent (s. 89)
- Figur 4.16. Andel, der nogensinde har taget amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på regioner. 2019. Procent (s. 90)
- Figur 4.17. Andel, der nogensinde har taget ecstasy. 1995-2019. Procent (s. 90)
- Figur 4.18. Andel, der nogensinde har taget kokain. 1995-2019. Procent (s. 91)
- Figur 4.19. Andel, der nogensinde har sniffet for at blive høj. 1995-2019. Procent (s. 91)
- Figur 4.20. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve ecstasy én eller to gange. 1995-2019. Procent (s. 94)
- Figur 4.21. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at tage ecstasy jævnligt. 1995-2019. Procent (s. 94)
- Figur 4.22. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at prøve amfetamin én eller to gange. 1995-2019. Procent (s. 95)
- Figur 4.23. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko ved at tage amfetamin jævnligt. 1995-2019. Procent (s. 95)

Sammenhæng mellem risikofaktorer

Figurer

- Figur 5.1. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 102)
- Figur 5.2. Andel, der nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 102)
- Figur 5.3. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash en gang imellem, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 103)
- Figur 5.4. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 103)
- Figur 5.5. Andel, der har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 104)
- Figur 5.6. Andel, der har drukket alkohol 10 gange eller flere i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 104)
- Figur 5.7. Andel, der har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 105)
- Figur 5.8. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at drikke 5 eller flere genstande ved samme lejlighed næsten hver weekend, opdelt på elevens rygestatus. 2019. Procent (s. 106)
- Figur 5.9. Andel, der har røget hash i løbet af de sidste 30 dage, opdelt på, om eleven har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 106)
- Figur 5.10. Andel, der nogensinde har brugt amfetamin, metamfetamin, ecstasy eller kokain, opdelt på, om eleven har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 107)
- Figur 5.11. Andel, der vurderer, at der er ingen eller lille risiko forbundet med at ryge hash jævnligt, opdelt på, om eleven har drukket 5 eller flere genstande ved samme lejlighed i løbet af de sidste 30 dage. 2019. Procent (s. 108)
- Figur 5.12. Andel, der har brugt e-cigaretter i løbet af de sidste 12 måneder, opdelt på, om eleven har drukket alkohol 20 gange eller flere i løbet af de sidste 12 måneder. 2019. Procent (s. 108)

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Sundhed for alle ♥ + ●